

వివేకానందము

శ్రీ గోమణి

సన్నిధానము సూర్యనారాయణ శాస్త్రి, P. O. L.

ప్రతులు ౧౦౦౦

సర్వస్వామ్యసంకలితము

PRINTED AT
ORIENT PRESS, TENALI
1949

గ్రంథ ప్రాప్తిస్థానము :

శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి,

44 బీరా

నీతింద్రాణిద్ (ద త్కన్)

*Presented In Memory Of
Late Vungapalli Neelakantam.*

ప్రస్తావన

వివేకానందస్వామి యన్న నాకుఁ బరమగౌరవము. వారి నివ్యప్రతికృతి నేఁబడి యేండ్లనాఁడు ఏసుముహూర్తమునఁజూచితినో, శాంభవీముద్రాముది తములైన తన్నేత్రకమలముల దృష్టిచేత సతిమాత్ర మాకృష్టుఁడనైతిని. నాఁటఁ గోలె, శ్రీవారి దిగ్విజయాది వృత్తాంతములు వినుటయు, తదుపజ్ఞములైన యుపన్యాసాదికములు చదువుటయు నియమముగా నాకుఁ దటస్థించుచుండె డివి. వారిగ్రంథములలో నేను తొట్టొక్కఁ జదివినది 'రాజయోగము'. 'త్రయ మేకత్ర సంయమః' ఇత్యాదిపాతంజల యోగసూత్రములకు వారు వ్రాసిన వివరణము పఠించుటవలనను, ఆగ్రంథమునకు ఉపోద్ఘాతముగా వారు నెలకొల్పిన యెన్నిదధ్యాయములలోని విషయము పరిశీలించుటవల్లను, యోగశాస్త్రము యొక్క ప్రామాణికత్వమును, తదభిఖ్యాతవిభూతులయొక్క యాధార్థ్యమును నా డెందమున కసందిగ్ధముగఁ బొడకట్టెను. ఆవల నన్నాకన్నించినవి వారి 'జ్ఞానయోగ' భాషితములు. వీని నే నెన్నిమారులు చదివితినో చెప్పఁజాలను. నా చదువుట మూలమున ఆసంపుటములు రెండుమార్లు శిథిలములై పోఁగా నేఁడు మూఁడవది తాదృశావస్థాపన్నమై యున్నది. వానిలోఁ గొన్ని భాగములు నేఁడును నాకు ముఖ్యములు. కాని గ్రంథమును స్మృతివిధేయము గావించుకొనుట వేఱు. అందలి యాశయముల ననుభవమునకుఁ దెచ్చుకొనుట వేఱు. శ్రీవారిమాటల కెంత పాటవము కలదోకాని, నేఁడు చదువుచున్నను, వానికి నిర్విరోధముగ హృదయమునఁ జొచ్చుకొనిపోవు వాఁడిమి కలదు. సాక్షాత్కారవంతుల వాక్కుల కట్టి ప్రభావ ముండునుగాఁబోలు.

2. ప్రాచీనభారతమునకు శ్రీశంకరభగవత్పాదులెట్టివారో, నవీనప్రపంచ చమునకు వివేకానందు లట్టివారనుట నిక్కువము. శంకరుని యద్వైతడిండియారవములు భారతదేశైకైత్ర్యములు కాఁగా, శ్రీస్వామివారివి అరణ్యానుల సతీక్రమించి, కొండలను చీల్చుకొని, సముద్రముల దాటి, సర్వదేశములఁ బ్రతిభ్రమించినవి. వీ రిద్వరు ప్రతిసాగించు తత్త్వము ఒక్కటే యైనను - విని యోగవిషయమున భేదము కానవచ్చుచున్నది. సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడగు పరివ్రాజ్ఞునకుఁగాని బ్రహ్మతత్త్వము చెప్పఁగూడ దనుట శంకరుల మతము. బాహ్యమతనిరపేక్షముగ జిజ్ఞాసువుల కెల్లరకుజెప్పనలయుననుట వివేకానందుని మతము. (318) దీనాని దీనులై దాసాను దాసులై విదేశ

ప్రభువులకు కేలొగ్గి యున్న యస్మద్దేశీయజనసహస్రములఁజూచి, వీరియందడఁగి యభివ్యక్తముగావున్న యాత్మస్వరూపమును జ్ఞప్తిపెరిసిన, వీరు ఆత్మగౌరవము నధిగమించి, ఆధ్యాత్మికబలమువడసి, మానవులలో మానవులై, సాధువులలో సాధువులై, వీరులలోవీరులై తలయెత్తికొని తిరుగఁగలరని వివేకానందుని నిశ్చయము. పాశ్చాత్యుల స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నమును, భారతీయుల (పారతంత్ర్యేఽపి) ధన్యత్వమును జూచిన శ్రీవారి కిట్లుతోచుట వింతకాదు. సత్యమొక్కటియే యయ్య దేశకాలనిమిత్తములఁజేసి, బోధించునిధులు భేదిల్లుచుండుననుటయే యిందలి రహస్యము. శంకరులుముక్తులయ్య, జగన్మిథ్యాత్వ దర్శనము కలవారయ్య చేసినపని యంతయు, వ్రాసినగ్రంథములన్నియు జగముకొఱకే. అట్లే వివేకానందుఁడును, శంకరుఁడు, తనరచనలచే జనుల కపునర్భవమునకు దాఁజూపఁగా వివేకానందులు భవ మెత్తినమానవులు భౌతికముగా, నైతికముగా నార్థికముగా వభివర్ధిల్లుటకుగూడ వలయునుప దేశములును గావించియున్నారు. గృహస్థులకుఁగాదు సన్న్యాసులకే ఇట్టిది సాధ్యమనియు, కర్తవ్యమనియు స్వామివారితలంపు. (711)

3. శ్రీవారి గ్రంథములఁ బెక్కిండ్లుగాఁ జనువుచుండినవాఁడ నయ్య, వారి చరిత్రము మాత్రము, మొన్న మొన్నటిదాఁక సాకల్యముగా నెఱుంగకుంటిని. శ్రీవారి చరిత్రములు చిన్న చిన్న వెన్నో యున్నవి. కాని శెద్దవానిలోఁ బేర్కొనఁదగినవి 1933సం॥ మన్మితులు శ్రీబులుసు వేంకటేశ్వరులు బి.ఏ. గారు వ్రాసిన దొకటియు, 1939 సం॥ మాననీయులు శ్రీ చిరంతనానందస్వామి రామకృష్ణమఠముగారు రచించిన దొకటియు ఈ రెండును చక్కని వచనగ్రంథములు. స్వామివారి చరిత్రము పద్యాత్మకముగా నున్న నెంతో హృద్యముగా నుండునని నే ననుకొనుచుండువాఁడను. కాని చరిత్రము దృష్టి వేఱు. కవిత్వము దృష్టి వేఱు. చరిత్రమునకు సత్యము ప్రధానము. కవిత్వమునకు రసము ప్రధానము. ఒకవంక రసము చెడకుండ, ఒకవంక సత్యముడివోవకుండ వ్రాయుట అసిధారావ్రతము. అందువల్లనే గీర్వాణభాషలో నున్న శంకరాదుల చరిత్రములు అత్యుక్తభూయిష్ఠములై, చారిత్రకదృష్టికల వారి కసంగతములై, విశ్వాసము కొలుపుటకుమాఱు వివేకులను విచికిత్సిపాల్చేసి, ఉద్విష్టప్రయోజనమునకు దవిష్టాలను, జేయుచున్నవి. ఇందుకు నేఁడు విద్యారణ్యునిపేరఁ బరఁగుచున్న శంకరవిజయకావ్యమే ప్రబల దృష్టాంతము.

4. శ్రీ శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణ శాస్త్రులవారు ఈ చూపుల రెంటి బోడించి తమ 'వివేకానందము' అతి నిపుణముగ నిర్వహించి రనుట యందు యేమాత్ర మతీతయోక్తి లేదు. నిర్దిష్టాంశమును పరిత్యజనచిత్త భిత్తికలఁ జీత్రించుటకు శాస్త్రులవారు ఉపమ, ఉత్ప్రేక్ష మొదలగు నలంకృతుల నాశ్రయించినను, ఇతివృత్తకథనమున రేఖామాత్రమైన సత్యమున కెడసి నడచినవారు కారు. అసలు శ్రీవారి చరిత్రమే యద్భుతముల కాకర మైనది. శైశవము దొరకొని నిర్యాణమువఱకుఁ గల తదీయోదంతములన్నియు అతిలోకసుహృత్వ సంపన్నములు. వాని నెల్ల శాస్త్రులవారు రమణీయముగను, రసోజితముగను, దిద్దితీర్చి మనకుఁ బ్రత్యక్షము గావించియున్నారు. అన్నియు నొక్కయెత్తు, అగస్త్యుఁ డొకయెత్తు అన్నట్లు శృంగారమును (అందును దదా భాసమును) పాకము చెడకుండ వర్ణించుట సుకరమైన పనికాదు. అది ముదిరె నేని, అశ్లీల మగును. లేకున్న రసపరిణతికే రాకయుండును. జగద్గురుని 'స్త్రీప్రవాణ్ముఖత' నభివర్ణించుచు, శాస్త్రులవారు రచించిన సందర్భములు మూఁడును మిగుల నాగరికములుగా నున్నవి. ఆ కామినుల ప్రహేళనము లును వారికిశ్రీ స్వామివారి ప్రత్యుత్తరములును అంత సుకుమారముగ వాక్చుట శాస్త్రులవారికే సాధ్యమైనది. అందుఁ గొంత వేర్పఱిచి యిట నుద్ధరించుటకన్న వానిం జదువుకొను కార్యము పాఠకులకే వదలివేయుచున్నాను. అవకాశముకొలది శాస్త్రులవారు ఇతరరసములనుగూడ చక్కఁగా పరిపోషించి యున్నారు. ఉదాహరణమునకు రీరి పద్యమున హాస్యరస మెట్లు వెల్లివిరియుచున్నదో చూడుఁడు. ఇట్లే యితరఘట్టములును — అతి హృద్యములుగా నున్నవి. ఉండకేమి? శాస్త్రులవారి పాండితి సర్వతోముఖము. ఎక్కడ నేని యొక సాహసము కానవచ్చిన అది "లేజీయసాం నదోషాయ" యనుటకు లక్ష్యము. గొణినీయ వ్యాకరణమునందెంతెంత సరిశ్రమము సేయకున్న 'తస్యచంద్రిక' వంటి గ్రంథము వ్రాయుటకు సాధ్యమగును? తెనుంగు బాసమాత్ర మబ్బసించి గీర్వాణాగమప్రౌఢోక్తి ఫలముల కాససేయు కవి వామనులకు అది నిశ్శ్రేణికవంటిది గదా? అట్లే గోవాళంకార సంగ్రహము నకు (నరసభూషాలీయము). నీరు వ్రాసినవివృతియు నలంకారశాస్త్రమున మీద గావించిన యుగాత్తకృషికి ఎత్తైన పతాకగా నున్నది. ఇట్లేవ్వరునురచింప సాహసింపని వ్యాకరణ, అలంకార శాస్త్రముల నాంధ్రభాషలో రచించి భాషోద్ధరణమును గావించుటయే కాక అంధ్రభాషకుఁ గొంగ్రొత్తలగు జాతక

కథాగుచ్ఛము మొదలయిన యుత్తమకావ్యములను రచించియు సత్కవిగాఁ గీర్తితు లయిరి. ఎన్నియున్నను ప్రస్థానముల గృతశ్రీములు కాని వారు, శ్రీ వివేకానందస్వామి హృదయమున నూకముగ నవగతము చేసికొన నేరరు. ఆ విషయమునను వీరపశ్చిములుగానే యున్నారు. పరమతపోగరిష్ఠులగు బ్రహ్మశ్రీ మేడవరపు సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలవారు వీరి కద్వైత తత్త్వోప దేష్ట లని యెఱుంగుటకు నే నెంతయు సంతుష్టుడ నగుచున్నాను.

ఇన్ని తెజంగుల యోగ్యతగల శాస్త్రిలవారికి వివేకానందస్వామి జీవితము పద్య ప్రబంధముగా నిబంధింపఁ దలంపు కలుగుట పాఠకుల భాగ్యనిశేషము. దానిం గృతిగొన్న మానెయ్యరు, బంధుసింధుచందాయమాణులు మహోద యులు చి॥ పులిగుండ్రవేంకటకృష్ణయ్యగారి ధన్యత్వము నేమని కొనియాడవల యును ? వివేకానందుని యాశీర్వాదము క్షేత్రీపురప్రభువునకుం బోలె ఈ కృతిపరిగ్రహము ఆ జాయాపతులకు-సత్సంతానప్రదము, సర్వాభీష్టదాయక మునగుగావుతమని సర్వశక్తిసమన్వితుడగుపరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను. వస్తుగౌరవము వక్తృగౌరవము—రెండునుం గల ఈగ్రంథము ఆంధ్రదేశమున బహుశఃప్రచారముం బొరసి విద్వాంసులయు, విద్యార్థులయుఁ గరముల నలంకరించి వెద్దల స్వస్వరూపావబోధనమునకును పిన్నల లోకకల్యాణ హేతుకార్యనిర్వాహమునకును తరలించు. గావుత మని యాశంసించుచున్నాను.

నెల్లూరు }
9—7—1949 }

దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

విజ్ఞప్తి

నా యీ గ్రంథ రచనకుఁ బూజ్య శ్రీ చిరంతనానంద స్వాములవారి వివేకానంద జీవిత చరిత్రమే యొజ్జ బంతి. కాని రెండు విషయములు శ్రీ స్వాములవారు సూక్ష్మముగా సూచించిన వానిని (౧) తన్నుఁ జేపట్టినచో ధనికురాలగు నొక వనిత యాతని దారిద్ర్యమును మాపుమాపుదు సని పలుక నగేంద్రుఁ డా ప్రస్తావనమును దృఢీకరించెను; (౨) ఇట్లే మరియొక యువతి యాతని వ్యామోహితునిఁ జేయుట కై యత్నింప నాతఁ డిట్లు తన విశుద్ధ హృదయమును నెల్లడించెను. (చూ. దారిద్ర్యము. దైవ ప్రార్థన పుట 52) కల్పించి విస్తరించితిని. ఇవి చరిత్రాంశములు గాకున్నను వివేకానందుని విశుద్ధబ్రహ్మచర్య న్యంజకములు. ఈ కల్పనము కావ్యశిల్ప దృష్టితో విమర్శించినచో భూష్యము గాదని నా నమ్మకము.

ఈ కావ్యమున న, ణ ల ప్రాసము, రేఫ శకటరేఫ ప్రాసము, సబిందు నిర్బిందుక ప్రాసము, నన్నయ ప్రయుక్త మైన 'లేకను,' "లుకన్లెళ్లెషానాచిద్రుతస్య" అని సూత్రించయుఁ దత్ప్రయుక్తమైన 'అన్నిష్టసఖి' వంటి అచ్చుతోడి సంశ్లేషమును, నిట్లే కొన్నింటినిఁ బూర్వుల ననుసరించియుఁ గొన్నింటిని స్వతంత్రించియుఁ బ్రయోగించితిని. మరియు రేఫ శకటరేఫ నియమములు, అర్థానుస్వార నియమములును మత భేదములు పెక్కులుండుటవలన విశేషించి పాటింపలేదు. గెండు తావులందు యతిభంగము గలిగినది. వానిని సాధు పత్రమున సంస్కరించుకొంటిని. సామాన్యముగా నేను రస

మును గుఱించివలె యతిప్రాసలను గుఱించి శ్రద్ధవహింపను.
అవి యాదృచ్ఛికముగానే పడును. ఒకచోఁ బడకుంటయుఁ
గలదు. అవి పడనిచో దోషి నైతి నని భావింపను. ఏలన
నివన్నియు రసదోషములు గావు. నిజముగా 'రసాపకర్షకా
దోషాః' అనుచోఁ బ్రతి దోషమును రసాపకర్షము గాక
రసాపకర్ష కమైనది మాత్రమే దోషముగాఁ బరిగణింపఁబడునని
యర్థము

నా యీ కావ్యకన్య కమూల్యమైన 'ప్రస్తావనా' రూప
మగుఁ కల్యాణతిలకమును దీర్చి దీవించిన నా పూజ్య మిత్రులు
అభినవ తిక్కన శ్రీ దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారికి నా
కృతజ్ఞతా పూర్వక వందనములు.

మరియు నా గ్రంథమును గూర్చి విన్నంతమాత్రముననే
దీని నంకితము నొందఁ గోరి తమ కొరికిని నానుఁ జెలిపి నా
గ్రంథమునకు నుదాత్తతను జేకూర్చిన శ్రీ శ్రీ పులుగుండ్ల
వేంకటకృష్ణయ్య, బి. ఏ., బి. యల్. గారికి భగవంతుఁడు
దీర్ఘాయురారోగ్యములను, ధన కనక వస్తు వాహన సమృ
ద్ధియు, బుత్త పౌత్రాభివృద్ధియుఁ బ్రసాదించుఁ గాత మని
ప్రార్థించుచున్నాను.

గ్రంథ కర్త.

కృతికర్త

కృతిభర్త

ప్రతిపది పంశావళి

కం. “ శ్రీ కృష్ణంభోష్టు ” సమా

భ్యాక్షఁడు పులుగుండ్రకులుఁడు ద్వారానతి ము

న్నాకృష్ణుని చందంబునఁ

గ్రోకట ‘నెలుపూడి’ పురినిఁ గొననపఱచెన్.

౧

కం. వెల లేని శోభిత్రయకమున

‘వెల లేని తపఃప్రభావ, వృక్షోజ్జ్వల కీ

ర్తుల, నతఁ డానల్లిండగు

నెలుపూడినిఁజేసివైచె వెలిపూడినిఁగాన్.

౨

కం. అతనిగృహంబున సతతము

శ్రుతిఘోష ప్రతిధ్వసించు; సూరిస్తుత్యం

డతఁ డా కర్మ బ్రహ్మ

ప్రతిపాదికి బిమిసికి సరాసరి వచ్చున్.

౩

ఉ. ఆ పులుగుండ్ర వంశ కల

శౌర్యుభయందు శశౌంకుడట్లు శ్రీ

‘పాపయ’ గీవరుండు ప్రభ

వంబు వహించి కళాప్రపూర్ణుడై

లోపములేక యెందు, నతి

లోక పవిత్ర చరిత్రుడై ప్రతి
ష్ఠాపనముం బొనర్చెను ది
శావలయంబునఁ గీర్తిచంద్రికల్.

౪

కం. శ్రీలుండగు నాతని యి

ల్లాలు సతీరత్నమగు 'మహాలక్ష్మి' గుణా
వాలము; తనపతి దిద్దెను
వాలాయము మాధవునిఁగఁ బాపయనామున్.

౫

కం. పిలిపించి పెట్టుచుండును

గలకాలము భిక్షువులకుఁ గడుపారఁగ; గు
డ్డలు గుడుసులిచ్చు; నొసఁగును
వలసిన; వా యమ్మ దీనబాంధవి తలఁపన్.

౬

కం. ఆపుణ్యదంపతుల కొగి

శ్రీపతిపాదాబ్జచంచరీకమనస్కుల్
బొపనిషదపథవర్తను

తాపుత్రులు 'చెంచురామయ'యు 'సుబ్బయ'యున్. ౭

కం. 'శ్రీరామయ్య'యుఁ గలిగిరి

ధీరులు; తేతాగ్నులో? శ్రుతిత్రయమో? యం
చూరూరఁ జెప్పికొందురు

వారిని నాబాల వృద్ధ పౌరజనంబుల్.

౮

గీ. 'చెంచుసుబ్బయ్య', 'పాపయ్య', ప్రాంచితమతి
యైన 'వేంటకృష్ణయ్య' యార్యచరితు
లైన 'సుందరరామ', 'రంగయలు' 'శార
దాంబ' యును చెంచురామయ్య తొరసతతి.

౯

నీ. శ్రోత్రియాగ్రణి బుధస్తుత్యండు 'చెంచు సు
బ్బయ్య' పెండ్లాడె 'లక్ష్మమ్మదేవి'
నల 'రెవెన్యూ' శాఖ యం 'దినస్పెక్టరె'
'పాపయ్య' మనియె 'సుబ్బమ్మ'తోడ
ఆర్య 'సుందరరామయ' 'సబుమేజస్ట్రీటు'
'శ్రీరామసుబ్బమ్మ' చెట్టవట్టె
రై త్వేమహాద్యోగి 'రంగయ్య'బుధుడు 'స
రస్వతీ'దేవితో రాణనొందె

గీ. భ్రాతృపంచకమున రహిఁ దారకాళి సు
ధాంశుఁడట్లు కృష్ణయామ్యుఁ, డతని
యువతి యన్న పూర్ణయును రోహిణివిధానఁ
బరగుచుండ్రు కనులపండువుగను.

౧౦

కం. పరువు, బ్రతిష్ఠయు, శీలము
వరకీర్తియు, దానధర్మపరతయు నీయె
ల్లరికినిఁ బితృంబగు సిరి ;
సరాసరిగఁ బంచుకొనిరి శ్లాఘ్యులు భ్రాతల్.

౧౧

గీ. వీరి సోదరి శ్రీమతి శారదాంబ

గృహిణిగాఁగొని పెద్ద యదృష్టమొందె
ననఘ దుర్భాన్వయుండు 'పిచ్చయ్యశర్మ'
వడసి 'కృష్ణు' శాఖలో బ్రముఖుడవి.

౧౨

కం. ధీమహితుఁడు 'కృష్ణయ' మ

ధ్యేమణవలె భ్రాతృతతిని దీపించుచు శ్ర
ద్ధా మేధాదిక సుగుణ
స్తోమము రూపొందినట్లు శోభిలుచుండెన్.

౧౩

కం. 'పులుగుండ్ల చెంచురామయ'

లలామ భూతుండు పెద్దలకు, విప్రులకుం
దలబంతి; తపోమహితుఁడు
వెలింగె శ్రీరాముడన్న విఖ్యాతిమెయిన్.

౧౪

కం. అడుగనివారిది పాపము

పుడుకుల మ్రాఁకనఁగ నతఁడు ముప్రోద్దులు బి
ట్టిడుచుండు; వానిచేతికి
నుడువుదురు నరంబు లేదనుచు నెల్లరునున్.

౧౫

గీ. అతని యర్థాంగలక్ష్మి 'కామాక్షి' పేర;

శీల సంపద కామెను సీత యండ్రు
పుణ్యులగు వారి శుభనామమును స్మరింపఁ
గలుషకాండంబు పంచబంగళమగును.

౧౬

కం. చరియించుచుండ్రు మున్నూ
టరువదినా శ్మశ్మనో వ్రతాదులు; గావిం
తురు దంపతిపుంజలు ; భూ
సురసంతర్పణ లొనర్తు శోభితభక్తిన్. ౧౭

కం. విని దీనాక్రందనమును
గనికరమున మనసుగరగఁ 'గామాక్షమ' దాఁ
దినఁబోవు కబళమెత్తుక
కొనిపోయియు వారికొసఁగి కొను సంప్రీతిన్. ౧౮

ఆ. వె. దివ్యనూర్తలయిన దేవకీ వసుదేవు
లకును గృష్ణఁడట్టులను జనించె
విబుధవినుతగుణుఁడు వేంకటకృష్ణయ్య
ధన్యులైనయట్టి దంపతులకు. ౧౯

ఆ. వె. అత్యుదారులయిన యా దంపతు లపత్య
సీనులకు స్వపుత్రదాన మొసఁగి
మొగిసిఁ గాచినారు పున్నామనరకంబు
సందుఁ గూలకుండ నార్ద్రమతులు. ౨౦

కం. అల కృష్ణుఁడు నంద యశో
దల సఖు తనపాలకులగు బ్రలిదండ్రులఁ బు
ణ్యుల 'రంగమ' 'పిచ్చయ్య'ల
నెలయించెను గృష్ణయూర్యుఁ డిల్లరు మెచ్చన్. ౨౧

ఆ. వె. ద త్తపుత్త్రుడయ్య బత్తిమై 'వేంకట
కృష్ణుఁ' డౌరసుండె యీతఁడనఁగఁ
బెంచుకొన్నయట్టి పితరులు ముదమొందఁ
గన్నవారి నల్లై కాంచఁదొడఁగె.

౨౨

గీ. కర్ణునిగాంచు నల రాధకరణి, గృష్ణుఁ
గనుఁగొను యశోదసరణి, రంగమ్మ తనదు
పెంపుడుకొమారుడనుచు భావించ దెదను;
కృష్ణయూద్యుని జననినం చెపుడుఁ దలఁచు.

౨౩

నీ. అహరహంబును బ్రాహ్మమందు మెల్కని పోయి
పాదాభివందన వ్రతమొనర్చు;
బరమభాగ్యంబకా భావించి యనుదినం
బొగి మైలపుట్టంబు లుడుకుచుండు;
సాయాహ్నములయందు శ్రద్ధమైదరిఁజేరి
తమిఁ దదీయోపదేశములు వినును;
గనుదమ్ములకు నద్దుకొని రాతిరులఁ బాద
సంవాహనక్రియల్ నలుపుచుండు;

గీ. నడుగులకు నెల్ల వేళల మడుఁగులొత్తు
చాదిదంపతులనుబోలె నవితరంబుఁ
గొలఁదిమీఱినబత్తిమై గొలుచుచుండుఁ
జల్లిదండ్రులఁ గృష్ణయ్య ధర్మవిధిని.

౨౪

కం. క్షీ తినిన్ వేంకటకృష్ణయ

పితృపైతామహాకులంబు పెంపడరంగ న

ద్భుతముగ మాతామహాకుల

మతిలోకంబైనయట్టి యశమున వెలింగెన్,

౨౫

సీ. వైదికాచారసంపత్తి తెన్నగంగల్లి

నిత్యాగ్నిహోత్రయై నెఱి వెలింగె

వేళపాళలులేక విధివిరామములేక

తనయింట నన్నసత్త్రిమును నడపె

స్వపరహస్తముల ద్రవ్యంబును గడియించి

యిచ్చియజ్ఞంబు సేయించె బ్రీతి

లోకతంత్రమున నలోకసామాన్యంబు

ప్రజ్ఞ సంపాదించి ప్రౌఢిమెఱసె

గీ. అల చతుర్వేది సత్కుల కలశవార్ధి

సోముడైనట్టి 'సుందర రామ'యార్యుఁ

డల్ల వేంకటకృష్ణయ్య తల్లితండ్రు;

అతని కాతండె సముడెందు రవని జనులు.

౨౬

కం. దేవబ్రాహ్మణగోగణ

సేవాపరతంత్రుఁ డతఁ; డశేషజసంబుల్

జేవెట్టుచుందు రాతని

కావించిన మేళు పెద్దగాఁ బేర్కొనుచున్.

౨౭

మ. క్షీతి 'శ్రీరామయ'నాఁగ 'రాఘవయ'నా,
 శ్రీ 'రామచంద్రయ్య' నా
 సుతు లా 'సుందరరామ' యూర్యునికి సం
 శోభిల్లినా ర్దుగు; రా
 యతపుణ్యల్ సుతలైరి 'రంగమ'యుఁ 'గా
 మాక్షమ్మ' 'సుబ్బమ్మ' శ్రీ
 మతి 'రామమ్మ'యు వేంకటాదియగు ల
 క్షమ్మమ్మన్నవా రేవురున్.

౨౮

కం. శ్రీరామయ పుణ్యోజ్జ్వల
 చారిత్రను 'వేంకమా'ంబ సతిగాఁగొనియెన్
 శ్రీ రాముఁడు సీతనువలె;
 వారలదాంపత్య మలరెఁ బ్రస్తుత్యంబై.

౨౯

కం. నూరాఱులిచ్చి బుధులకు
 శ్రీరామయ గౌరవంబుసేయు; నతఁడు నె
 ల్లూరి పురిం గట్టించె; ను
 దారుఁడు సంస్కృత కళాసదనమందు గదిన్.

30

గీ. వారి కుదయించె 'సత్యగోపాలు'డనఁగఁ
 గొడుకు; మన కృతిభర్తకుఁ గుడిబుజంబు;
 మరియు "వేంకటలక్ష్మమ్మ" నిరుపమాన
 వర్తన కొమార్తె; కృతిపతి ప్రథమభార్య.

31

కం. నయధూర్వహుండు 'కాంగ్రెస్'
 ప్రియుండు శ్రాఘవయ్య పెండ్లింటికిఁ జ
 న్నయటుల్ చెఱసాలకుఁ జనె
 వ్యయించె జీవితము లోకబాంధవునిగతిన్. 32

కం. ఘనుడై 'హిందూబాంధవి'
 యను పత్రిక, నిరువదేడు లాదట నడిపిం
 చెను రాఘవయ్య దా నిలి
 పిన శ్రీమత్తిలకవిప్రవిద్యాలయమున్. 33

ఆ. వె. ఇతని పుత్త్రుండు కృష్ణయ్య బాల్యంబు
 నందె జ్ఞానవృద్ధుఁ డయ్యె నపుర!
 అతఁడు దొంటిజన్మమందు యోగభ్రష్టుఁ
 డయి, జనించె నిష్పా డనుచుఁ దోచు. 34

మ. జనసమ్మాన్యుఁడు 'పల్లిపా'డను నెడన్
 స్థాపించి కృష్ణయ్య పె
 ల్చిన సేవాశ్రమమొండు; జాతికుల వై
 షమ్యంబుఁ బోద్రొలి సే
 వను గావించుచు, యోగసాధనల న
 భ్యాసించుచున్, గర్మయో
 గసిరూఢుండయి దివ్యజీవనముతో
 గాలంబుఁబుచ్చెన్ దగన్. 35

కం. స్పృహణీయగుణం డాతఁడు
మహాత్మగాంధీపదయుగము మరియుఁ గొలుచుచున్
సహవాసంబు 'సబర్మతి
మహాశ్రమ'మునందుఁజేసి మాన్యతకెక్కెన్. 31

కం. "అరవిందు" సేవ సేయుచు
నరవిందాశ్రమమునందు నతఁడున్నాఁడి
త్తఱి; బుణ్యజీవులందుం
బరగుచు నున్నాఁ డతఁడు ప్రప్రథముండై. 32

గీ. అతఁడు శ్రీ 'యరవిందు' జీవితము వ్రాసె ;
రహిని "విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల"
కంకురార్పణకరులయం దాతఁ డొకఁడు ;
అంధభారతి సేవకుం డయ్యె నిట్లు. 33

గీ. భ్రాతలందుఁ దృతీయుండు రామచంద్రుఁ
డన్నలకుఁ దీసిపోని సమర్థునుండు
ఏకవృక్షఫలంబులం దెచటనేని
నాకృతింగాక గుణభేద మరయఁగలదె? 34

కం. కృతిపతి వేంకటకృష్ణయ
సుతునింగాఁ జూచుకొనుచు 'స్ఫోటక'పరిపీ
డితు నతనిఁగాంచి, తా మూ
ర్ఛితుఁడయ్యెను; వానికెంతప్రేమయె? తలఁపన్. 35

కం. వ్యనహారంబుల దత్తుం
 డవనీసురవగుల సభ కుపాధ్యక్షుంజై
 ప్రవచింపరాని సేవను
 స్తవనీయుఁడు సేసె రామచంద్రయ్య దగ్గఁ. ౪౧

ఆ. వె. ప్రాచ్యవిద్యలం దపారాభిమానంబు
 రామచంద్రయ్యుఁడు ప్రకృతియగుట
 సలిపె 'సింహపురి'ని సంస్కృతపాఠశా
 లకు సహస్రరూప్య నికర మీవి. ౪౨

కం. దయ బీదలందు, కాంగ్రెస్
 ప్రియత్వ, మత్యార్జవంబు త్రికరణములలో,
 నయశాలిత్వముఁ గలిగి వి
 జయియై పోలుపారె రామచంద్రయ్య కడుగ్. ౪౩

కం. శ్రీరుక్మిణీ వధూ ట్యవ
 తారంబగు 'రుక్మిణి'ని నతఁడు పెండిలియై
 శౌరియనఁ జెలఁగి కాంచెను
 మారుండనదగ్గ యొక కుమారకమణినిగ్. ౪౪

గీ. కడుపునంబెట్టికొని, తన్నుఁ గాంచి, పెంచి
 పెద్దగావించి చదువుఁజెప్పించి యింత
 యింటివాని నొనర్చిన యీడ్పు లిట్టి
 మాతులులభక్తిఁ గృష్ణయ్య ప్రాతిఁగొలుచు. ౪౫

మ. మన శ్రీవేంకట కృయార్థ్యునికి స
 మ్మాన్యంపుఁజారిత్వ, మా
 అనివాదాన్యక, మాత్మభాంధవసుహృ
 ద్రాశి ప్రియంభావుక
 త్వ నయం, బుత్కటకావ్యగానరసలు
 భిత్వంబు, సారశ్య, ము
 గ్గునఁద్రావించెనొ తల్లి బాల్యమునఁ; జే
 కూరెన్ సమృద్ధంబుగన్.

౪౬

మ. ధనసంసాదకు లెందఱోకలరు; ల
 భద్రవ్య మీకృష్ణయా
 ర్యుని చందంబున దీనమానవుల శ్రే
 యోవృద్ధికై యిచ్చువా
 ర్గనరా రొక్కరు; నానువంశికముగాఁ
 బ్రాపించెనో దాన ధ
 ర్మనిరూఢత్వము, సాధుశీలమును, సా
 మంజస్య మవ్వానికెన్.

౪౭

శా. నాకున్మిత్రుఁడు నాకున్మిత్రుఁడని వి
 న్నాణంబుగా నెవ్వనిన్
 వాకొం దెల్ల; రజాతశత్రుఁడని సం
 భావింతు వేనిం బ్రజల్;

లోకారాధనమన్న వేనిమదిఁ గ

ల్లం బెద్దయుత్సాహా; మా
శ్రీకృష్ణయ్యకు న్యాయవాది మణికి
జేపెట్టుదున్ నిచ్చులున్.

౪౮

చ. పెనఁగఁడు పేర్పతివలకు;

బీదలపాలిటి పెన్నిధానమై

యొనరుచు గుప్తదానముల;

నోపఁడు స్తోత్రములం బొనర్చుచో

వినయవిధేయవృత్తులకు

వేంకటకృష్ణయ యాటపట్టగున్;

దన పులుగుండ్ల నంశము న

తండు వెలుంగఁగఁజేసె దీపము.

కం. ఈచేత గడించిన ధన

మాచే వెచ్చించుచుండు నర్హకృతులకై ;

దాచినది ప్రాచి దనుకొను ;

యాచకకల్పకమనంగ నాతఁడె పుడమిన్.

౫౦

మ. పెనుఝంఝాహతి నావ దీర్ఘమయి పో,

బిట్టార్చుచున్ వార్ధిలో

మునుఁగంబోయెడు కన్య 'యాంధ్రసభ' న

మ్మోదింపఁగాఁ బ్రాణర

క్షణముంజేసి యొకింటిదానిగ నొగిం

గావించె 'కృష్ణయ్య' యొ
య్యన ; కృష్ణయ్యకు నా ర్తరక్షణగుణం
బాచారధర్మంబ పో !

౫౧

సీ. 'అభినవతిక్కన' యని పేర్గనిన పెద్ద
తనకు 'దుర్భాశర్మ' ధర్మదోగ్ధ
'సరసకపింద్రుడన్' బిరుదొందు 'మోచెర్ల
రామకృష్ణయ్య' స్వప్రాణసఖుఁడు
గుణోత్తరుఁడు 'సత్య గోపాలకృష్ణుండు'
గలకాలముం దన కార్యదర్శి
అల్ల కోటాన్వయుండగు శ్రీనివాసరా
వలరారు నిజబహిఃప్రాణమట్లు.

గీ. భారతీమహాదేవి పూజారులమగు
మాదృశులు చుట్ట పక్కముల్; మాన్యతముఁడు
బుధవిధేయుఁడైన పులుగుండ్ల వేంకట
కృష్ణయ్యార్యునిదె యదృష్టమన్న.

౫౨

గీ. 'అన్నపూర్ణమ్మ' యతనియిల్లాలు సాధ్వి
'వేంకటేశ' 'సీతమ్మల' ప్రియతనూజ
నిట్టలము పుట్టినింటికి మెట్టినింటి
కసముఁ దెచ్చిన శ్లోఘ్యురా లామె నిజము.

౫౩

కం. పతి శుశ్రూషయు, నభ్యా
గతపూజయు, దైవభక్తి, కరుణార్ద్రమన
స్కతయును బెట్టని సొమ్ములు
మతిమతియగు 'నన్నపూర్ణ'మకు సత్యముగఁ. ౫౪

కం. ఆయుమ్మకు నాయయ్యకు
నీయిల నేయమ్మగాని యేయయ్యయుఁ గా
నీ యుండరు పోలంగా;
వేయేలా? సాటివత్తు వీరికి వీరే. ౫౫

కం. ప్రవరున కతనిపురంధ్రకి
నవతారము లనఁగవచ్చు నల 'వేంకట కృ
ష్ణ' పిబుధవర్యుఁడు, నాతని
యువతీమణి 'యన్నపూర్ణ'యును దలపోయఁ. ౫౬

కం. అంకిత మొనర్తు శ్రీమద్
'వేంకట కృష్ణయ'కు నా'వివేకానందం'
బంకించుత నీయుభయం
బింక మిథోఁలంకరిష్టు వృత్తి నెసఁగుచుఁ. ౫౭

శ్రీ పరదేవతాయై.

వివేకానందము

అపతరిక

కం. అలకాయస్థ క్షత్రియ
కులంబుసను దత్తనామ గోత్రమునందున్
నెలసలెఁ గడలిని, గొలుఁడు
గలిగెను దశదిశలఁగాయఁగా నెన్నెలలన్.

౧

మ. తొలి నీ భారతఖండమెల్ల నభీయు
క్తుండై ప్రయాణించి వా
గ్బలులన్ భిన్నమతస్థులన్ గెలిచి య
ద్వైతంబు స్థాపించు ధీ
బలుఁ డుర్విం డిగె శంకరుండు భగవ
త్పాదుండు పాశ్చాత్య దే
శ్య లుంఁమంబుల శిక్షసేయఁగ వివే
కానందనామంబునన్.

౨

కం. నీ రేశ్వరాంశభవుండై
'నీరేశ్వరుఁడ'య్యె; ముద్దు పేరట 'బీలే';
ధారుణి 'నరే' 'నరేంద్రుఁడు'
నా గూఢి నహించెఁ జిన్ననాఁ డంకితుండై.

3

గీ. బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిం బొంది రామకృష్ణ
పరమహంసానుకంప సుప్రతిభుఁ డతఁడు
స్వామియై వివేకానంద నామమొంది
యార్జనసంస్కృతి నాఁటె ఖండాంతరముల.

౪

౧. బాల్యము

గీ. భవ్యభస్మావలేప మాపాదముఖము,
జడలమొత్తంబుఁ దల, దోలు నొడలియందుఁ
బూని తిరుగాడు బైరాగి కానఁబడినఁ
బరమశివుఁడంచును నరేంద్రుఁ డెరఁగుచుండు.

౫

గీ. తాత సన్నాహి ; జనకుండు ధర్మమూర్తి;
జనని సద్భక్తురాలి ; భువి సంక్రమింప
కొస్తే పాస్తులు పొలిసిన నాత్మజునకుఁ
దఱచుగా నానునంశిక ధర్మమంటు.

౬

కం. ఇలువదియైదేండ్లకె తా
విరాగియై యూబినుండి వెలికుటికిన య
ప్పరమగవంబగు 'దుర్గా
చరణనిఁ 'దనతాత గుఱిచి సాదుల నడుగున్.

౭

మ. 'నిను యూచించి గ్రహించి తెమ్మనిరి సగా !
నీతాతగా'రంచు డా
య నరేంద్రుం డదినమ్మి గౌల్యమున నా
యాకంఠికా, కర్ణికా

మీటి ముద్రాకటకాంబరంబులను స

మృగభక్తిమై నిచ్చు చుం
డును సన్న్యాసులకు సతంబుఁ దలి దం

ద్రుల్ చూడరా నట్లుగన్.

౮

కం. పరిపక్వయశావనంబునఁ

బరిత్యజించెఁ దనతాత భార్యాసుతులన్ ;

నెఱదాత తండ్రి ; త్యాగము

నరేంద్రు కులవృత్తియగుట న్యాయంబె కదా !

౯

గీ. ధ్యానమునఁజేసి జడగట్టుఁ దల యటంచు

విని నరేంద్రుండు ధ్యానించి పెద్దతడన్

తడవికొని చూచుఁ ; గ్రమ్మఱ ధ్యానమగున్

డగును ; వెండియుఁ గనుఁ ; జేయు మగిడి యట్లు. ౧౦

కం. సడి నెత్తి కెత్తి కురులను

ముడినైచి, యలంది భస్మమును మేనెల్లన్,

నడుమున ధరించి కావిసి

బుడుతఁడగు నరేంద్రుఁ డద్దమునఁ జూచుకొనున్. ౧౧

గీ. జనని భువనేశ్వరీదేవి శైశవమున

రామకథ నుగ్గుఁబాలతో రంగరించి

పోసెనో ! యేమొ ! విసఁజెవిఁ గోసికొనును

వీణనల నొమె పాడెడు వేళలందు.

౧౨

గీ. ఎవరు రామాయణముఁ బఠియించుచున్నఁ
 గేలుమోడిచి కూర్చుండి యాలకించు;
 హనుమ త్యాగంబునకు, భక్తి కక్క-జపడి
 లక్ష్యముగఁ బెట్టుకొనియె బాల్యమున నతఁడు. ౧౩

మ. “హనుమంతుండు వసించు రేలరఁటి తోఁ
 టం”దంచు నాలించి బా
 లనరేంద్రుం డొకనాఁడు వేచి నిసిఁ జా
 లాసేపు సంతప్తుడై
 చనుదేరఁ భువనేశ్వరమ్మ యిటు లా
 శ్వాసించె; ‘నాతండు రా
 మునికార్యార్థము సోయియుండు; మరి రే
 పో! మాపో! రావచ్చుతే!’ ౧౪

కం. తన తోడిబాలకులతోఁ
 జనితోటకుఁ గ్రీడలాడి సామాహ్నము కా
 “మన మందఱ మిట ధ్యానం
 బొనరింత”మ టంచుఁ గూరుచుండె నతఁ డటఁ ౧౫

గీ. యోగసిద్ధుం డతండు గూర్చున్న తృటి నె
 నిర్వికల్పసమాధి ముసంగి పోయె;
 గనులు మూయుచుఁ దెఱచుచుఁ గదలుకొనుచు
 నట్టిటులు సూచుచుండె నచ్యుత్తరకతతి. ౧౬

బా ల్య ము

మ. సరిగా బాచెడుమారమం దొకమహా

సర్పంబు మందానిలాం
కురపంక్తిం బడగెత్తి మేయఁగని గ
గ్గోలొందుచున్ లేచి బా
లురు పర్వెత్తి యెలుంగు రాల్పడఁగఁ బి
ల్పుల్ పిల్చినం దన్ను, బి
గ్గరఁ జప్పట్లను గొట్టినం గదలఁడుం
గందోయినిన్ విప్పఁడున్.

౧౭

కం. పఱచి చొరంబడెఁ బుట్టను

సరీసృపము రివ్వమంచు శాబకతతిప

ల్లఱుపులకుఁ; బెద్దతడవుకు

సరేంద్రుఁ డీక్షించెఁ బెఱచి నయనయుగంబున్.

౧౮

గీ. అతఁడు వీరేశ్వరశివాంశ మందుఁ బుట్టె;

నాతఁడు సరేంద్రుఁ; డింక భయం బదేల?

ఎఱుఁగుఁ బొ మొరహస్యంబు; నెఱుఁగ లేక

పల్లకాయలు కడిగి పోల్చి పోయెద.

౧౯

గీ. ఉద్వి వీరేశ్వరాంశమై యుద్విశ్వాత్మన

నొంపెనునది నొస రేంద్రుగడు బ్రహ్మమంద

భ్రాతృభ్రాతృగిర్నన్వ మందికొనియె;

గంధ్రహంస న ప్రవృత్తవాగదాసు బిమ?

౨౦

౨ పాఠశాలా జీవితము

గీ. తారకావళిలోనఁ జంద్రముఁడునోలెఁ
దరుగణంబునఁ జందనతరువునోలె
ముత్తైసరమున నాయకముత్తై మల్లు
క్రకాలె నాతండు దరగతిగాలురందు. ౨౦

కం. తనకడకు రమ్మటంచును
దనకడఁ గూర్చుండు మనుచుఁ 'దనకడ' ననుచుకొ
అనుదినము దోడిబాలకు
లు నరేంద్రుం బిలుతు రతని లోకొత్తరతక. ౨౧

ఆ. వె. ఆనరేంద్రచంద్రుఁ డరుదెంచని దినం బ
మాస యంట; పూర్ణిమాదినంబ
వచ్చినట్టినాఁడు పాఠశాలాకలా
ఘటకు; వానినిండుఁ బలుకనేల? ౨౨

కం. తనదగు కరచేఖావళిఁ
గనంబఱచి తోడిబాలకశ్రేణికిఁ దె
ల్పును "నేను సన్న్యసించెద"
నని సాముద్రికుఁడు నొడివె నని హర్షమునక. ౨౩

కం. ఒకకాల్ క్రీడాస్థలమున
నొకకాల్ బడియందు వాని; కొకనాఁడును బు
స్తకమంటు పాపమునఁబోఁ
డొకటవ వాఁడుగఁ బరీక్ష నుత్తరముఁడగుక. ౨౪

మ. తన బోధించెడి పాఠముల్విన కెదో

ధాన్యంబునన్ మగ్నుడై
న సరేంద్రుంగని యొజ్జ కోపితమతిం
దండింపఁ బ్రశ్నింప, వెం
టనె తూచా లును దప్ప కాత్మగుగు నో
టన్ వచ్చె నేవాక్యముల్
మును వాసిన్ సరిఁబల్కె దేశికుఁడు లో
లో నక్కజం బందగఁ.

—౧౬

గీ. దిప్పకాయలలో రణదిప్పకాయ

ప్రాజ్ఞ మండలమునయందుఁ గ్రాజ్ఞ తముఁడు
అయి సరేంద్రుండు గొల్కంబునందు నా స
రేంద్రుఁడగు కృష్ణునిబోలి యిల వెలింగె.

. ౧౭

కం. మొదలం దరగతి పెద్దె,

చిదపం బడిపెద్దయగుచు, వెనుకఁ గ్రమముగాఁ
జెనపెద్దలలోఁ బెద్దయి
యెదిగెను వామనుని భాతి నెల్లయుఁ దానె.

—౧౮

మ. తమ జీవంబులు గట్టలేక, మొక పొ

త్తంబే గోసంజాల కం
గముసం చాలించి చింకిపాతల స్వక
త్యోబొలురం గూడి మా

డి మెలంగం గొడుకాడు పిల్లలకు హృ
 ప్టింగూర్చు నాయాయి లో
 పములం దీటిచి చేసి నేస్తమును సో
 భాత్రంబుఁ బోటించుచున్.

౨౫

గీ. “ జాతిమతభేదములు లేవు; జాతి యొకటె;
 స్పృశ్యతాస్పృశ్యతలు లేవు; స్పృశ్యు లెల్ల”
 రన్న యద్వేతసిద్ధాంత మా నరేంద్రుఁ
 డింట వాదించుఁ బెద్దలు గంటగింప.

౩౧

కం. అనయము నీతారాములఁ
 దనగదిఁగుడ్యమున వ్రేల్చి తత్పరమతి స
 ర్చనలను ముప్రోద్ధు లొన
 ర్చును; భజనలుసేయు నతఁడు ప్రోజ్వలభక్తిన్.

౩౧

మ. తలుపులో మూసి ప్రశాంతమానసమునన్
 ధ్యానించు చాదివ్యమూఁ
 ర్తులమోలం దగఁ గూరుచు న్నతనికై
 దుఃఖించుచుం దల్లిదండ్రులు
 గాలించిరి పట్నమెల్లఁ; దుదిగ
 న్నోజాలిరింగ్లొ గదిన్
 దలుపుం గ్రుద్ది కడుంగడు స్నఱచి నీ
 ర్ణద్వారలై యెట్టులో!

౩౨

ఆ.వె. “పాలుగాలు ముద్దుబాలకుం డితఁడేమి ?

ఇట్టి ధ్యాససిద్ధి వేమి ? తలఁప

భువి జనించెనో ? తస్మాద్భవ్యఁ డెవఁడేని ”

ననుచు సంశయూఖు లయిరి వారు.

33

కం. అందంబునఁ జందంబున

నందక వాఙ్మనసమూల కుదాహరణంబై

మందికి, నాతఁడు శైశవ

మందును సడిసన్న యశము నంది వెలింగెన్.

34

కం. ఒకనాఁడు క్రీస్తుమత బో

ధకుఁ డొకచో నొక్కరుండు తత్రత్యుల క

జ్ఞ కులంబునకుం గఱపుచు

స్వకీయమతధర్మనిష్ఠ వైశిష్ట్యంబున్.

35

కం. “ శ్రీకృష్ణుఁడు దేవుండే ?

పోకిరియై చెఱచెఱ బెక్కుపొలఁతుకల; నసం

ఖ్యాకము లొసర్చెఁ జౌర్యము;

‘లేకగణినిఁ బూజ్యఁ డాతఁ ? డీరలె చెప్పుడి !

36

కం. పరులొసరించినఁ గౌసము;

హరి యొనరింపంగఁ బుణ్యమగునే ? దీనిం

బరికించి యోమొ ? యని గ

క్కఱ ‘మహతాం నాస్తి పాతక ’’ య్మని విగాఢుల్. 32

గీ. నాను డిలఁ గద్దు “ రామాయణమ్ము రంకు;
భారతము బొంకు; వేయేల భాగవతము
బండుబూ”తంచు నీ గ్రంథవార మెల్ల
మీరు ప్రామాణికముగ నమ్మెదరు గాదె? 35

ఆ. వె. రుబ్బురాయి శంకరుఁడు ; పంగనామంబుఁ
బెట్ట దాని కగును విష్ణుమూర్తి ;
అంజనేయుఁ డయ్యె నంటింపఁగాఁ దోఁక ;
దొండమిడ వినాయకుండు నయ్యె. 36

కం. కృతదురిత ఫలంబులు క్షితి
శతజన్మము లనుభవింతు జనులని హిందూ
మతమను : మా కీస్తుప్రభు
పు తగన్ క్షమియించి యిచ్చుఁ బోఁ మోక్షంబున్. 37

కం. అనుచున్ హైందవదేవత
లను వారి పురాణగాథలను దెగడుచు ని
ట్లనె “ నేమిసేయు విగ్రహ
ము నాదు దండమున లెస్స పూజింపంగన్. ”? 38

మ. అనుచుం బామరలోకపండితుఁడు గై
స్తాచార్యుఁ డాడంగఁ ద
జ్జనముల్ నమ్మక నమ్ముచున్ నగుచుఁ న
త్సంబద్ధ హాస్యశ్లోకన్

వినుచుండంగ నరేంద్రుఁ డాఁగి యెటకో
 విచ్చేయు చాలించి జ
 ల్పన లాపాదశిరంబుగాఁ బ్రబల కో
 పజ్వాలలం గ్రాఁగుచున్

౪౨

కం. “మీదేవుఁడైన క్రీస్తును
 నా దండముచేతఁ బూజనముసేయు ” మటం.
 చాదేశించును మాకన
 మీఁదికిఁ గ్రిందికినిఁ జూచి మెరమెరతోడన్

౪౩

కం. “మరణానంతర మీదృశు
 నరకంబునఁ గట్టిత్తోయు నాదేవుఁ ” డనెన్
 దొర ; “ఁజంపకొంతవట్టును
 బరపరమని యముఁడు నిన్నుఁబట్టి ” యని మరెన్

౪౪

గీ. ఆరమైన సనాతనంబైన ధర్మ
 తత్త్వమెఱుంగంగఁ బ్రకృతిశాస్త్రములు దగవు ;
 దల్లక్రిందులుగాఁ గృచ్ఛతపము సేసి
 యేనిఁ బశ్చిమబుద్ధుల కెఱుంగరాదు.”

౪౫

గీ. అనిన యకుశోభయు నరేంద్రుఁ గని యలరుచు
 సభ్యులందఱు చప్పట్లు చఱచి నగిరి
 మొగము వెలవెలఁబోయి నా బోధకుండు
 నిలువఁజాలక చ నె నెత్తి దులుపుకొనుచు.

౪౬

3. కళాశాలా జీవితము

గీ. శైశవముతోడ నా పాఠశాల వదలి
జవ్వనముతో మహాకళాశాలఁ జొచ్చె
వ్యాసవక్తృత్వ చర్చాసభల నతండె
యందెవేసిన చేయియై యలరె నందు.

౪౭

శా. వ్యాయామం బొనరించి మల్లరకుఁ మా
ర్తాండుం డనం బెక్కు ప
ర్యాయంబుల్ కొనె మల్లయుద్ధముల శ్లా
ఘ్యంబైన కాస్కల్ ; కుశా
గ్రీయప్రజ్ఞయుఁ గాత్రపుష్టియును నే
కీఘాతమై కూరుచున్
శ్రేయోరాశి; నదే నరేంద్రునికిఁ దె
చ్చెం బో ! నరేంద్రత్వమున్. ౪౮

సీ. బాహుప్పళించెనా ! ప్రతిమల్లుఁడు పఠించు
స్ఫూర్తధుభ్రాంతి సర్వనుస సేన్లు
గానంబుఁబొడెనా ! గండుఁగోయిలశంకఁ
'గో' యని బాలకుల్ కూయుచుండ
పాకంబొనర్చెనా ! పాచకాగ్రేసరుల్
నల భీమసేనుల నొల్కొని
వాదించెనా ! తర్కవాక్చక్షుల్ కాణాద
గౌతములేస మూకత నహంబ్రతు

గీ. మూఢవిశ్వాసములకు దంభోభి యతఁడు
భయతమస్కా-ండమునకు భాస్వంతఁ డతఁడు
సత్త్వసాహసములకుఁ గేసరి యతఁడు
గల్గఁడె? యట్టిండు గండరగండఁ డొకఁడు? ౪౫

కం. చదువుల సరస్వతి, యపర
మదనుఁడు, దేశాభిమాని, మహనీయగు
స్పదుఁడు, బలదర్పసింహము,
వెదకినఁ గనరాదు వెలితి వీన మతనిలో. ౪౬

గీ. ఆకళాశాలప్రాచార్యుఁ డాన రేంద్రు
సర్వతోముఖవిజ్ఞాన చణతఁ గాంచి
తన్నుఁ దనతోడి విబుధబృందమ్ముఁ దలఁచు
దివిటికడ వెల్వెలంబొలు దీపములుగ. ౪౭

గీ. యశాననారంభమందు సూనాయుధుండు
సొంచి యునకుల డెందముల్ చించువాఁడు
ఆన రేంద్రుని హృదయంబుఁ బూని యేనిఁ
దాక లేడయ్యె నుగ్రావతార మనియె? ౪౮

ఆ. నె విరులసొదల వైపుఁ బరికింప సహచరుల్
వానిదృష్టి మతమువైపు మరలె;
ధనచమ్మగ్దానమునఁ దమకింప వాకులు
పోధనార్థ మతఁడు పోవనుండు. ౪౯

గీ. తాల్చి యాంగ్లేయవేషమ్ముఁ దారుచుంజ్ఞ
వా, రతఁడు గోరెఁ గాషాయనస్త్రములను
“ఊరియందటి దొక్కతోన ; యుల్పికట్ట
దొక్కతో” వని వా రెక్కసక్కె మూడ.

గీ.గ

కం. “ నలసారము సంసార ము
ఖిలదుఃఖివాహము ; భయనికేతన ; ముఖిచం
చలము ; పరాధీనం ; బిం
దుల జీవనమేల నమ్ముదురు తత్వజ్ఞుల్. ”

గీ. “ పశానినాథ ! కుటుంబజంబాలపటల
మగ్న మాదృశగృహమేధి మండలంబు
నుద్ధరింపంగ నౌపధ మొండు గలదె ?
యుష్మదంఘ్రిరజోలేశ మొండుదక్క. ”

గీ. అని గృహస్థాశ్రమమ్ము దూషణ మొనర్చు
నయ్యయి పురాణసూక్తుల నాలకించి
“ అకట ! ఆబ్రహ్మమశక ముత్సృకము లోక
మీ గృహస్థత్వై ” యంచు నేవగించు.

గీ.గ

స్తీ. దర్పకాంతకుడయ్య దారుకావనపురం
ధ్రుల వెంటనంటి శర్వుండు చలువఁ
దనుఁదాఁకు పాపసంతతి నిల్వనం గొల్చు
ననలుండు మునికాంతలను గ్రహించె

మొగి మూడుకొళ్ళుల ముసలియయ్యను సుర
జ్యేష్ఠుండు దనకూతు చెట్టవట్టె
శతమఖుండయ్యను గ్రతుభుగీశ్వరుడయ్య
శక్రుండు రంభాది సతులఁ గూడె.

గీ. ఒకరిఁగా ; దిక్కురినిఁగాద ; వికవిక సగ
నలుగురుఁ బదాఱువేపురు చెలులఁ గలఁచె
గృష్ఠుఁ డనతారపురుషుడై యిస్సి ! యనుచు
నా స రేంద్రుఁ డసహ్యంచె నాత్మ వారి. ౫౬

ఉ. కన్నెఱు గోరు గూపము, ద
గం జనయిత్రి వరించు భాగ్య సం
పన్నత; తండ్రి యిష్టపడు
మాస్యచరిత్రము, బంధులెన్ను వి
ద్యోస్నభియుం, గుణీసతయు
నొప్పు స రేంద్రుని కీయఁగ న్నే సం
పన్నులు “ మేము నే ” మనుచు
వచ్చిరి మాతని తండ్రియెద్దకు. ౫౭

మ. “ పదివేయఁబలు గట్నమిత్తు ” మనుచుకొ
“స్వర్ణాభిషేకంబు స
త్సవ”మంచుం “ బరదేశవిద్యలకు ను
ద్వేలంబుగా శుల్క - మి

“చెప్పడ” మం చొండోరులం గడుం గడచుచు
 శ్రీమంతులౌ గేస్తు లా
 డుదు రాబాలుని తండ్రితో సుతల
 నీటుల్ గోటులుం డెల్పుచు. ౫౮

కం. జననీజనకులు తగు యువ
 తినిఁ బెండిలి సేయఁగా మదిం దలఁచిరి; త
 త్తనయుండు ము క్తియువతిని
 మనంబున వరించియున్న మాటెఱుఁగ రయో ! ౫౯

మ. తలిదండ్రుల్ స్వపరాజ్ఞుభుత్వము వినం
 దద్దె వగం గూలి పోఁ
 గలరంచు వచియింప కవ్విధిఁ “ గళా
 కార్యమార్జించి య
 వ్వలఁ బాణౌకరణంబుఁ జేసికొనఁగా
 వాంఛింతు ; నీపై నిక
 బలవంతం బొనరింపఁబోకుఁ డనుచుం
 బ్రార్థించు “ బీతే ” కడు. ౬౦

౪ గవేషణ

కం. “భగవత్సత్త్వార్థమే
 యగుఁ బరలక్ష్యం; బింకం గృహస్థాశ్రమ మం
 దు గజేంద్రుఁడు మకరమునకుఁ
 బగిదిని జీవుండు చిక్కువడ నేల యిసీ!” ౬౧

కం. పురుషార్థంబులఁ గడపటి
దరయన్ సన్న్యాససాధ్య; మత్తటి గృహియై
తరువాత సన్న్యాసించుట
బురదం దిగి కాలుకడుగు పోలికి గాదే?

౬౨

చ. తెలిసియు తెన్న లాఁతి కుప
దేశమొనర్పఁగఁజాలి స్వీయభో
ధలఁ జరియింపఁజాలఁగు గ
దా! శకునంబులఁజెప్పు బల్లియే
తెలియక చేటుపాటుఁ, గుడి
తింబడినట్టులు జీవి యక్కటా!
కలుషమహాబ్ధియందు మును
కల్ వయిచున్ సతమున్ గృహస్థుఁడై.

గీ, క్షితి స్వగమ్యస్థలంబు ప్రాగ్దిక్కుగాఁగఁ
బల్చిమాశకుఁ బయనించు హాని పగిది
లక్ష్యమగు మోక్ష మొందఁజాలఁడు గృహస్థు;
ప్రాప్త్యమగు సది సన్న్యాసపథముతోన.

౬౪

కం. ఈ వెళ్ళివదువు లేటికి ?
జీవితలక్ష్యమగు మోక్షసిద్ధికి నై నే
గావింతు యత్నమును ; గురు
దేవుని శోధించుకొని సుధీరత్నంబున్.

౬౫

కం. అని నిశ్చయించి బడికిం

జనకయు, నొకవేళఁ జన్న శ్రద్ధాఘృణ

విసకయు మతి మాలినగతిఁ

గనంబడుచునుండఁ గొంతకాలము దాఁకఁ.

౬౬

సీ. తలదాల్చి జడలమొత్తము గాత్రమున భూతి

మెత్తి వర్తిలెడు మేటి బంగారు

నుటవుగా మెయి ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రంబులఁ

దీర్చి దిద్ది సప్రస్వతి న్రజంబు

మొగినిఁ గూర్మమయూరమభ్యాసములచే

హఠయోగనిష్ఠాత్మలైన మునులఁ

దలక్రిందుగాఁ గృచ్ఛతప మాచరించుచు

నణిమాదిసిద్ధిఁ గన్నట్టి యుగంబు

గీ. బత్తి దర్శించుకొని వారివారి నాతఁ

డాత్రపాటునఁ బ్రశ్నించు నవితతంబు

“బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిని మీరు నడిసినారా?”

యనుచు విని తత్సమాధానమును మునుగగు.

౬౭

ఆ.వె. భువి మహర్షియన్న పొగడికగన్నదే

వేంద్రనాథుఁగాంచి యిట్లు లడిగె

“స్వామి! తమకుఁ గానవచ్చెనే? భగవంతుఁ?”

డనుడు మాటుపలుకఁడయ్యె సతఁడు.

౬౮

మ. కనుఁ గ్రైస్తాలయముల్; మసీదుల నమా
 జ్ఞాపించుఁ ; జొత్తెంచుఁ గ్రా
 ర్థన కై బ్రహ్మసమాజ మందిరములన్
 రాత్రిందివం బిట్లు తి
 ర్గినఁ బెక్కిండ్లు నరేందు) మానసము సం
 తృప్తంబు గాదయ్యె దే
 వుని సాక్షాత్కృతి నాడునాటికి నభి
 పుష్పంబుగాఁ దేలుటన్.

౬౯

మ. భగవద్దర్శనముం బొనర్ప మదిఁ దీ
 వ్రంబయ్యె సంకల్ప “మె
 వ్వగ దర్శింతును ? జూచినార మనుచున్
 పాక్రువ్వ రెవ్వారు ; శా
 స్త్రగణం గొతని దివ్యరూపము నవి
 శ్రాంతంబుఁ గీర్తించు చుం
 డు ; గురుం డెవ్వఁడు దివ్యదృష్టి నిడి “క
 న్గ”మ్మంచుఁ జూపించునో?

౭౦

కం. చనుఁ బనలు, రేణు, పారము
 లును, బక్షుంబులు, నల నెలలును, నిటులే దేగిం
 డును బూరడ్లు ; జీమ సేయును
 ఘనగంగాయాత్ర ; నేను గడచస న్నెఱిగెన్.

౭౧

ఆ.వె. చక్రవాళరేఖ చందాన వెనువెన్న
కరుగుచుండు నతడుఁ దరియుకొలఁదిఁ
బట్టియిచ్చునట్టి పరమకృపాళుండు
దొరకు నాకెవండు ధరణియందు ?”

౭౨

కం. ఆనుచున్ క్షణక్షణంబును
మనమున దర్శనముకొఱకు మ్రగ్గుచు నన్నం
బును గానీయంబును గై
కొనకయును దదేకచింతఁ గుములును నున్నన్.

౭౩

గీ. తనదుగాంధపుడగు “రామదత్త” డితని
చిత్తస్పృశిని గ్రహియించి చెప్పె సెటులు
ఏగుము ! నరేంద్ర ! యలదక్షిణేశ్వరమున
రామకృష్ణాఖ్యుఁ డొక మహాద్రష్ట గ్రాలు.

౭౪

కం. చదువకయ సంగ్రహించెను
జదువుల సారంబు నెల్ల; సాగరమును ని
ర్మథియింపక సుధఁగొన్నటు
లదసీయచరిత్ర మద్భుతావహము సుమీ !

౭౫

కం. సమలోష్టకాంచనుం డా
యమి; పసిఁడినిఁ గాఱ వేయు నానల; గుంపాం
పుము ! తజ్జితేంద్రియత్వము
స్వమానినిని ‘జనని !’ యంచు సంబోధించున్.

౭౬

ఆ.వె. మఱుగుదొడ్డు టూడ్చు; మాలమాదిగల యు
 చ్చిప్త మెంచె యజ్ఞ శేష మంచు
 విప్రనంశ్యుడయ్యు; భేదభావం బిట్లు
 పొలియఁజేసి బ్రహ్మభూయ మొందె.

22

మ. అల 'శో'తాపురిపేరి' దిన్యయతి శి
 ష్యత్వంబునం జిత్తవృ
 త్తి లయంబొందఁగ నిర్వికల్పకసమా
 ధిం బొంది బ్రహ్మిష్టుడై
 కలకంఠంబును గాళికామహాత ప
 త్కంజద్విరేఫంబునై
 చులరాసుం జుమి రామకృష్ణుడు పురా
 ణ న్నిందదేశీయుడై.

23

కం. గురులకు గురులనఁదగు పె
 క్కురు తచ్చిష్యు లట; దేనిఁగూర్చి యెఱిఁగినన్
 ఎఱుఁగంబడు సర్వం బొ
 పరతత్త్వము గోచరించె వాని కిఁకేలా?

24

కం. పడుకొన్నఁ గూరుచున్నను
 నడచుచున్నను నతండు నమ్ము ! సమాధి
 సుడుగా నె శోచు మనలకుఁ;
 బుడమి నీనాడు భేగమూదృశయోగుల్.

25

ఆ.వె. అతని 'బరమహంస' యంద్రుడు; కుట్రచేసి
డని, బహూదకుండు, హంస, పరమ
హంస, లనియుఁగలరు యతులు తనోత్త సో
త్తములటంచు విబుధతతి నచించు.

౧౧

కం. స్వయముగఁ దీర్ణుండగు వాఁ
డయి పరులఁ దరింపఁజేయు నర్హుం; ఛేలా
హయిరాణి? యెండమావుల
కయి పర్వెత్తుచుఁ దటాక మదిగో; గనుమా!"

౧౨

కం. వినినంత నే యప్పలుకులు
మనోవ్యథాభార మెల్ల మటుమాయంబ
య్యెను; దేలికయ్యెను నరేం
ద్రునికి; భవిష్యంపు నీడ దోచదె? నొలుతక.

౧౩

కం. "మును రామకృష్ణుఁగూఁటిచి
వినియుంటినిఁగాని యింత వింతగ విన్ననై
తిని; నతనిపేరు వినిన నె
మనః ప్రసన్నత్వమొవవె మాయురె?"

౧౪

గీ. ఆనరేంద్రుడు దద్దర్యనాభిలాష
నిలువెడలుచుండ మ్రోగె దేనశముగంట;
ముంగిటను నిండుకుండో ముత్తయిదువ
యెదురుగావచ్చె; గాంచెనో యిద్ది లేదో?

౧౫

౫. రామకృష్ణ సందర్శనము

గీ. ఆశ్రమద్వారమందున్న యలరుఁజెట్టు
లర్ఘ్యపాద్యంబు లొసఁగె; విహంగవితతి
స్వాగతంబు సమర్పించె నానందేంద్రు
సకు మునంబయ్యె నాపూజనంబుఁ గాంచ. ౮౬

మ. చని పీఠించెను జీర్ణ పర్ణకుటి వృ
క్షచ్ఛాయఁ గూర్చున్న వా
సెని, సంతర్ముఖఁడయ్యు వేనికొఱకొ
నిష్టపచి తంబు హో
డ నిరీక్షించుచునున్న సాడనుచుఁద
ట్టంజేయు వానికా, మహా
ర్షిని, బూతాత్ముని రామకృష్ణుని, జగ
చ్ఛేయోభిలాషిం దగకా. ౮౭

గీ. తప్పిపోయియుఁ గాననాంతరమునందుఁ
దన్ను వెదకుచు నచ్చు వత్సమును గాంచు
ధీను నచ రామకృష్ణుండు శ్రీనందేంద్రుఁ
దస సమీపాగతుఁడ గాంచి కొనె మునంబు. ౮౮

గీ. ఆ స గేంద్రుని యొక్కొక్కచుడుగు దఱియ
నెక్కొ నొక్కొక్కకళ రామకృష్ణ మోము
సట్లు కళ లెక్కుకొలఁది సత్కీర్తనతపసుగు
నా స గేంద్రుని హృత్తమం బుడగఁదోడఁగ. ౮౯

గీ. తఱిసి సాష్టాంగమెరఁగి తత్పాదపద్మ
ములను గన్దోయి కద్ద, సమ్మోదపడుచుఁ
బరమహంస స్పృశించి తచ్చిరము లేసి
భాష్పగద్గదకంఠుడై పలికె నిట్లు.

٢٠١

గీ. “ఎంతకాలాన కిచ్చటి కేగుదెంచి?
తింత వైర్భ్రాణ్య మేల నహించి హోయి!
నీదు సందర్శనమునకై నీవెఱుంగవు
వాచియున్నవి నాకనుల్ వా స్తనముగ.”

70

కం, అని తనదు ప్రాతచుట్టం
 బనఁగా శ్రీరామకృష్ణుఁ డాడుచు వానిరి
 గొనిపోయి పర్ణశాలకుఁ
 దినిపించెను గొన్ని మధురదివ్యఫలంబుల్.

1-10

కం. నిలబడి బద్ధాంజలియై
పలికెం దగఁ బరమహంస “పరశివుఁడవు; చిం
తిల దీనోద్ధరణార్థం
బిల్పై జన్మించినాఁడ వేలా పెక్కుల్?”

15

మ. అనుచు వాని శరీరమంటుచును గా
 ధాన్యేషముం జేయు చా
 తని నెమ్మొమున మోముగ్రుచ్చుడు విసు
 ధంబైన తత్త్వ-యల్

కని యున్నట్లుఁడో? యంచు నెంచు; ముఖరే

ఖల్ గాంచి బ్రహ్మజ్ఞుఁడో?

యని శంకించు; నరేంద్రుఁ డయ్యె విచికి

త్సాయ త్తచిత్తుం డిటుల్.

౯౪

కం. బాలోన్మత్తపిశాచులఁ

బోలెం గాన్పించు జ్ఞాని; బుధనరు లెఱుంగం

బాలుదురు దద్విభేదముఁ

బొలను మజ్జిగను దెలియు వడువునఁ బుడమిన్.

౯౫

గీ. అంత శాంతిల్లఁ బారవశ్యంబు రామ

కృష్ణుఁ డాదటఁ గోర నరేంద్రుఁ డచట

సమృతమేఘంబువర్షించు నవ్విధమున

నామసంకీర్తనంబు నొనర్పఁ దొడఁగె.

౯౬

కం.* “మనసా! స్వదేశమునకుం

జనుమా! పరదేశమైన సంసారమునం

దనయముఁ బరిభ్రమింతువు

మునుఁగుచుఁ దేలుచును దుఃఖముల నహరహమున్”

౯౭

ఆ. వె. ఇట్లుపాడ, రామకృష్ణుని చిత్తంబు

పోయెనో స్వదేశమున? కతండు

గొనెనొ? యోగనిద్రఁ; గూర్చున్నవాఁ డట్లై

కదలకుండనుండెఁ గనులు మూసి.

౯౮

* “మన్ జహా నిజనికీతనె,

సంసార విదేశె విదేశీర్ నేషె భ్రమ కనొ అకారణె. ”

వి వే కా న ం ద ము

గీ. ఎంతకాలంబు పాడెనో యెఱుంగఁడాన
రేంద్రు; డా రామకృష్ణుండు నెఱుంగకుండె
నెంతతడ వాసమాధిలో నిట్టులుండె;
జాలతడవున కిక్కురున్ మేలుకొనిరి.

౯౯

కం. పరులనువలెఁ బ్రశ్నించెను
నరేంద్రుఁ డాతని “మహాత్మా! నాకుం జెప్పుఁడూ!
దరిసించితిరే మీరలు
పరాత్పరు?” నటన్న లెస్స నదనము విఱియన్. ౧౦౦

కం. “అఁడుగో నోయీ! కానం
బడు భగవంతుండు నాల్గు వలకుల; నినుఁజూ
చెడూరితిఁ జూతు; నిక వే
మడుఁగుల విస్పష్టముగను మరియుం జూతున్. ౧౦౧

ఆ. వె. చూడఁగలవు నన్నుఁజూచిన స్త్రీవు; నా
హోడఁబోలె మాటలాడఁగలవు;
పడుగుపేకలుగను వ్యాపించె భగవానుఁ;
డేల కానరాక మూల డాఁగు? ౧౦౨

కం. రవికోటిభాసమానుం
డవలోక్యుఁడు గాక యుండునా? నాతండ్రి!
అవలంబించు నె మూకత?
ప్రవచింపక తా సహస్రవదనుం డయ్యున్. ౧౦౩

కం. నరమాత్రుడైన తేనిం
దరిసింపంగా, గడింపఁ దదనుగ్రహమి
ద్ధర దుశ్శకంబు ; సులభమె ?
కరణాగోచరునిఁ గాంచఁగా భగవంతుఁ ? ౧౦౮

గీ. ఉదధి మధియింప నుబికెఁ బీయూషఘటము ;
జ్వలన మావిర్భవించుఁ గాష్ఠముఁ గలంపఁ;
బహు తపఃక్లేశములఁగాని భవ్యమైన
బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిం బొందరాదు సుమ్ము ! ౧౦౯

ఆ. మబ్బువాయుఁ జంద్రమండల మట్టులు,
ముసుఁగుఁదీయఁ బసిఁడిబొమ్మ యట్లుఁ,
బాయఁజేయఁ దనదు ప్రతిబంధకతమంబు
రవిసహస్రకాంతిఁ గ్రాలు నతఁడు. ౧౧౦

గీ. తల్లి కై చంటిబిడ్డచందమునఁ, బ్రియుని
ప్రాప్తికయి చూచు ప్రోషితపతిక పగిది,
దేవతాదర్శనమునకై తీండ్రమైన
తహతహవహింప నతఁడు ప్రత్యక్షుడగును. ౧౧౧

కం. తనపొక్కిటి కస్తురివల
పును బెలియక నలుఁగడలకుఁ బొరిఁ బఱచు మృగం
బన జనుఁడు లోనివానినిఁ
గనఁజాలక లోకమెల్లఁ గట్టా ! తిరుగుఁ. ” ౧౧౨

కం. అనవుడు సరేంద్రుఁ డిట్లను
కొనె ; “దేవునిఁగంటినన్న కోవిదుఁ గనుఁగొం
టిని నైదంప్రాథమ్యము
గ నేఁడు ; నాపంట పండుఁ గాఁబోలు నిఁకన్. ౧౧౯

కం. భగవద్దానము వినఁగ నె
యగు మాతృస్వరము విన్న యర్భకునివలెం;
దగులున్ సమాధినిస
న్నగపడు నిర్మిథ్యుఁడుగ నె యాలోకింపన్. ౧౨౦

మ. తొలిచేతల్ పలుకుల్ మదిన్ నెడిఁగుగాఁ
దోఁపించె గానీ సము
జ్వలతన్నేత్రయుగంబు వెల్వఁజెడి తే
జోరేఖ లేమందు ? శృం
ఖలలై నన్నుఁ గడింది గట్టివయిచెన్ ;
గ్రమంబు లవ్వాని సగా
క్తులు గాఢానుభవప్రకాశకము లెం
దుం జూడఁబో ! యీదృశున్. ౧౨౧

కం. వెలి కుబ్జుచుండెనో లో
పలఁగల తచ్చుద్ధస త్వభాపుంజ మనన్
బలితుండ్ల యాపదశిఖ
మలోకసామాన్యమగు మహా త్వమునఁ దగెన్. ౧౨౨

ఆ.వె. పరుసవేది సోకు వడసిన యినుము బం

గారమయినపగిది ధీరవర్ష్య

రామకృష్ణుస్పర్శఁ బ్రాపించి క్రొత్త తే

జమున వెలుఁగుచున్న సరణి నుంటి.

౧౧౩

గీ. భవనకొణస్థమగు తేనెపట్టుఁ గనక

కాని కానలఁబడినట్లు కానఁబోక

ప్రక్కనేయున్న బ్రహ్మిష్టుఁ వ్యర్థముగను

దేశదేశంబులం జెడఁదిరిగికొంటి.”

౧౧౪

కం. అస తాఁ దరించినట్లే

యనుకొని “ప్రౌద్ధయ్యో నేటి ; కానతిఁగొని నేఁ

జని మగిడివత్తు” సనుకొని

పునరాగమమునకు శపథము నొసర్చి చనెన్.

౧౧౫

గీ. పంపెనేకాని “క్రమ్మఱ వచ్చునా? న

రేంద్రుఁ డని రామకృష్ణుండు, నెపుడు మరల

నాశ్రమంబునకేగుదు?” నని న రేంద్రుఁ

డుచు విఠివిఱులల్లు కొట్టుకొని జెడఁద.

౧౧౬

గీ. పరుసమగు; నేదొ యడ్డంకినచ్చి యాఁగు

సగము దవ్వేగి వెనుకకు జను సతండు;

తొందరించినకొలఁదియు దూరదూర

మరుగు పొంఛితమైన లక్ష్యంపుసిద్ధి.

౧౧౭

కం. మగల నొకానొక దినమున

నరేంద్రుఁ డాపూజ్య దర్శనముసేసి యడ

శ్చరణాంబురుహద్వయమున

కెరగఁగ నాతాఁకుకతన నేమి నచింతున్?

౧౧౮

మ. భ్రమియింపందొడఁగెం జరాచరపదా

ర్థంబుల్, కుటీరంబు నం

దుముహూర్తంబున; నాశ్రమియతరుసం

దోహం బొగి న్నూర్థ్వమూ

లమథశ్శాఖముగా గనంబడె; గరా

శంబైన వాత్యన్ స్వదే

హము గారాకన మింటిపై సుడియుచు

న్నట్లయ్యెఁ జిత్రంబుగన్.

౧౧౯

కం. క్రమముగ నీయావద్ది

శ్వమునుం దానును లయంబుఁ గ్రాపించు విధం

బు మదిం దోఁప నరేంద్రుం

డమాంతముగ నటించె గడు భయంబున నిట్టుల్. ౧౨౦

ఆ.వె. “నన్ను మీ రేమిచేయుచున్నారు స్వామి !

ఇల్లువాఁకిలి గలదు నా; కింటియొద్దఁ

దల్లిదండ్రులు గలరు; భ్రాతలును గలరు;

బ్రదుకనీయుండు పదియేండ్లపాటు నన్ను.”

౧౨౧

కం. అని విహ్వలగాత్రుండయి
మనంబు ఘూర్ణిల్ల, నోటిమాటలు దడఁబా
టును బొంద, మోడ్చి క్షేద్యో
యినిఁ గలియఁగఁ దెలివిమఱపులిటు బిట్టఱచెన్. ౧౨౨

కం. శిరసునఁ గరతలమిడ నం
త రామకృష్ణుండు స్వస్థతంగొనె నతఁ; డ
తఱినిం దుపా నడంగిన
తెఱఁగున దానుణసరిస్థితి ప్రశాంతిలెన్. ౧౨౩

కం. నివురుమ నరేంద్రువెన్నును
సవిస్తనముగా నెఱుంగఁజాలుదు వాఁగూ
యివి శేషము; లిచ్చుది చా
లు వత్స ! నేటి కని దయ విఘోకించె దగన్. ౧౨౪

కం. మరియొక్కదినమునం దా
న రేంద్రు నొడలంట నాక్షణమున నె బొహ్య
స్మరణంబుదొలఁగి యాతఁడు
తురీయదశ నందికొన్న హోవఁ గనఁబడెన్. ౧౨౫

ఆ.నె. ఆన రేంద్రు డిట్టు లాయూయి యనుభూతు
లందు “చింద్రజాలమా ? యథార్థ
మా ? యిదేల్ల” సంచు మనసునఁ జింతించు
సమ్ముచుండు; మరల సమ్ముకుండు. ౧౨౬

కం. “ ఇదమీత్యం ”బని వానికిఁ
 దదీయమగు తత్త్వ మవగతము గాదయ్యెన్
 మది బలవంతమొనర్చును
 బదింబదిగఁ దన్ను శిష్యభానము నొందన్. ౧౨౭

కం. అలరామకృష్ణుఁ డొకపరి
 నలరంగఁ దపస్సమాధి నగపడె సప్త
 దులలో నొకదుఁడు వసుధా
 తలంబున నరేంద్రుఁడై నతారించి నటుల్. ౧౨౮

కం. మరియొక్కదివసమున గో
 చరించెను నరేంద్రు భావచరితం బెల్లం
 గరబదరసమానంబుగ
 నిరంతరధ్యానయోగనిష్ఠం జెలంగన్. ౧౨౯

కం. విడువంజాలక విడుచును
 వెడలంగాఁజాల కెట్లా ! వెడలుచునుండఁ
 ముడివడఁగఁ బ్రీతి భక్తుల
 నెడందలుగడు, గురు శిష్యు లేకమయి రిటుల్. ౧౩౦

మ. తనకుం దెల్పిన నాటి కెవ్విధముచే
 తం గాని రాకుండనే
 ని నరేంద్రుం డలరామకృష్ణుఁడు విష
 స్తేభూతచిత్తంబుతోఁ

జని కాళీచరణారవిందముల ప

జ్ఞాన వ్రాలి వేడుక “నరేం
ద్రుని రప్పింపవె ? తల్లి ! వానిముఖచం
ద్రుం జూపవే ?” యంచునున్. ౧౩౧

కం. నలుగడల నరేంద్రుండే;
యలస్వప్నసమాధులందు నాతఁడె శోచెన్;
బిలుచు ‘నరేంద్రా !’ యని య
న్యుల; బ్రహ్మపదార్థమయ్యె యోగి కతఁ డిటుల్. ౧౩౨

కం. ఒకబాలునికై యిటు వా
ర్థకనిర్మగ్నుడగు తాను దపియించుట యే
టి కటంచు ముడుచుఁ దన మో
మొకతృటి; ధ్యానించు మరల నొకతృటి నతనిన్. ౧౩౩

గీ. రామకృష్ణుండు శిష్యవర్గంబుతోడ
నా నరేంద్రునిఁగూఁటిచి యాడు నిట్లు
“షోడశదళాబ్జములు మీరు; చూడుఁ డీన
రేంద్రుఁడు సహస్రదళపద్మ; మీది నిజంబు. ౧౩౪

గీ. బురడఁదాఁకని కుమ్మరిపురుగుపగిదిఁ
బద్ధినీపత్రమంటని పాకికణ మటు
క్షీణిని సంసారయాత్ర సాగించుచున్నఁ
గామరాగవిలిప్తుండు గాఁ డతండు. ౧౩౫

గీ. ఆతనిది వేయునేల విహంగయాత్ర;
అరసిచూడఁ బిషీలికాయాత్ర మీది;
హస్తముశకాంతరంబుండె నాతనికిని
మీకును; జగద్గురుత్వార్హతాకుఁ డతఁడు ౧౩౬

గీ. అతనికథ వే; ఆతండు దైవాంశమందు
సిద్ధుఁడయి పుట్టె; నిఁకఁగాఁడు బద్ధుఁ; డిట్టి
రసతరింతురు లోకకల్యాణమునకుఁ
జాల నదుదుగ జనతప్రశ్నల నుహమ. ౧౩౭

మ. తను బంధించిన మేఘమండలముఁ ద
ద్దం జీల్చిచెండాడి లె
స్స నిజద్యోతుల నల్లడంబఱచు కం
జాతాపు చందంబు దోఁ
ప నరేంద్రుండు స్వమాయఁ జీల్చుకొని ది
వ్యజ్యోతిశోఁ లోకమె
ల్లను వెల్గించు దినంబు రాఁగలదు స్వ
ల్పంబైన కాలంబునన్. ౧౩౮

కం. కమలాక్షుండో? కాండో?
విమర్శ గావింపుఁ డీరె వీనిని; సంశ్లా
ఘ్యములైన యోగికన్నులు
సుమి! వీనివి; లేదు బయలిచూ పీతనికిన్. ౧౩౯

మ. నను శంకింతుగదా! నరేంద్రునిపయిన్
 నా కింత మోజేల? యం
 చును మీరెల్లరు; నిందువల్ల నె చుడి!
 సూదంటురా యిన్నతు
 న్కను మాద్రిన్ దనవంకకున్ జగము నా
 కర్షించి శాసింప జా
 లు; నరేంద్రదాహ్వాయ మర్థవంతమయి పొ
 ల్చుం గాళికాసత్కృపన్. ౧౪౦

గీ. అతఁడు గోమాంసముం దిన్న నంట దఘము;
 కాల్చు జ్ఞానాగ్ని యెట్టి దుష్కలుషమైన;
 నిత్యశుద్ధుండు, బుద్ధుండు, నిత్యముక్తుఁ
 డతని కౌతంఁడె సాటి; లేఁ డన్యుఁ డొకఁడు. ౧౪౧

కం. శివుఁ డాతఁడు; శక్తిని నే;
 నివి యుభయము గూడెనేని నేలా పెక్కుల్,
 ప్రవచింపఁగఁ? బశ్చిమదిశ
 రవినింబరి బుదయమొంది రారాజిల్లున్. ౧౪౨

చ. అని సచియించుచుండ హృద
 యంబు ముడుంగఁగ లజ్జ రామకృ
 ష్ణునికి నరేంద్రుఁ డిట్లనె; “న
 నుం గుఱియించి బహూక్తు లిట్లు లా

డిన మిము వెంగళప్పని క

డింది హసింపరె? ముక్కుపచ్చలా

ఱని నను మీర్జగద్దురువ

నోదునటందురు; నవ్వుటాలకొ? గర'3

గీ. “సకలవిద్యాచయం బపోసానమః గౌని

గురుతపస్సిద్ధి నార్జించుకొన్న విజ్ఞు

లీ మహాభాగులేడ? నేనేడ? నిట్లు

పలుకకుం”డన బదులాడె బరమహంస.

గర'ర

గీ. “ఇవి స్వభావోక్తులేకాని యెంచబోకు

డతిశయోక్తులటంచు; మాయమ్మ దెలిపె

వీని భూతభవిష్యకథానకములు;

నమ్ముడా! నాదు బ్రత్యక్షరమ్ము మీరు.”

గర'గి

కం. అనుచున్ శిష్యులతోఁ బ

ల్కి “నరేంద్ర! నినుంగుఱించి లేనివి పలుకం

బనియేమి? నాదు నుడువులు

విను; తూచాతప్ప; దేల వేపలుకు?” ల నెన్.

గర'౬

కం. పరశివునిమూర్తి యంచును

నరేంద్రు శుశ్రూషఁ గైకొనంబోవఁడు; దాఁ

బరశిష్యులతోపాటుగఁ

బరికింపఁడు పరమహంస పావను సతనిన్.

గర'౭

కం. ఎవరేఁ దెగడ నరేందుని
 “శివనిందాపాపమునకు సిద్ధపడితి రొ
 క్కొ- ? విమర్శింపకుఁ డాతని
 నెవ రర్థముసేసికొందు రిట్టిఁ”డని యనున్. ౧౪౮

కం. గురుదేవుం డివ్విధమున
 నరేంద్రుఁ గావించు మన్ననం గనుఁగొని యా
 పరశిష్యగణము రెండవ
 గురుదేవునిఁగాఁ దలంచుకొనుచుం గొలుచున్. ౧౪౯

గీ. ఆనరేంద్రుండు బ్రాహ్మమతావలంబి
 విగ్రహారాధనంబన్న విముఖుఁ డగుటఁ
 గాళికాపూజనాదులఁ గాంచి నవ్వు;
 మరిసురియు రామకృష్ణుండు మందలించు, ౧౫౦

కం. “ ఈ సెవ్విసనోటనె నీ
 నీ నా కౌళింగుఁజింది యేడ్తువు సుమ్మి !
 జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధు వి
 ధానన్ మాటాడ” కంచు దద్దయుఁ డెగడున్. ౧౫౧

మ. ప్రసనోత్తంసుండు రామకృష్ణముని “ స
 ర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ ” య
 న్న నచోర్ధంబును దేల్పు మొట్టమొదటన్
 “నాబల్ల, నాకట్టి, నా

యవి సర్వంబగు వస్తువుల్ బళిర ! బ్ర
హ్మంబంట ! నీ ! కాదొక్కో ?
అవి వేకం బిది ” యంచు జేయు నపహా
స్యం బౌనరేంద్రుం డొగిక్. ౧౫౨

ఆ. “ జగము మిథ్యయంట; స్పష్టంబుగా నిట్లు
లలరుచుండ నెట్టులగును మిథ్య ?
వస్తుజాల మింత భాసిల్ల “ నేహ నా
నాస్తి కించ ” ననంగ నగునె ? ” యనును. ౧౫౩

గీ. మొదట నద్వైతసిద్ధాంత మదుకదయ్యె;
దలకు రోకలి చుట్టుచందమున నుండె;
నా నరేంద్రుని యౌదల హస్తముంచి
చొచ్చెను సమాధి రామకృష్ణుం డొకప్పు. ౧౫౪

ఆ.వె. ఆ నరేంద్రుడును సమాధినిష్ఠుం డయ్యె;
దెరను దీసినట్టి కరణి నంత
నద్భుతముగఁగాంచె నండపిండాత్మక
మయిన జగము బ్రహ్మమయము గాఁగ. ౧౫౫

కం. తన బల్లయుఁ దన కజ్జయు,
దన నానావస్తుతతియుఁ దగ బ్రహ్మంబై
కనఁబడె నరేంద్రునకు; నా
ఘనుని సహస్రార మది వికస్వరమయ్యెక్. ౧౫౬

గీ. అమృతవారాళి నిర్మగ్నుఁ డట్లు లతఁడు
బ్రహ్మమున మున్గి లెస్స దివానిశంబు
పొరి మనశ్శాంతి, నానందమును వహించు
చెల్ల బౌహ్యప్రపంచంబు నెఱుఁగకుండె.

౧౫౭

కం. సగలు క్రమేణ గతించిన
పగిదిం దదవస్థ గడవ వచ్చెను నిశతీ
రుగ జాగ్రద్దశ ; యతనికి
నగపడె లోకంబు నీరసాత్మకమగుచున్.

౧౫౮

ఆ.వె. స్వానుభూతితోడ సద్వైతసిద్ధాంత
మయ్యె నాతనికిఁ గరామలకము
ఇనునుడించె రామకృష్ణునిపై భక్తి;
నెడఁద శంకలెల్ల నింకిపోయె.

౧౫౯

గీ. ఆమహాత్ముని తాఁకుచే నబ్బె దనకు
నిట్టి దివ్యానుభూతి ; యీ బునివిధమున
స్వయముగ సమాధిఁగొఁ బ్రవేశంబుసేత
తనదు గుఱియంచును సరేంద్రుఁ డనుకొనె మది.

౧౬౦

ఆ.వె. “పసిఁడి సానరాఱుపైనిఁ గీచినఁగాని
మేలు గీళ్ళు మసకుఁ డేల ; వట్ల
ననుఁ బరీక్షసేసి గామాటలకుఁ గల
విలువఁ దెలియుఁడనుచుఁ బలికె చూని.

౧౬౧

వి వే కా న ం ద ము

మ. అరిగెన్ బైటికి రామకృష్ణుఁ డొకనాఁ ;

డవ్వేళ కచ్చొటికిం

దరిసింపం జనుదెంచి లేమిఁగని త

తల్పంబులో నొక్క రూ

క రిహిం బెట్టి నరేంద్రుఁ; డందుఁ బడుకొఁ

గా రామకృష్ణుండు దు

ర్భరనహ్నిం బొరలించినట్లొడలు త

ప్రబయ్యె నొండెన్ వ్యభిచార. ౧౬౨

కం. కడుఁగడు క్షోభిల్లుచు నా

తఁడు పానుపుడిగ్గె; శిష్యతతి కనుఁగొని “యీ

బెడఁదేమని పురుగేదే

నడుగునఁ గలదేమి?” యంచు నది గదిలింపన్. ౧౬౩

ఆ. వె. రూప్యమొకటి పెద్దమోఁగుచు ఖంగున

“నేనె” యంచుఁ బడెను నేలమీఁద

రామకృష్ణుఁ డంతఁ బ్రశ్నింప నద్దాని

కత, నరేంద్రుఁ డరిగెఁగదలి యచట.

౧౬౪

కం. నిజగురుని కామకాంచన

విజయంబును గాంచి శిష్యబృందము కడు న

క్కజమొందె; లజ్జతు నరేం

ద్రుఁజూచి మెచ్చుకొని గురుఁడు దోసముదులిపెన్.

కం. తఱచుగ నిట్లు సరేంద్రుఁడు
పరీక్షగావించి గురుని జ్వలనంబున బం
గరుపూస సల్లెఱింగెను
బలిష్ఠమెఱొల్పు తత్ప్రభావం బెల్లెన్. ౧౬౬

కం. కనువిందగు తనప్రియు నినుఁ
గనుఁగొన్న సరోజకొరకముపగిది సరేం
ద్రుని. గన్న రామకృష్ణుని
మనంబు సగపుల్లమగును; మరి యట్లయ్యున్. ౧౬౭

మ. తనపైనింగల భక్తిచందమును శో
ధన్ జేయఁగాఁ దొంటిరీ
తిని వీక్షింపక రామకృష్ణుఁడు కడున్
ధిక్కారములో సేయు; నే
వనిఁ గావించిన నేగ్గులెంచును; బదుల్
వల్కండు వెంటాడుచు
న్న; సరేంద్రుండు యథాపురంబు కొలువన్
వచ్చున్ దృఢాభక్తియై. ౧౬౮

మ. “ఐనుదెంతేల ? సరేంద్ర! ప్రత్యహము నా
సామీప్య; మే నొక్కమా
టను మాటాడక మోమునెత్తి, యఱకం
టన్నైన వీక్షింపకుం

టినిఁ; జీకొట్టితి బిట్ట"టంచు గురుఁడా

డెన్ "దేవ! మీ దేమిసే

సిన దర్శింపక యుండలే"నని పచిం

చెన్ శిష్యుఁడుదాబ్బిప్పుడై. ౧౬౫

కం. చనుచుండె నరేంద్రుఁడు నొలి

దినముల నపుడపుడు; పిదప దినదినమును భ

క్తినిబద్ధాంజలి గురుఁగను;

జనకున్నం దలఁచు 'దప్పుసలిపితి' ననుచున్. ౧౬౬

కం. గురుదేవుండు నరేంద్రునిఁ

బరికింపఁగ మనసువుట్టఁ బయసంబై రా

తిరిఁ బెంజీకటి నాతని

యిరవున కేతెంచు దిరుగు చీమూసందుల్. ౧౬౭

చ. పితరులు రామకృష్ణుపయిఁ

బెద్దయు బత్తినిఁ జూపుచుండీయున్

సుతుఁడు విరాగియై యతని

సూక్తులలోఁబడి నస్మ్యసించి సం

సృతిఁ ద్యజియించునో యని వ

హింత్రుభయంబును గోపమాత్మ; పి

హితుఁడును శాత్రవుండును న

రేంద్రుని దేశికుడయ్యె వాగిన్. ౧౬౮

కం. జననీజనకుల ప్రీతికై
చనును సరేంద్రుండు పాఠ్యశాలకు సతతం
బును, దనపితృణ మివ్విధ
మున నిర్యాతన మొనర్పఁబూనెనొ బుద్ధిన్. ౧౭౩

౬. శ్రీ పరాజ్ఞాఖత్వాము (౧)

కం. కాళీఘట్టంబునఁ బర
భౌలురసోఁ గూడిమాడి భౌడుగ నిడుచున్
' బీలే ' వసించుచుండె వి
శాలంబగు నొక్కగదిని సౌధంబుపయిన్. ౧౭౪

గీ. ఏకసంధాగ్రహుండు వీరేశ్వరుండు
చదువఁ డ్రశాంత మన్యుల చందమునను
బరమభాగవతుండనఁ బరవశుఁడయి
ధ్యానమొనరించు భక్తి గీర్తనము సేయు. ౧౭౫

కం. భగవత్సంకీర్తనమున
బగలును రేలును మునుంగఁ బ్రహ్లాదుఁ డనన్
మిగిలిన భాలురు వీనిని
నగుదురు బెగడుదురు చాటునన్ మూర్ఖునుచున్. ౧౭౬

గీ. కంటవట్టిడి తార్పరీక్షకుఁ బరింబ్రతు
దెలియ దాతండు పొత్తమ్ముఁ దెలిచిన కత
అగ్రతాంబూల మతనిదే యాసరీక్ష
సక్కజంపడి లజ్జింతు రతనిఁగాంచి. ౧౭౭

గీ. చనక యొక్కొక్కతటిఁ గళాశాల కతఁడు
మధురముగఁ గీర్తనముసేయు మఱచి తన్ను;
రాళ్లుగరఁగును; మొలకెత్తు మ్రోళ్లు; చూచి
గండుగోయిలపిండు వాకట్టుఁబొందు.

౧౭౮

శా. యాతాయాతజనంబు లాఁగి యదసీ
యంబౌ శ్రవఃపేయసం
గీతంబున్ వినుచున్ దమున్ మఱచి యా
క్రేవన్ వినోదిం త్రహి
వ్రాతంబట్లు శిరంబులం గదుపుచుం
బల్బాఱు; లాతఁడు ద
ద్వీతిమానినఁ బొడుచున్నటులె ప్లవ
దింత్రాత్మ స్వాదించుచున్.

౧౭౯

కం. ఒకనాఁ డాతని సంగీ
తకముతఱిని వచ్చినిలిచె ద్వారస్తంభ
ద్వికమునకుఁజూచి కేల్గవ
నొకబాలవితంతు వంగజోన్నాదమునన్.

౧౮౦

కం. ప్రతివేళిని యాసుందరి
యతనిం గ్రేగంట గాంచు; హసిత మొనర్చున్;
మతిమాలి వానియెదిటికిఁ
బ్రతిగమనముసేసివచ్చు బాటను జనుచోన్.

౧౮౧

గీ. ప్రాప్తాసాయాహ్నముల వీధి రాకపోక
లాచరించెడి తఱి దీర్ఘమైన వాని
నీడ దనమీదబడునట్లు నెలత నడచు
చతనిఁగొఁగిలిగొన్నట్లు లలరుచుండు. ౧౮౨

సీ. అభ్యంజనంబాడి యారబెట్టినకురుల్
వింజామరంబయి వీనదొడ గె
శృంగారరసమును జిమ్ము చూడ్కుల కల్వ
విరిదండ తెదయందు ప్రేలదొడగె
జిలుగురైకఁబిగిల్చి వెలికుబ్బు గుబ్బుల
జంట గన్నడఁ బైట జాటదొడగె
నాలింగనస్పృహయూళువు లంగక
మ్ములు గడుంగడుగగుర్పొడువదొడగె

గీ. అటముడింగిన కన్నుచామరలతోడ
మోదముస మున్కలాడు నెమ్మొమ్మతోడ
నలసుధాజలయంత్రహా గళముతోడఁ
గొడుచున్న యువం గన్చు గొల నిలువ. ౧౮౩

గీ. నాగకన్యకచందాసఁ దీగఁబోడి
డాసి యుగాతెసెయెదుట నాడందొడంగె;
గొప్పొమ్మొగుదు నలరాజుపట్టియుంట;
గొప్పొమ్మొగుఁగం డతండును భక్తిచేత ౧౮౪

కం. తరుణుండు మౌని గాసముఁ

దెఱచెన్ నయనములు; కాని తెఱవమొగముచొర

దురుఁగాంచి వాని యాతా

మరదోయియుముచ్చముడిఁగె మరలంద్రుటిలోన్ ॥౧౮౫॥

గీ. మరల జతనంబుతోఁ గనుల్ దెఱచి దాని

వైఖరి గ్రహించి యశాదలవాంచి పలికెఁ;

“జెల్లెలా! నన్నుఁజూడనచ్చితివె? పేర్ని

నేనె రావలె ననుకొందు నిన్నుఁజూడ

౧౮౬.

గీ. బావ పోయినదుఃఖంబు పారమెయిద

కున్న నినుఁ బరామర్శింపకున్న యన్న

నన్ను మన్నించివచ్చిన నిన్నుఁగాంచ

సిగ్గిలుచునుంటి; వెఱతును శిరసునెత్త.

౧౮౭

కం. పతిశోకముచే హృదయము

కుతకుతలాడంగ శాంతిగూరమి నీదుః

స్థితి కౌషధంబుకై న

చ్చితివని శంకించుచుంటిఁ జెల్లెల! యదెకా?

౧౮౮

కం. “మరణంబె ప్రకృతి జీవుల

కరయఁగ జీవితమె వికృతి” యని బుధులు నచిర

తురు; విధి గడవఁగరానిది

పరితాప మెడంద వ్రీల్చి వ్రయ్య లొనర్చున్.

౧౮౯

ఉ. నిద్దురలేచి తొంటికర

ణిం బ్రణమిల్లుము ! భర్తృచిత్రముం ;
బ్రొద్దుట సాయపుండఱిని

బూజలొనర్పము వానివిగ్రహం ;
బద్ధము కన్నుదోయికిని

నా భగవానుని విగ్రహంబుతో ;
నద్దెయ నీకుఁగూర్చును మ
హత్తరశాంతిని నమ్ము ! సోదరీ ! ౧౯౦

కం. పరులను భావించువు సో

దరులని; నర్తిలుదు దేవతాభక్తిని; నీ

నెఱుఁగుదువు పుణ్యసాధ్వీ

చరితములు; వచింపఁదగ్గ సంగతు లున్నే ? ౧౯౧

మ. చనుమీ ! సోదరి ! యింటి ; కింకెపుడు నీ

చందాస రాఁబోకు ! ని

న్ననుమానింతుడు ; సాధ్వీ మైథిలికె క

ట్టా ! యెట్టి నీలాంపనిం

దను గల్పించెను ; గాకిమూఁక యనుచున్

సమ్మందగున్ లోకమున్ ;

మనుమీ ! సందగపట్టరానిగతి మా

నన్యంబైన శీలంబునన్.

౧౯౨. ౨

వీ వే కా న ం డ ము

చ. అని వచియించినం జనక

యట్టులె చి త్తడుబొమ్మకై వడిం
గనుచుఁ, దనుం గటాక్షతతిఁ

గట్టుచునున్న లతాంగిఁబొసి యీ
ఘనుఁ డురిత్రాళ్ళు ద్రెంచుకొని

క్రన్నన బెటికిఁ గాలుదూసి న
చ్చిన హరిణంబురీతి నిలి

చెం దిగి సౌధమునుండి క్రిందికి ౧౫-౩

౭. స్త్రీపరాజ్ఞుభర్తము (౨)

కం. చ నె నొకనాఁడు సరేంద్రుఁడు

వనంబునకు స్వీయసఖులప్రార్థనఁ దద్వా

హసముపయిన్ వాఙ్మళికి

పొనోదమొప్పార సంజవేళం బ్రయతన్.

౧౫-౪

కం. ఫలములతోడ, రసాయన

ములతోడ, మిఠాయితోడఁ బొలుపారఁగ వె

న్నెలవిందు లారగించిరి

యల చెలికాం డ్రచటి రమ్యహర్మ్యమునందున్. ౧౫-౫

ఆ. పుచ్చపువ్వుచందమునఁ బండువెన్నెల

గనులవిందుగాఁగఁ గాయుచుండె

మలయమారుతములు మలయూచుండెను ; గీగ

శారికాళిపాడె శ్రావ్యగీతి.

౧౫-౬

కం. ఆటలతో, బాటలతో,
మాటలతో నొకరినొకరు మరియు గడచి పూఁ
దోట విహరించి “మన మీ
పూట వసంతమిటఁ బ్రొద్దువోయె” నని రొగిన్. ౧౯౭

కం. “అదిపాడుమోయి ! బీతే !
ఇది పా”డని తమకుఁ దమకు హితమగు పాటల్
పదుగురుఁ బొడించుచు న
య్యదన న్నాయాసపఱచి రాతనినిఁ గడున్. ౧౯౮

ఆ.వె. “విశ్రమింపు” మనుచు బీతేకు గదిసూపఁ
బోయి యతఁడు దలుపు మూసి పండె;
వెలిసె నంత గదిని గలగల మంజీర
కంకణారవములఁ గలికి యొకతె. ౧౯౯

కం. తేరచాటున నిలఁబడెనో !
పరికింపఁగరాక కలదో ? పానుపుక్కిందన్;
అటబిత్తలయై కన్నులు
మిఱుమిట్టలు గొలుపుచున్న మెయిజిగి మెరయన్. ౨౦౦

కం. కొరడోవలె జడో
శరములతోవలెఁ గటాక్షజాలముతోఁ దా
గుఱిసేసి గుండోవలె
నగుదెంచెను తొమ్ములొడ్డి యతనిందాఁకన్. ౨౦౧

కం. జిలుఁగుల, లలితాంగమ్మల,
నలరుసరుల, నలపుఁజిమ్ము చది మోహిని నాఁ
దళుకులు బెళుకులు, గులుకులు
నొలికించుచు నడచి పాన్పునొద్దన్ నిలిచెన్. .. ౨౦ ౧

చ. శ్లేఱచి యతండు గన్గవను
దివ్యవిలాసినినోలె నున్న య
శ్లేఱవనుగాంచి యద్భుతమ
తిన్ నడిఁ దల్పము డిగ్గి “అమ్మ ! యె
వ్వరితపు ? మూసినట్టిదగు
ద్వారము మూసినయట్టులుండె ; నె
క్కరణినిఁ జొచ్చి తీగదిఁ ద
గం బ్రతిబింబకమద్దమం దలుల్. .. ౨౦౩

కం. పరపురుషుడనగు నాద
గ్గటి కిట్టి నిశీధమ౧ దొకర్త విలుల్ నీ
వరుడెంచుట గర్హ్యము ; నీ
చరిత్రమున మచ్చపుట్టు సాధ్వి ! చను ” మనెన్. .. ౨౦౪

కం. కలకలనవ్వులు దీపపు
వెలుంగుఁ గీడ్పఱచి పండువెన్నెలఁగాయన్
బలుకులఁ గురియుచుఁ దియ్యని
పులకండంబులు నచించెఁ బూఁబోడి యిలుల్. .. ౨౦౫

కం, “ ఇది నాగది ; యిది నాపా
స్పదిగో ! నీసఖులు నాకు హితసఖులు ; భవ
త్సదృశుల కాతిధ్యంబిడు
చుఁ దలంతున్ సతత మొంద శోభనశతమున్. ౨౦౬

కం. పరపురుషులు స్వపురుషులని
పరికింపము మేము భేదభావము ; మాకే
ల్లరును సఖులె ; మాచరితము
సరసస్తుత్యము ; సదా వసంతమె మాకున్. ౨౦౭

కం. “కొను మిదె ! పాద్యం ” బని యా
తనిపయిఁ బన్నీరు సల్లి తడయక “యిదె! కై
కొను మర్ఘ్య”మంచుఁ దనకర
మునఁ గల మల్లియలు విసరిపుచ్చె నతనిపై. ౨౦౮

ఆ. వె. బెడఁదవచ్చెనంచుఁ వెన్కవెన్కకు రోసి
జరిగె మొగముముడిచి ; జాఱఁబైట
వానికేలువట్టఁ గాతె నాజంతయు ;
నందకతఁడు సురిగె నందు నిందు. ౨౦౯

కం. దినమును నిశచందంబున
నిను సంధ్యాకాంతనోలె నెన్నో గతులం
గొని, వానిఁబట్ట యత్నిం
చిన నాజన్మని కతండు చేపడఁ డయ్యెన్. ౨౧౦

కం. గలగలమ్రోయఁగ నూపుర
ములు పరుగిడు చతనిఁ బట్టు పూనికిఁ బడెఁ గా
భులకడ్డఁగఁ గానడ కు
చ్చెలు ; కుమతుల తలఁపులెల్ల సిద్ధము లగునే ? -౨౦౧

కం. వలఁజిక్కి చించి యెట్లో
వెలికుటికిన పులుఁగువోలె “ బీలే ” వడి నీ
వలఁబడి గ్రహించి యది మి
త్రులకుట్రని వారిఁజూడ గోసి మదిఁ జనెన్. -౨౦౨

కం. ప్రవరాఖ్యుని యనతారమొ ?
నవీన నీలాశుకుండొ ? నారీవిముఖు
డవసని మరొక్కఁ డెవ్వఁడు ?
పుస్రవిల్తుని దాసులయిరి మువ్వగుమూర్తుల్. -౨౦౩

౫ దారిద్ర్యము - దైవప్రార్థన

కం. జనకుండు విశ్వనాథుఁడు
చనస్వర్గంబున కొనరెచ్చ సహగమనం బా
యనపెనుకలిమియు నాతని
వెనువెంట నె పుణ్యసాధ్వి వితమునఁ గట్టా ! -౨౦౪

గీ. తల్లి భువనేశ్వరీదేవి తారు దోడఁ
బుట్టువులు నల్వరును బాసిపోవలిబ్బి
నెండబెట్టకు నీరెల్ల నింకిపోవ
బైటఁబడినట్టి చేపలపాటు గొనిరి. -౨౦౫

ఉ. గుండిగలోనికాపురము

గుప్పిటిలోనికివచ్చె; జుట్టమొ
క్కండును జూడరాదు; చెలి
కాఁ డొకఁడేనియుఁ బల్కరింప రాఁ
డండికు; నుత్తమర్థులు గ
టా! యమకింకరులట్లు చుట్టి; రా
లెం; డిల సందుఁజూచి కబ
ళింపఁ బయింబడు నెల్లనర్థముల్.

కం. అచకశుభ్రుఁడోడ మాసిన

చిరిగినపుట్టంబుఁడోడఁ జెప్పలయిన లే
కరుగుఁ గళాశాలకు నా
నరేంద్రుఁ డొర్పుమెఱుఁ గాలినడఁ గడుదవ్వుల్. ...౧౧౭

చ. నెలితిపడండు లేదనుచు;

స్వీయకుటుంబపు గవ్వపాటు లె
ట్టుటో? గ్రహ ముంచి యెంజ్జలు క
డుం దయనొంది న రేంద్రు విందుకై
పిలుతురు; పన్నుఁబండుకొనఁ
బిన్నలుఁబెద్దలు నింటదాఁ దినం
దలఁచు నె? జెల్పి గో నెప మొ!
తప్పకొనుం బలుమాఱు లొప్పుగఁ.

కం. తన బడిజీతముఁ గట్టిరి;
తనయింటికి భోజ్యవస్తుతతియు ధరింపరి
గను నూత్నవస్త్రజాలం
బనిపిరి; యాతం డెఱుంగఁడయ్యెను వేదా? .. ౧౧౯

కం. “పనిచితి వీవే”యని యో
జనములొ! తెచ్చిచ్చిరంచు శోణాచార్యుం
డును, జనయిత్రయుఁ దెలిపిరి;
యనేకయత్నము లొనర్చె నాచూకీ గోసత్.

కం. ధనయాశావనవరలావ
ణ్యనిధానంబయిన యొక్కయంగన యమ్మో
హనమూర్తికొఱకు డెందం
బున నువ్విత్తాఱు నింటిముం దరుగుతటిన్.

కం. ప్రతిదినముఁ గళాశాలకు
గతాగతంబుల నొనర్చు కాలంబున నా
సతి చక్కఁగ ముస్తాబై
రతివలె నమ్మదనమూర్తి రహి నీక్షించున్.

ఆ. వె. వెడలునపుడు పానివెంబడిరజని మల్లీ;
వచ్చునపు డొనర్చు స్వాగతంబు;
మల్లెపూలఁజల్లు; నల్లకల్వలు గప్ప
మగువచూపు వాని మార్గమందు.

గీ. ముక్కు-సకుసూటిగ నతండు పోవుఁగాని
శిరసుఁ బ్రక్కకుద్రిప్పి వీక్షింపఁ డెవరిఁ;
గలికియొక్క తె తనపైనిఁ గన్ను వేసి
యిట్టులు న్యాయించుచుంట నూహంపఁ డయ్యె. ౨౨౮

చ. “త్రికరణశుద్ధిగా నిను వ
రించితిఁ; దావకపాదపద్మసే
వకుఁ దపియించుచుంటి; నెల
ప్రాయము జన్నియవట్టియుంటి; మ
త్సకలముతోడ నాకగుము
స్వామివి; నాదగుకోర్కిఁ గాయ సే
యకు; దయసేసి మానుకగృ
హం బొనరింపుము! స్వర్గభూమిగఁ.

కం. ఈయావదాస్తియును నీ
దే; గోఁ బ్రతినిధిని; విని త్వదీయస్థితి నా
థా! యవ్వి యివ్వి పంచితి
నీయానతిఃగౌనక; సైపు నేగనుగోనిఁ.” ౨౨౯

కం. అని వ్రాచుఁబడిన యొక లే
ఖను గ్రిందటనున్న సంతకముఁగని తన వీ
ధినినున్న జమిందారుని
తనయఁచుని గ్రహించి గోసి నానినిఁ జింఁచెఁ.

కం. ఆనాఁటినుండి నూతనం

డా ననలాయింటివీధి కడుగునిడక చు
 టైనను మరొక్కమార్గము
 లో నిచ్చలు రాకపోకలు పొనర్చు దగ్గఁ. ౨౨౦

కం. ఒకదినము తపాలావాఁ

డొక మడఁచినకమ్మఁదెచ్చె; నొగిఁ దెలువంగా
 నొక పదివేరూకల “చె
 క్కు” కానఁబడి యక్కజంబుఁగొలిపె నతనికిఁ. ౨౨౧

కం. “కనువిందైతివి; మును నా

పెనిమిటితో నాగృహంబు విజయంచేయున్;
 నినుఁజూపి యేగుగడగాఁ
 జనె నాతఁడు నెలకుముందు స్వర్గంబునకున్. ౨౨౨

కం. వినితివి నాదౌర్భాగ్యము;

వినితి భవద్దుర్గతియును; వెనుకెవ్వరులే
 ర్విను నాకు; నీవె సర్వం
 బనుకొంటిని; భర్తృమిత్రుఁ డాత్మీయుఁడెకా! ౨౨౩

కం. ఈపైకము నీకిమ్మని

నాపతి సెలవిచ్చె; నీవు నాకగుదునటం
 చూపిరితో నుంటినిఁ గా
 కీపాటికి నతనివెంట నేఁగియ యుందున్. ౨౨౪

గీ. జలధరమునకుఁ జాతకలలననోలె
జాబిలికి నెన్నెలపులుంగుచందమునను
స్వాతివానకు శుక్తియువలెనె యో న
రేంద్ర! నీరాకకై పెద్ద యెదురుసూతు.” ౨౩౩

కం. అని యున్న జాబునుం గని
ననఁబోడి తలం పెఱింగి నానాకథలున్
వినియుంట దానిఁగూఱిచి
వెను వెంట నె యతఁడు ద్రిప్పివేసెను “చెక్కున్.” ౨౩౪

కం. నిరతము దారిద్ర్యాంబుధిఁ
దరింపఁదరి లేక బిట్టు తప్తుండయ్యున్
సిరిరా మోఁకాలోడ్డిన
నరేంద్రుఁడు యతీంద్రుఁడే యనం జెల్లదొక్కో? ౨౩౫

కం. ఒకనాఁడు రామకృష్ణుని
నికటమునకుఁ జని స్వకీయనిష్ఠురదారి
ద్ర్యకనోరయాతనలు విని
చి కరంగఁగఁజేసె నతనిచి త్తంబు గడున్. ౨౩౬

గీ. “మనవిఁజేయనిరించి లోకై కమాతయైన
కాళికాదేవి నా కనుగ్రహము సూపు
క్రమముఁ జింతింపుఁ; డాతల్లి “కాదు నాదు”
భక్తజనకల్పవల్లి మీ ప్రార్థనంబు.” ౨౩౭

గీ. అని నరేంద్రుండు మ్రోల దీనాననమున
నిలువ శ్రీరామకృష్ణుండు నలికె నిల్లు
“వేడనైతిని ము;న్నింక వేడఁబోన
వెడఁగుకొర్కులు నాకేనిఁ బెఱలకేని.” .. ౨౩౮

కం. అని నిర్మోగమోటంబుగఁ
గనికర మది లేనివానిగతి నని “ఓయీ !
చని నీనయి ధ్యానింపుము
మనోరథముఁ దెల్పి లోకమాతను భక్తి.” .. ౨౩౯

చ. అనుడు నరేంద్రుఁడేగి విన
యంబున సాగిలి దేవిముందటం
దసమదికొరికికొమఱచి
“తల్లి! మరల్చి ప్రపంచదృష్టి నా
కనయ మొసంగుమమ్మ! భవ
దంఘ్రిసరోరుహభక్తి, జ్ఞానముం
గనుఁగొని నన్ను సంసరణ
కూపమునుండి సముద్ధరింపుమా! .. ౨౪౦

మ. అని ప్రార్థించి కడిందివచ్చె; “గురుఁ డ
భ్యర్చించితే?” యన్నఁ జే
సినవిజ్ఞాపనఁదెల్పె; “గ్రమ్మఱను సం
సేవించి యాచింపుమీ!

యనే; నాతండును మోఁకటిల్లి మరలం
 బ్రాఁర్థించె ము న్నట్లై; “పొ
 మ్మ” నె నాచార్యుఁడు వెండియు న్నతఁడదే
 యర్థించె జిత్రంబుగన్. ౨౮౧

గీ. కాళికాదేవి సత్కటాక్షంబు; రామ
 కృష్ణుని మనోరథంబు; నీ క్షితిపురంధ్ర
 దివ్యచిత్తం బదేయమొ! తెలియు నేర?
 కా నరేంద్రుండు ముమ్మాఱు నట్లై కోరె. ౨౮౨

గీ. పేడకై కామధేనువు వేడు నెవఁడు?
 గోచిక్కై చక్రవర్తినిఁ గోరు నేడు?
 అర్థి చింతామణిని దేవి నాశ్రయించి
 పామరుఁడువక్క గోరఁ డప్పగిది నెవఁడు? ౨౮౩

గీ. దేవి దర్శింప డెందంబు దిరిగిపోయె
 బ్రాక్తనంబైన పుణ్యంబుపండి యప్పు;
 డైహికకలాపమందు నిరీహుఁడయ్యె;
 నక్కజంపడె దవర్ణ కతఁడె కడిది. ౨౮౪

కం. పలికెనిల ను రామకృష్ణుఁడు;
 “బలవత్తర మీశ్వరేచ్ఛ; ప్రాపింతువు ని
 ర్మలభక్తిజ్ఞానంబులె;
 యలకాళీమాతహృదయ మార్ద్రము నీపై.” ౨౮౫

౯. ఉపదేశము

గీ. తదుపదేశంబు శ్రుతిసమ్మతంబ యయ్యు
గాదు ప్రభుసమ్మితం ; బింక గమ్మసిదఱు
మిత్రసమ్మితమై సమున్నేష మొసఁగి
హృదికి నానందసందోహ మిచ్చుచుండు. - ౨౪౬

కం. ఒకనాఁడు సరేంద్రదాదులు
ఒకచోఁ గూర్చుండి “ దేవుఁడున్నాఁడె ? త్రుఱు
ప్రకరం బపౌరుషేయమె ?
సకలంబగు శాస్త్రవయమొ సత్యమె ! ” యనుచుకొని - ౨౪౭

గీ. కడచి యొండొరులను నక్క కళిలంబు
వెలయ వాదోపవాదముల్ సలుపుచుండి;
రద్ది యూలించి నగుచు నేమనక గురుఁడు
వెడలె నద్దెవెపు వారును వెంబడింప. - ౨౪౮

మ. కనుఁగొం చాతటమందు నొండొరులతోఁ
గాట్లాడుచుం, జించుకొం
చునుగొంతుల్, బహుభంగులకొ మొఱుఁగు కొం
చుం, బైకి దూఁకాడుచుం
డిసకొన్నింటిని, మెల్లఁగా మెదలకొ
టెంకిం గనంబడ్డ పీ
న్దును భక్షించెడి శ్వావరాహకములం
గొన్నింటినికొ, నవ్వుచుకొ. - ౨౪౯

కం. కనుఁగొనుఁడని శిష్యాళికఁ
గసంబఱచె ; వారు దాని గ్రహించి నతా
సనులై స్వశుష్కతర్కము
లను లేపక ధ్యానయోగలగులయిరికన్. ౨౫౦

కం. “తనుఁదాను దెలిసికొనుఁజే
సనాతనంబైన ధర్మసారము ; పద్ద
ర్శనములు వేదంబులు నా
ల్లను జదివినఁ దల్లక్రిందులుగ వృథయ సుఁడీ ! ౨౫౧

కం. తనుఁదా జయించు నాతని
కనులకు సాక్షాత్కరించుఁ; గా కవ్విధిఁ జే
సిన నేండ్లుఁబూండ్లుఁ దపముల
నణుమాత్రంబేసి దేవుఁ డగపడఁడు సుఁడీ ! ౨౫౨

గీ. ఏడ్చిన నె పిల్లనుం దల్లి యెత్తికొనును ;
గ్రాఁగిన నె తెన్న పాలు మీఁగడ లభించు
గాఢసంతాపమునఁ జేసి కలుగుఁగాని
దైవసందర్శనము; గా దయన్నముగ మీకు. ౨౫౩

కం. ప్రతిమానవుఁడును మాంధవు
ప్రతిబింబ ముఁదంచు మీరు భావించుచు సం
తతమును సేవింపుఁడు ; న
ర్ణతారతమ్యంబు క్షాళనముసేయుఁ డెదన్. ౨౫౪

గీ. మీరు త్రికరణశుద్ధులై మెలఁగికొండు !
 సరకు సేయకుఁ డన్యదూషణము లెపుడు;
 కుక్క-మొఱుఁగుల జీటికింగొను నె యేన్దు ?”
 లనుచుఁ బ్రత్యుత్తరించు శిష్యాళి కతఁడు. ౨౫౫

కం. గురు దేవునోటిప్రత్య
 క్షర మసిధారావ్రతంబు చందంబున నా
 చరణమొనర్చి నరేంద్రుఁడు
 పరశిష్యగణంబునందుఁ బ్రముఖుం డయ్యెన్. ౨౫౬

కం. అరిషడ్వర్గముఁద్రుంచెను
 విరాగదివ్యాస్త్రమూని వీరేశ్వరతన్ ;
 ధరణి సనాతనధర్మో
 డ్ధరణమొనర్పన్ నరేంద్రతన్ మది నూనెన్. ౨౫౭

మ. తన శిష్యావళిలో నరేంద్రుఁడొకఁడే
 తారాగణంబందుఁ జం .
 ద్రునిచందంబున వెల్గుటంగని తదిం
 దుం డెప్పుడున్ వృద్ధిఁబొం
 ద, నమావాస్యలుఁ, గృష్ణపక్షములు క్షీ
 ణత్వంబు గల్పింపకుం
 డను, బ్రార్థించును రామకృష్ణుఁడు జగ
 న్మాతన్ మహాకాళినిన్. ౨౫౮

గీ. రామకృష్ణుని వదనచంద్రదామృతంబు
నానరేంద్రచకోరకం బొనుచుండు ;
దరుగ దొకబిందువేని సుధారసమునఁ;
దనియదు చకోర మెన్నాళ్లు ద్రావుచున్న. ౨౫౯

కం. “తన యాధ్యాత్మిక సంపద
కనంతరీయుఁడు నరేంద్రుఁ డభయమిడి మిముం
గసిపెట్టు నాతఁ”డని ప
త్కెను శిష్యులతోడ రామకృష్ణుఁ డొకతఱికి. ౨౬౦

మ. దినముల్ రాత్రులు నిర్వికల్పకసమా
ధిన్ మున్గిబ్రహ్మైకని
ష్ట విసోదించెడి భాగ్యలబ్ధి కభిలా
షం దెల్పు శిష్యుం ‘ డెఱుం
గవుకాఁబోలును దానికంటె శతధా
గాణేయమైసట్టి భా
గ్యవిశేషంబును నున్నదోయి ! ” యని య
య్యాచార్యుఁ డున్నేత్రుఁ డై. ౨౬౧

గీ. నిర్గుణబ్రహ్మ మొండె ధ్యానించు కొనుచు
సకలకర్మోపరతుఁడౌ టసాంప్రతంబు ;
స్వయముగాఁ దీర్చుడగువాఁడు సలుసనలయుఁ
బరుల నుత్తీర్ణులుగఁ; గా కైవండు సలుపు? ౨౬౨

వీ వే కా న ం ద ము

ఆ.వె. ఒక్క దివ్య వెలిగి పెక్కింటి దూదిన

త్తులను దివ్యయలుగ సలుపుపగిది

దీర్ఘజైనవాడు దీనుల లాతుల

దగవునుమ్మ ! తీర్ణులుగ నొనర్చు.

— ౨౬౩

క. అరయగ సగుణబ్రహ్మము

చరాచరంబైన జగము ; జగతీరూపుర

బరమాత్మను సేవించుటె

పరుల దరింపించుటనగ భావింపు మెదక.

— ౨౬౪

నీ. కడుపుజిచ్చార్ప గ్రుక్కెడు గంజి దొరకక

మలమల పలుమంది మాడుచుండ్రు

మాననంరక్షకై మేనిపై జింకిపా

తయులేక పెక్కండ్రు తలకుచుండ్రు

తగు మందుమాకులొప్పగు పథ్యపానముల్

నడయక కొందఱు మడియుచుండ్రు

కడు మూర్ఖులై నిరక్షరకుక్షులై యధః

పతితులై యెందఱో బ్రతుకుచుండ్రు.

గీ. మనలలోపల నున్నట్లై తనరుగాదె ?

భగవదంశంబు వీరి లోపల నరేంద్ర !

ఇట్టి దీనులసేవయు నేలపెక్కు ?

భగవదారాధనంబని పలయుడలఁప.

— ౨౬౫

కం. కనులర్పించెను గ్రుడ్డికిఁ;
 దినఁగా బెబ్బులికొసంగె దేహంబు నహా!
 ఘనుఁడుగద ! బోధిసత్త్వుఁడు;
 మనెఁదా త్వికుఁడయ్యు విడక మానవసేవల్. ౨౬౬

కం. వెలుపల, లోపల, సమగతి
 నలయును బ్రహ్మనుభూతి వడయంగా, భా
 సిలు పంచదారగోళీ
 వెలుపల లోపలను నేకవిధి రుచిఁగొనమే ? ౨౬౭

కం. పరికింపరాక పదులకు
 ధరణీగర్భంబునందుఁ దాఁగిన గని నా
 నకుఁ డే గిరిగుహయందో
 నిరతంబు సమాధిచో మునింగిన ఫలమే ? ౨౬౮

గీ. పడయుదువులెమ్ము ! నిర్వికల్పకసమాధి
 నలఁతితడవుల ; నదియె లక్ష్యంబుగాదు ;
 సగుణనిర్గుణముల నిట్లు సమరసముగ
 జీవి యనుభూతినందు లే శ్రేష్ఠతరము.” ౨౬౯

కం. అని తగ నుపదేశింపం
 గ న రేంద్రుండెట్లు నిర్వికల్పసమాధిన్
 మునుఁగందలంచె నొకపరి;
 ననయము గాలంబు వుచ్చె ధ్యానైకరతిన్. ౨౭౦

కం. ఒక దివసంబున నాక

స్మికంబుగా ధ్యాననిష్ఠ మెలఁగ నరేంద్రుం
డు కనంబడెఁ దలవెనుకల
నొకానొకటి దివ్యమైన జ్యోతి ఘనంబై.

—౨౭౧

కం. క్రమముగఁ బెదపెద్దె యా

క్రమించె నాసాంద్రకాంతిరాశి; నరేంద్రుం
డమనస్కుండై యద్దా
న మజ్జనోన్మజ్జనము లొనర్చుచు నుండు

—౨౭౨

ఆ.వె. ఒక్కతూరి నటచు; నొకశూరి నవ్వు; వే
ఱొక్కశూరి వెక్కి వెక్కి యోడుచు;
ఆ నరేంద్రుఁ, డిట్టు లాయూదశాంతర
ములను బొందెఁ బెద్ద ప్రొద్దుదాఁక.

— ౨౭౩

కం. అతఁ డొకదినమున “ధ్యాన

స్థితుండవైయున్న నన్ను స్మృశియింపు” మనఁ
గుతుకమునఁ దోడిశిష్యుఁడు
కృతతత్కార్యుండుగాఁగ నేమందునికె.

—౨౭౪

మ. వడఁకె వైద్యుతయంత్రముఁ గరమున

స్పర్శించినట్టుల్ గడు
నగడు నాపాదశిఖింబుగా నొడలు; క
స్తమ్ముల్ పడెఁమూఁత; ల

ప్పుడు బాహ్యస్మరణంబు మెల్ల మెలఁగాఁ
బోయెన్; సహాధ్యాయ శి
ష్యుఁడు ప్రాపించి సమాధినిష్ఠను సము
ద్వ్యోతిల్లెఁ దత్తుల్యుడై.

౨౭౫

౧౦. రామకృష్ణ నిర్యాణము

కం. మొలకై త్తిరామకృష్ణుని
గళంబున వ్రణంబొకండు గ్రమముగ గడ్డై
బలపడి, వాచి, కడుంగడు
నలోకసామాన్యమైన వ్యథ నిడుచుండెన్.

౨౭౬

ఆ. వె. తెలువరాకనోరు, తినరాకయన్నంబు,
గుటకపడక కొలఁదిక్రోలునీరు
నిద్రలే కతండు నీరసించియు మానఁ
బోక శిష్యతతికి బోధసేయు.

౨౭౭

ఆ. వె. పలుకఁబోయియాఁగుఁ; బలుకుచు సగములో
మ్రింగిమ్రింగి బాధమీఱ మానుఁ;
గఱపవలయు దానిఁ గనుదోయితోఁ, బెద్ద
మూల్గుతోడఁ, గఱపఁబూనెఁ దుదికి.

౨౭౮

మ. కనుసన్నంగొని రామకృష్ణుఁ దఱియఁ
గై మోడ్చుతో భక్తిమూ
ర్తి నఁద్రుందు; దదేకదృష్టిఁగనె నా
దివ్యర్సి చంద్రుండు; ఛా

త్రునిగాత్రంబున సూక్ష్మసూక్ష్మమగు నే
 దోశ క్తి యీమాటకం
 దని దొక్కుమ్మడి జొచ్చె; వీడె నతఁ డ
 ద్దానన్ స్వభాహ్యస్మృతిన్. ౨౭౯

కం. ఆతఁ డలఁతెడవులకుఁ బ్రా
 కస్మృతిగొనె; దివ్యామృతంబు సేవించిన య
 ట్లతిమాత్రదర్శనీయ
 ద్యుతితతితోడం దదాస్యోయజ మలరెన్. ౨౮౦

మ. భగవానుండగు రామకృష్ణుఁ డెత్తెన్
 బాష్పాయమానోత్సుఁడై
 తగ వీక్షించుచు నిట్లువల్కెను; “న గేం
 ద్రా! అమ్మ నాసంచితం
 బగు నాధ్యాత్మికశక్తు లన్నిటిని నీ
 కై ధారనోయించి గి
 త్తుఁగఁజేసె న్నను; యావదా స్తియును నీ
 కున్ సంక్రమించెం జూమీ! ౨౮౧

కం. విను! విశ్వశ్రేయార్థము
 వినియోగింపంగవలయు వీనినని జగ
 జ్జననీచిత్తము; తుదిదీ
 వస యిదె”యని యుంచెఁగేలు వానితలపయిన్. ౨౮౨

కం. కనుచున్న యానరేంద్రుని
కనులన్ నీర్దిరిగె; బలుకఁగా మాటయు నో
టను రాదయ్యెను; ముడిఁగెను;
వినయంబున శిరసువాంచి విరచించె నతుల్. _౨౮౩

గీ. రెండునాళ్లకు రామకృష్ణుఁడు దనమ
నాత్మతోఁ బంచభూతంబు లానరేంద్రు
నాత్మమునఁ బంచభూతంబులందుఁ జేర్చి
నట్లు నెల్లరుగన నదృశ్యత్వ మొందె. _౨౮౪

కం. గురుదేవు నస్థిపాత్రను;
గురుదేవునిమూర్తి నట్లు గొనివచ్చి గుఱో
త్తరుఁడు నరేంద్రుం డౌదల
ధరించి 'బేయారు'నందు స్థాపనసేసెన్. _౨౮౫

కం. “గురుదేవుం డేగెను సగా
క్షురూపమున లోకమెల్లఁజరియుంప జనో
ద్ధరణార్థం; గాతని స్థూ
లరూప మీయస్థిపాత్రలక్షణ మయ్యెన్.” _౨౮౬

కం. అని సోదరశిష్యులఁ గని
“మనకిది పుణ్యస్థలంబు; మహిమండలికిన్
ఘనమైనజ్ఞానకేంద్రము;
జనింతు కోటానకోట్లు జగదాప్తు లిటన్.” _౨౮౭

గీ. అనిపలికి తోడిశిష్యాళి యనుసరింపఁ
బూని సన్నాత్యసమును మంత్రపూర్వకముగ
నామతమునందు జపతపోధ్యాననిష్ఠ
లాచరించుచునుంజే నత్యంతదీక్ష.

౨౫౫

కం. అదిలేదని యిదిలేదని
మదిసిం జింతిలక యాసమయమునఁ దమ కే
య్యదిదొరకిన నదికుడుచుచు
సుదీర్ఘకాలము తపస్సుఁ జొక్కిరి వారల్.

౨౫౬

చ. అనయముఁ గోడికూతసమ
యంబున మేల్కూని దివ్యసామకీ
త్తనమొనరించి స్నాతులయి
ప్రాప్తామునందుఁ దపంబునందు వా
ర్జునిఁగెడివారు; ప్రౌద్ధపౌడు
పు న్నొకనాఁడును బ్రౌద్ధగుంకుట
న్నరయ; రొక్కొకప్పు డశ
నస్మృతిలేకయునుండి రత్తటికొ.

చ. అలఁదివిభూతి నాముఖప
దాంతము గాత్రమునందుఁ గావించి
రలుధరియించి కేల రుద
రాకలతౌనళముల్ వహించి మో

ములఁ దగ బ్రహ్మతేజము స

ముజ్జ్వలతఁ దపమాచరించు వా
రలలశివావతారముల

రమ్యతఁబొల్చిరికన్నువిందులై. ౨౯౧

౧౧. పుణ్యక్షేత్ర సందర్శనము.

కం. క్షితి నాసేతుహిమాచల

గతపుణ్యక్షేత్రములను గనుఁగొని తత్ర

స్థితదివ్యక్షుల దర్శిం

చి తదనుగ్రహమునొంద స్థిరచిత్తుండై

౨౯౨

గీ. తొడరి గోధేనువును లేగదూడలట్లు

దన్ను వెంటాడు తన సహాధ్యాయగణము

నెట్టులెట్టులొ ! విడి యీనరేంద్రుఁ డచట

భిక్షువృత్తినిఁగొని యాదిభిక్షువనఁగ.

౨౯౩

గీ. పృథివి సంసారసాగరద్వీపమైన

వారణాసినిఁగాంచి ప్రప్రథమమందు

మోక్షకాంక్షుల ముంగొంగు ముత్యమైన

విశ్వనాథునిఁ బెద్ద సేవించె భక్తి.

౨౯౪

సీ. రామరాజ్య “మయోధ్య” గ్రాపించె ; దివ్యంబు

“బృందావనంబు” దర్శించుకొనియె

వలఁగొనెఁ బుణ్య “గోవర్ధన శైలంబు ;

జనియె “రాధాకుండమునకు”ఁ బ్రీతిఁ

బ్రహ్మతమగు “హరిద్వారంబునకుఁ బోయె ;
 నిలఁ గీర్త్యమగు “హృషీ కేశ”మరిగఁ
 బరమపావనమైన “వైద్యనాథము”ఁజేరె ;
 “బదరికావన”మందు బసనొనర్చె

గీ. రహినిఁ “గర్జప్రయాగ” “రుద్రప్రయాగ”
 “శ్రీనగర” మన్న డేత్ర మీక్షించుకొనుచు
 ‘వివిదిషానంద’ నామంబుఁ బేర్చిదాల్చి
 యానరేంద్రుండు ‘హస్తిన’ కరుగుదెంచె. ౨౦౫-౫

మ. భగవద్దర్శన మాచరించుకొనుచున్
 భక్త్యున్నతిన్ బుణ్యని
 మ్నుగలన్ స్నానమొనర్చుచున్ సలుపుచున్
 నానాతపశ్చర్యలన్
 దగ దివ్యానుభవంబుఁ బొందుకొను చా
 ర్తప్రాణి సంసేవయే
 భగవత్సేవయకా మదిందలఁచుచుం
 బైనించె దేశంబులన్. ౨౦౬-౬

కం. నడచుచు నడచుచు నొకచో
 బడలి తడుచ్చాయ సతఁడు పండేం జని యొ
 క్కఁడు పీల్చుచున్న చిలుమును
 నడిగెన్ ; వాడీక జరిగి యవ్వల కనియెన్. ౨౦౭-౭

ఆ.వె. స్వామి ! అంటరానివాడను ; మీరలు
పుణ్యమూర్తులయిన భూసురులరు ;
కలుషమంటు నాదు చిలుముగొట్టము ముట్టఁ;
గడఁగియేని నద్ది కడుగరాదు. ”

౨౯౮

చ. అని పలుకన్ గ్రహింపకది

యాతఁడు గొంచెముదవ్వుపోయి నె
మ్మనమున “నీచరాచర స

మస్తమునున్ భగవత్స్వరూప మం
చనుకొని జాతిభేదముల

నంతముసేసియు సన్న్యసించియుం
గొన వెనుకాడితిం జిలుము

గొట్టమిసీ! యతినన్న సిగ్గుగన్. ౨౯౯

గీ. తరతరంబులనుండి చిత్తమునయందుఁ
భాఁతుకొని వేఱుదన్నెను వాసనాళి;
ఏతదున్మూలనంబు నెన్నెన్నొత్పూర్లు
సలిపినను జాక వెండియు మొలకలెత్తె.”

౩౦౦

కం. అనితన్నుఁ దెగడికొంచును

వెనుకకు విచ్చేసి యాయవెనుకాడెడు మా
లని వేడి చిలుముగొట్టం

బును గైకొని కూరుచుండి పొగబీల్చి చనెన్. ౩౦౧

కం. చనుచుం జనుచు న్నొకపరిఁ

“దన కెది యీనాఁడయాచితముగ లభించుం

దినుదును వానిన”యని దీ

త్తునుగొని చనుచుండె నతఁడు గారడవిఁబడిన్. 302

ఆ.వె. పెనమునోలె నేల బిట్టుఁగాలుచునుండె;

నిప్పుఁ జెరుగుచుండె నిగిడి గాలి;

దారిడొంక లేని తావున నెట్టెటో

దారిఁజేసికొను చతండు సడచు. 303

ఆ.వె. మండుచుండె గడుపు; నెండుచుండెను గొంత;

బొబ్బలెక్కి కాళ్లు పుండువాతె;

నడుగుదీసి యడుగునిడఁజాలఁడయ్యెను;

నీడయేనిఁ దనకుఁ దోడులేద. 304

ఉ. అత్తఱి నాయతీశ్వరుఁడు

హత్తినబత్తిని రామకృష్ణునిం

జిత్తమునన్ స్మరించుచుఁ గృ

శించిన నాఁగకసాఁగె; వృద్ధుఁ డె

లెత్తి యెవండ్? “ఆఁగుము న

రేంద్ర!నరేంద్ర!”యటంచుఁబిల్చుచున్

నెత్తినిమూటతోడ నత

నిం దఱియంజని పల్కె నివ్విధిన్. 305

కం. “ఆకొన్నాడవు పాపము!
ఈకూటినిఁ గుడిచి, క్రొలి యీచన్నీటిన్,
జేకొనితగు విశ్రాంతిని
నేకడ కేనియును బిదపనేఁగుము తండ్రీ!” 30౬

కం. అని మూటనొసఁగి “నాకత
వినుతును బిమ్మటను; ముందు వేగఁగొనుము! భో
జన;మింతలోనవచ్చెడ”
నని క్రమ్మఱ రాకయేఁగె నాతం డెటకొ! 30౭

కం. అమృతంబు నారగించిన
క్రమంబున నరేంద్రుఁ డపుడు గజబలుఁడై చి
త్తమునందు రామకృష్ణు మ
హిమంబుఁ గొండాడుకొంచు నేఁగెను బైకిన్. 30౮

ఆ.వె. ఆటవయిచి తీరమందుఁ గౌపీనంబు
స్నానమాడ నొకట నది మునింగె;
లేచిచూచుసరికి లేదయ్యెనయ్యది;
యపహరించె దానిఁ గపియొకండు. 3౦౯

కం. తలపాగా రచియించును;
వలెవాటుగఁదాల్చు బుజముపైకి; మెడను దా
వళమట్లు వ్రేల్చుఁ; జట్టును
మొల; కీయక యాతఁ డెంతమొక్కుచునున్నన్. 3౧౦

కం. కడ కతఁడు విసివి కానలఁ

బడి నిరశనవృత్తిఁబూని పయనమయి చనన్
నడిబొట నతనికంటం

బడె నాకౌపీన; మెట్లువచ్చెనో? యటకున్.

300

గీ. ఆతఁ డుత్తరదిశ నమ్మహాహిమాద్రి

యాత్రలుముగించి పొంది దివ్యానుభూతిఁ ;

బూర్ణయాత్రనుగావింప బుద్ధిపొడమి

పయనమయ్యెను దక్షిణాపథమునకును.

301

చిగ్రహారాధనము (౧

ఆ.వె. నిగురుగప్పినట్టి సిప్పచందంబునఁ,

బడగముడిఁచికొన్న పామువోలెఁ,

గావిపుట్టములను గట్టి క్రుమ్మతె గుప్త

తేజఁడతఁడు దేశదేశములను.

303

గీ. సురఘ్నము పిచ్చుగుంటును దరిసినట్లు

జంగమంబైన తీర్థ మాస్వామి పూజ్య

పాదుఁడు నరేంద్రుఁ డరిగెఁ దత్ప్రభునిపుణ్య

భూతి నాశ్వాసుసంస్థానమునకు నంత.

304

గీ. ఆపురీవీధి విచ్చేయు నతనిఁగాంచి

బింబిసాకుని పురరథ్య వెడలుచున్న

బుద్ధదేవుని స్మరియించి పూర్ణభక్తిఁ

బూజసేసిరి కరపద్మములను బ్రజలు.

305

కం. కనుఁగొని మఠ మొక్కం డం
 దునికిసిఁగొనియుండ నొక్కరొక్కరె తద్ద
 ర్శనమునఁ గృతార్థతఁగొన
 ననిశం బరుదెంచుచుండి రా యతికడకున్. 30౬

సీ. వ్యాఖ్యానమొనరించు నరఁటిపండొల్చిన
 త్లాపనిషదరహస్యములు విప్పి;
 పరవశుండయిచేయు భజనలు పాడుచుఁ
 జైతన్యముఖభక్తజనుల పాట;
 లతిలోకగతి నుపన్యసియించుఁ దా శ్రుతి
 స్మృతిపురాణైకవాక్యతఘటించి;
 గాలించిపైకెత్తుఁ గైస్తవ స్త్రేచ్ఛుల
 సిద్ధాంతములలోని చేవయెల్ల;

గీ. రామకృష్ణునిమహిమ వర్ణనముసేయు;
 సకలమతముల సామరస్యమును జూటు;
 స్వానుభూతినివేదించు నాయతీంద్రుఁ
 డెల్లజను లుల్లమందు సముల్లసిల్ల. 30౭

కం. ఒకఁడేదైవము ప్రాప్యం;
 బొకఁడేవర్ణంబు; జాతియొకఁడే; సర్వం
 బొకఁడే; యని నేహ నానా
 స్తి కించన"యటన్న శ్రుతి నదికె సతఁ డెదకున్. 30౮

శా. ఆకారంబున మీన కేతనుఁడు, వి

ద్యారాశి వాద్దేవి, ప్ర
జ్ఞాకౌశల్యమునందు గీష్పతి, సమం
చదీతరాగంబునన్
బై కాక్రేసరుఁ; డాంగ్లవాక్చణులలోఁ
బ్రాచార్యవర్బుం; డెనం
డాకర్షింపఁబడండు వాని సదుప

న్యాసంబు నాలించినన్ ?

3౧౯

సీ. మురళీధరుని గానమును విని ముగ్ధులై

వినశలై పఱతెంచు ప్రేతలట్లు
వత్సభూపతి ఘోషవతిహృద్యగీతికిఁ
జెవులూఱు మదగజశ్రేణులట్లు
అలమహాశ్వేత వీణారావ మాలించి
క్రేళ్ళుదాటుచుఁ గౌఱు లేళ్ళులట్లు
అహితుండికుని శ్రావ్యమైనట్టి నాగస్వ
రమునఁ బైకుఱుకు సర్పంబులట్లు

గీ. వరనరేంద్రుని ధార్మికప్రవచనంపు

వార్త నాత్మక్రియాకలాపములు మఱచి
జనులు తండోపతండముల్ వెనుదిరుగక
యెండనక వాననాక, వత్తెల్లతలుల

3౨౦

గీ. ఇత్సుఖండంబు ముసిరెడు నీగలట్లు
సురభిశసుమంబు మూఁగు బంభరములట్లు
ఆ మహాత్మునిఁ జుట్టి యహర్దివంబుఁ
గోల్లుచుండిరి వాని వాక్సుధలు జనులు. 3-20

శా. ఆయాశ్వాదు ధరాధినాథుని యమా
త్యాగ్యుండు దివ్యురి దే
శీయుఁ స్వామిని విన్న స్వప్రభుని నా
స్తీక్యంబు నిర్మూలమై
శ్రేయంబొందునటంచు నెంచి, కొనితె
చ్చెఁ స్వామి దర్శింపఁగా
నా యుర్వీపతి నచ్చి జోతలిడి
మర్యాదఁ విడంబించుచుఁ. 3-21

కం. “మీరలు లెస్సగఁ జదివిన
వారఁట; మీచేయరాని పనియుండద; యీ
తీరునను నీచమాచనఁ
గ్రౌరంభించితిరి గౌరవంబడుగంటఁ 3-22

గీ. కావు గ్రుడ్డివి; కుంటివిగావు నీవు;
మల్లమర్తాండునట్లుండి మాన ముజ్జ
గించి క్రుమ్మలుదసి యేవగించుకొనరె ?
కాయకష్టంబుచే బ్రదుకంగరాదె ? 3-23

గీ. ఈయమాయికలోకంబు నిట్లుగానీ
మోసపుచ్చంగరాదంచుఁ బూనుచుండ్రు
పలువు గామాఢభూతులు; వారినంటి
వార లొకవేళఁ గాకపోవచ్చు మీరు.” 3. ౧౫

ఆ.వె. అనుచుఁ గరుడువాతినట్టి నిర్లక్ష్యభా
నమునఁ దన్నెదిర్చిపలుక నెవఁడు
సాహసించునంచు సరివి దేవానాంప్రి
యుండు నలికెఁ గొడుకకుండ లవము. 3-౧౬

మ. యతి యాలించి తదీయవాక్య మనే “రా
జా! ముందువాక్రువ్వు; మా
తతమోహంబున రాజ్యనిర్వహణతం
ద్రాళుండవై భోగినీ
తత్తితోఁద్రాగుచు నాడు చెందుకుఁ బ్రజా
ద్రవ్యంబు వెచ్చింతునో ?
మతిమంతుండవు; కాయకష్టమున సం
పాదించితే యీసిరిన్ ? 3-౧౭

కం. అని వెనుకాడక పలుకఁగఁ
జనులందఱు చూచి స్వామిసాహసమును ద
మ్మును గోపగించునో తేఁ
డనుకొని చేష్టుడిగియుండ యతి కాతఁ డనెన్. 3-౧౮

కం. “నాయిష్టంబది; పరులు మ
దీయచరిత్రంబుఁగార్చి యేలతడవ? నా
శ్రేయస్కరమెదో! యెఱుఁగుదు”
నా యతియ నె నాజవాబు నదియే నీకున్ 329

మ. నినుయాచింపఁగరాను; నీవలనఁ గా
నిన్నేనిఁగైకొను భో!
తృణమున్ మేరునగరంబు నాకు నొకరీ
తిందోఁచు; సన్న్యాసి; ధా
త్రి నినుంబోలిన మత్తచిత్తులకు భో
ధింపంగ గుర్వాజ్ఞఁగై
కొని సంచారమొనర్తు; గాయసుఖముల్
కోరంజుమీ! నీనలెన్ 330

ఆ.వె. అత్తచేయుదాని కారళ్లులేవు; పా
తకములేదు పెద్దతలలకండు;
నిన్నెదర్చి పలుకనేరమి నీప్రజ
సాఁగుచుండె నీదు నాగడంబు. 331

కం. ఓయీ! రంధ్రాన్వేషము
సేయకు; మేపుట్ట నెట్టిచిలువగలదో? క
ట్టా! యదిబుస్సనిలేచిన
దూయంగావలయుఁ గాలు దుందుడుకుమెయిన్.” 332

కం. అని కోపంబును హాస్యం
బును సమముగ నేళవించి బుధవరుఁడాడన్
జనపతి ముడింగి తెలివిగ
క్షణమూరకయుండి తత్ప్రసంగముమార్చెన్. 333

గీ. “స్వామిజీ! కాదెహార్థ్యంబు? ప్రాణశూన్య
విగ్రహంబులఁ బూజఁగావించుక్రమము;
క్షైస్తవమహమ్మదీయు లీకరణి విగ్ర
హప్రతిష్ఠార్చనములు సేయర నిజంబు. 334

శా. ఓతప్రోతముగా జగంబలమి తా
నొప్పార నీశుండిలన్
రాతికరప్పను గట్టెఁగట్టను సమా
రాధించు నేలా? జన
వ్రాతం బిట్టలు? మొక్కఁ బుణ్యసతి వి
శ్వస్తం, దనుం బోలుచుం
బ్రాతికవద్దిల్లుమన్నరీతి ఫలలా
భంబొఁగదా! వారికిన్. 335

గీ. అనవుడు నరేంద్రుఁడతనికి నాణెదాకు
బోధఁగావెంతు” ననుకొని ముందుసూచి
గోడపయివ్రేలుచున్న యాక్షోణినాథు
చిత్రపటమును దెప్పించి చేతఁదాల్చి. 336

గీ. సేవకులబీల్చి “మీరు నిష్ఠీవనంబు
సేయుఁడీ కాగితపుబొమ్మఁ; జేయ కిట్టు
లొండొరులమోములను జూచుచుంటిరేల?
కొడుకుకొండేల? మదినేల గొణుగుకొందు? ? 332

గీ. దీననున్నాఁడు మీధరాధీశ్వరుఁడని
తటపటాయించుచుంటి; రాధరణివిభుని
స్వస్వరూపంబుగాదిది; ప్రాణహీన ;
మిందు నుమియంగఁ బిర్వీ కదేల మీకు? 333

చ. అనవెఱఁగంది పెగ్గడ “మ
హాత్ము నరేంద్రునిఁ దన్ను తేఁడు ము
న్వెనుకలుసూడ కల్కమెయి
బెట్టిదముల్ పలుకాడునేమి! దు
ర్వినయ మొనర్చునేమి!” యని
భీతివడంకు “చిదేమి! స్వామి ! మా
జనపతిపూజ్యచిత్రమును
జన్నె పొనర్పగదూష్య మీక్రియ ?

కం. “నావిష్ణుః పృథివీపతి”
నా వినుచున్నాము; భూమినాథుని చిత్రం
బావిష్ణుచిత్రమేకద!
దేవర! పాపక్రియోపదేశ ముచితమే?” 334

83
Presented In Memory Of
Late Vengalali Neelakantam.

మ. పలుకంగానిటు లాయమింద్రుఁ డనియెన్

“ద్వందాజచిత్రం బిటన్
మలిసీభూతమొనర్ప మొలవడునే

క్షా జాని? దూషించు మి
మ్మలుకంజూచు నె? చంపవచ్చు నె? త్వదీ
యస్తోత్రముల్ కాని పూ
జలుగానీ కొని సంతసంపడిన యూ

చందంబు మున్నంటిరే ?

38'౧

ఆ.వె. రాతివిగ్రహమునఁ బ్రాణంబు లేనట్లై

చిత్రమునకు లేదు జీవితంబు;

అయిన మీరు దానినర్చింత్ర భక్తిప్ర
పత్తులలర”నంచుఁ బ్రభువుఁగాంచి.

38'౨

శా. “రాజా ! చూడుము ! నీదుసేవకులు చి

త్రంబున్ విలోకించి నిన్
బూజల్ సేసినయట్లైచేయుదు; రొక

పున్ దానినిర్జీవపున్
నైజంబెన్నరు; దా ని కెట్టియవమా

నంబున్ సహింపంగఁబో;
రూబై నంబడనీక కాతు రనయం

బుం ద్వత్ప్రొక్షంబునన్.

383

గీ. విగ్రహంబులఁ బూజఁగావించువార
 లీశ్వరుఁప్రతీకమని దాని నెంచుకొందు
 దానికర్పించునర్చలు “దైవతంబు
 స్వీకరించున”యని విశ్వసించుచుందు 388

కం. ఓతప్రోతముగ సమా
 మ్నాతుండగు నీశ్వరుండు నానాప్రతిమా
 వ్రాతమున నేలయుండం ?
 డాతనియర్చినమె విగ్రహారాధననన్. 389

కం. ఏకూపముశోడ నలం
 కారంబులుగానఁబడ్డఁ గాంచనమొకటే !
 ఏకూపునఁదోచిన వే
 గ్వేళియి యీశ్వరుండొకండే విగ్రహములలోన్. 390

కం. “ఎనలేగతి భావించిన
 నవుదునుబ్రాహ్మముగ వారికాకూపముశో
 భువి”నంచును భగవంతుం
 డు నచించెనుగీత నర్జునున కిదివినన్ ! 391

కం. ప్రవచింపఁగ నివ్వధమున
 నవనీనాథుఁడు గర్వద్యయముమోడిచి “నా
 యవివేకము మన్నింపుము !
 తవిలితిఁబాశ్చాత్యమోహతంతువులందున్. 392

కం. జనుషాంధుఁడనగు నాదగు
కనుఁగనఁదెఱచితీవి; స్వామి ! కాకుండిన నే
మునిఁగెడివాఁడను బాపా
బ్ధిని; నీ యీ ఋణము నెట్లుదీర్చుఁగల నిఁకన్ ? 3౪౯

కం. అని చరణంబులవ్రాలఁగఁ
దనదర్పముకరఁగి, యతియుఁ దలఁగేలిడి యీ
జనపత్నిఁ “ మన్నించును
నిను భగవంతుంఁడె యాతనిం గొలుపు” మనెన్. 3౫౦

టారిఘాట్ స్టేషను ౨.

కం. కానీలేకయుఁ గరమున
నానాయాత్రలనతం డొనర్చు చొకతటిన్
బూనికిని రాజపుత్ర
స్థానమునఁ బ్రయాణకంబు సలుపుచునుండెన్. 3౫౧

కం. మలమలమాడ్చుచుఁబెనుమం
గలముకరణి నేలనెల్లఁ, గడు వేఁచుచుఁ బ్రా
ణులఁ బేలగింజలను వలె
జెలరేఁగె నిదాఘమంతఁ జెరగూచు నిప్పుల్. 3౫౨

కం. వడఁదాకి యెండిగొంతులు
పుడమింబడెఁ బెక్కుజంతువులు గనుఁగొని న
ల్లడల మరీచికలను జల
తడాగములటంచు బ్రమసి తటియఁబఱచుచున్. 3౫౩

కం. సురగాలి దుమారంబును
గరమరుదుగ రేపి నాసికాకర్ణములం
జొరఁగా నుక్కిరి బిక్కిరి
పఱచుచుఁ గలఁచెం బ్రయాణపరులను రథ్య౯. 3౫౪

గీ. అట్టి వేసంగి మట్టమధ్యాహ్నమందు
స్వామి పయనించు చొకనాఁడు ధూమశకటి
'టారిఘాట్టున' డిగి నిరాహారుడగుట
క్షీలువడియుం శేఁ గాల్దీయఁజాలకుండె. 3౫౫

గీ. పంచపాత్రేడునీ ర్విక్రయించుచుండి
రోకయణావెల; కాస్వామినికటమందు
నెఱునేగాని లేద; నోరెండుచుండె
నుస్సురనుకొంచు నందాతఁ డొరిగెనేల. 3౫౬

గీ. నచ్చి యమకింకరునిఁబోని భటుఁ డొకండు
'వలదుపండంగనిటు' నంచు వెలలనడఁచె
సదనముంగాచు నీచంపుశ్వాస మదియె
దొరనటంచును దర్పంబుతో మొఱుంగు. 3౫౭

గీ. విస్ఫులింగంబుబట్టులు బెట్టిదముగ
మండుచుండిన రాళ్లతో నిండియున్న
బయలునం గూరుచుండె నాభవ్యతముఁడు
పండునిప్పులకొలిమిఁ గూర్చిండినట్లు 3౫౮

గీ. స్వామిసామీప్యమునఁ దరుచ్చాయచుందుఁ
బురుషుఁ డొకరుండుగూర్చుండి మూటవిప్పి
భోజ్యములనారగించు చంబువులఁగ్రోలి
త్రేన్చుకొంచును స్వామిజీదెనకుఁ జూచి

379

గీ. “ తిండియుం దీర్ఘమును లేక యెండియెండి
యిగిరిచచ్చు పెకాఁబోలు! నీచుతులకుఁ
బ్రాప్యమగుమోక్షమం”చు నప్రాజ్ఞతముఁడు
కృపణుఁ డొనరించె బిట్టనహేళనంబు.

380

గీ. త్సుత్పిపాసా ర్తికిందోడు త్సుద్రభటుని
ధూర్తవర్తన, దానికిఁదోడు మెండు
మండుభువి, వీనిలెక్కింపకుండు నాతఁ
డీ యధముహేళనంబు లక్ష్మ్యించునొక్కొక్క?

381

ఆ.వె. “ నడుమువంచి కప్టపడి కూలిసేసినఁ
గడుపునిండఁగూడుఁ గుడుతువుగద !
జోగివేసమూని సోమరిపోతవై
తిండి లేక చచ్చుచుండె దేల ?”

382

కం. అని మరియుఁదెగడఁగా దూఁ
షణభూషణధిక్రియావిజయిగావుట నా
ఘనుఁ డూరకుండె వినుచుకా;
శునకముమొఱుఁగంగ నేన్గు ట్రోభిల్లు నొక్కొక్క !

383

మ. అలభక్ష్యంబులు, భోజ్యచోష్యములు, లే
 హ్యంబుల్ కడుం బేయముల్
 గలపశ్యంబు శిరంబునందునిచి యె
 క్కండెవ్వఁడో? యెల్లది
 క్తులు వీక్షించుచు వచ్చి స్వామికడకున్
 గుర్తించి పెన్బత్తి సాఁ
 గిలి చిత్రాసనమున్ భువింబటచి ని
 క్షేపించి యాపల్లెమున్. 3౬౪

ఉ. “ స్వామి యనుగ్రహించి నను,
 సాపడు”డంచును దోసిలోగ్గఁగా
 నామహానీయుఁ డద్భుతము
 నందుచు “భద్ర! యెవండవీవు? ని
 న్నే మునుజూచియుండ; నను
 నెవ్వరిగా భ్రమియించినావో? యీ
 గ్రామముకేనుగొత్తసుమి!
 కావునఁ బా”మ్మన నాతఁ డిట్లనెన్.

శా. “ దేవా ! నేను మిఠాయివర్తకుఁడ; రా
 త్రిక్ నాకుస్వప్నంబులొ
 దేవోత్తంసుఁడు రామచంద్రుఁడు దయో
 త్సేకుండు ప్రత్యక్షుడై

ఏవంరూపుని నిన్నుఁగన్పఱచి “నా
 యీభక్తునిన్ ట్టుత్పిపా
 సానైవశ్య భుజింపఁజేయు”మని యా
 జ్ఞాపించిపోయెన్ ననున్ 3౬౬.

కం. కల కల్లగదా! యనుకొని
 చలింపక శయింప మరల స్వప్నమువచ్చెన్
 దొలివలె నె; బద్ధకించితి
 మెలఁకువగొని; యెవఁడో? కేల మెయిఁదట్టె ననున్ 3౬౭

గీ. భగవదాదేశమియ్యది వాస్తవముగ
 దాఁటరాదంచుఁ గై మోడ్చి తానమాడి
 దాల్చిఁదౌతంబు వండి పదార్థములను
 దెచ్చితి; భుజించి ననుఁబ్రసాదింపుఁడయ్య! 3౬౮

గీ. అనుచు బ్రతిమాలఁగా స్వామి యాలకించి
 రామచంద్రుని దివ్యదర్శనముకలిమి
 ధన్యుఁడగు వానినిం దాఁకి తలఁచి తన్ను
 ధన్యునిగ నారగించెఁ బదార్థమెల్ల. 3౬౯

ఆ.వె. అవిరతంబుఁడ న్ననన్యభక్తినిఁగొల్చు
 భక్తకోటి కొంగుఁబసిఁడియగుచు
 నేడుగడయునగుచు నెపుడు యోగక్షేమ
 మరయుచుండు దైవ మనఁగవినమె? 3౭౦

కం. ఈదృశ్యంబును గాంచుచు
నాదిక్కున నిలిచియున్న యామాఝఁ డెదం
బ్రాదుర్భూతవివేకుం
డై “దోసముసైపు”మని తదంఘ్రులవ్రాలెన్. 32౧

క్షేత్రీనగరము. ౩

ఆ.వె. యాత్రసేయుచాతఁ డాదేశమందున్న
క్షేత్రీనగరమున వసించెఁ; బ్రజలు
దినదినంబుఁ దదుపదేశార్థమరుదెంత్రు
పండ్లగంపకడకుఁ బఱచునట్లు 32౨

గీ. కంచుగీసినగతి వానిగళముమ్రోగు;
నన్నివేళల శ్రోత్రపేయముగఁబాడు
చిలచు బుంభావభారతి యీతడనఁగ
సంతతము ధర్మబోధలు నలుపుచుండు. 323

ఆ.వె. మంత్రబద్ధులట్లు మాటాడరెవ్వరుఁ
గదలిపోరు; వానికడ నెయుందు;
రిద్ది నిద్రవేళ, యిద్ది భోజనవేళ,
యిద్ది స్నానవేళయేని ననక. 32౪

ఆ.వె. అరుగుదెంచువారియం దొక్కరుండేని
స్వామిభిక్షగూర్చి పలుకఁడయ్యెఁ;
జద్దితిన్నపడఁతి స్వపతియాకలిగూర్చి
యెఱుఁగఁదన్నమాట సరిపడంగ. 32౫

గీ. చర్మకరుఁడొక్కఁ డీరహస్యం బెఱింగి
స్వామిదర్శించి తనజాతి స్పష్టపఱచి
“వంటఁజేయింతు బ్రాహ్మణప్రవరుచేత
భిక్షుఁగైకొండు! నాకుఁదృష్టిగ” నటంచు

2౬

మ. బ్రతిమాలంగ యతీశ్వరుండనియె “స
ర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ”యన్
శ్రుతివోధించు “చితండుపంచముఁడు; వి
ప్రుండీతఁ” డన్ భేదమున్
మతిఁబాటెంటు నె? నీన వండికొని తె
మ్మా! శంకలందక్కి”యం
చతఁడర్పించిన మైలకూడుది నె; బ్ర
హ్మజ్ఞం డమూదృక్షుఁడే!

322

కం. ఎఱుఁగంగవచ్చె డేత్రీ
పురపతి కాస్వామిఁగూర్చి; పోయియతని నా
దరపూర్వంబుగ వేలుపుఁ
గరణిం దోడైచ్చి పూజఁగావించె గడున్.

32౩

ఆ.వె. అడుగులొత్తె; నుదికియాటవైచెను శాటి;
స్వయముమోసి తెచ్చి పఱచెఁబాన్పు;
మహితభక్తిఁ దత్క-మండలువుం దోమె;
దొడిగెఁబాదుకలను బుడమిఱేడు.

32౪

ఆ.వె. భర్తమించిభార్య; భార్యను దామించి
భర్త స్వామిఁ గట్టి భక్తిఁతోడ
సహరహంబుగొలుచు చాతని యుపదేశ
మమృతరసమునట్టి లానుకొనిరి. 3౮౦

ఆ.వె. స్వామి మెచ్చి వారిభక్తికి నారాజు
వాంఛితంబెఱింగి పాణిపద్మ
మతనిసిరసుపైని నాన్చి “పుత్రోదయ
ప్రాప్తిర” స్తటంచు వరమొసంగె. 3౮౧

గీ. “వివిదిషానందుఁ”డామహీవిభునిప్రార్థ
సముచఁ దా‘వివేకానంద’నామమొందె;
నాచుగూపంబులప్రధానంబులైనఁ
గోవిదులు భక్తహృత్ప్రీతిఁ గూర్తురిట్లు. 3౮...౨

కం. చనుచుండ నొక్కపరిఁ గా
ననమునఁ బులియొక్కఁ డాయనకు నెదురయ్యె
అనుకొనెనా? “వచ్చెఁబుట”ని
చనియెం బెడదారి నతనిచక్కిం గనుచున్. 3౮3

ఆ.వె. “శివునియాజ్ఞ లేక చీమేనిఁగుట్టద”
టన్నసూక్తి సత్య మక్షరాల;
నరునిఁగాంచి మీఁది కుఱుకక వ్యాఘ్రంబు
పరుగువాతెనన్న నరిదియొక్కొ? 3౮౪

ఆ.వె. జయపురంబు, నాబుశైల, లిష్టూ, భూజ
నగరపుణ్యపత్తన, మహిశూర,
కొచ్చిదేశములను గోర్కిమైంగనుచు రా
మేశ్వరమున కాతఁ డేగెఁ బిదప.

3౮౫

దక్షిణయాత్రలు ౪.

మ. తొలిజన్మంబులపాపముల్కడుగు సే
తున్నానముంజేసి, బి
ట్టెలమిన్ సైకతలింగదైవతము, రా
మేశాఖ్య, మాజానకీ
లలనాప్రాణపతిప్రతిష్ఠిత, మన
ల్పంబైనభక్తిన్ సమ
ర్చలుగావించి యతీశ్వరోత్తముఁ డెదం
బ్రౌపించెఁ బెహర్షమున్

3౮౬

ఆ.వె. కడలికరుడులీఁది 'కన్యాకుమార్యగ్ర'
మునకు నచట గదలిపోయె నతఁడు;
సరవి దుస్తరంపు సంసారసాగరం
బీఁదినట్టిఁ డేది యీదలలేడు?

3౮౭

ఆ.వె. ఆతఁ డమ్మవారి నర్చించి యచ్చటి
జలధితీరగండశిల వసించి
తనకు దారినడుమ ననుభూతమగు లోక
వృత్తమును స్మరించి యిట్లనుకొనె.

3౮౮

చ. చిలుకలనోలె శాస్త్రము వ

చిచినపల్కులె యెల్లకాలముం

బలుకుచు స్వానుభూతి యణు

మాత్రముఁగానక తారు పట్టుకుం

దెలునకు మూఁడుకాళ్ళని ప

దిం బదిగా - బిడివాదమాడు మూ

ర్థులగు మఠాధికారులట !

రోతగదా! మతధర్మరక్షకుల్. 3౮౯

మ. అడుగంటె మనభారతీయమగు వి

ద్యల్; పుచ్చిపోయె గడు

న్గడుధర్మంబును; వేషభాషణములు

బాశ్చాత్యలోకంపుఁ బో

కడలఁమైలవడె; సమస్తజనల

క్ష్యం బర్థకామంబులై

పెడదారింబడె; బూతిగంధియయి యీ

విశ్వం బిసీ ! కన్నడు.

3౯౦

మ. తినఁగామూఁగుచు నెంగిలాకులపయి,

దీర్పంగఁ బెన్దప్పినిం

జనుచు నీ ! గవులూఁగుంటలకు, వృ

క్షచ్ఛాయలంబండు చెం

డను వానన్, మెయిఁజింకిపాఁతలను పో
 నంబెట్లన్ ! రక్షించుకొం
 చును జీవించెడిపేదలం గనఁగఁ జిం
 చుందుఁఖి మీఁదమున్. 3౯౮

గీ. సప్తభూమికమైన ప్రాసాదములును,
 బంచభక్త్యాన్నములు, జిల్లువలునపిండుఁ,
 గడిఁదిసిరిసంపదలుగల్గి యడరువార
 లెఱుఁగఁబోవర వీరు సోదరులటంచు. 3౯౯

సీ. ముక్కారుఁబండుభూములు పచ్చగడ్డియు
 మొలవని చవిటిపట్టులుగ మాతెఁ;
 బ్రాణికోటులకు జీవనములిచ్చుచునుండు
 వారిద్రశేణులు వట్టిపోయె;
 బండ్లకొలంది నెప్పట్లఁబండులనీను
 చెట్లమొత్తంబుల చేనదగ్గెఁ;
 బిదికినఁగడవల పెచ్చుగాఁబాలిచ్చు
 నెల్ల యాలపొదుంగు లెండిపోయె;

గీ. నోపథులశక్తియడుగంటె నూచముట్టు;
 దీసె విజ్ఞానవాహిని తేమమమిగుల;
 నానవాలునుగాన్పింప కాఱిపోయె
 బొత్తిగాదేహబల రేఖ భూజనులకు 3౯౩

గీ. ఆక్షరాస్యులు నూట దశాంశముండి;
దుండెవేయింటమెటియ యొక్కండుమాత్ర;
గలఁడు గండరగండఁ డొకండు కొటి;
భరతఖండంబు క్షయరోగిపగిది నుండె.

3౯౪

మ. ఘనశిల్పంబుల, దత్తశాస్త్రమున, సం
ఖ్యాశాస్త్రమందున్, రసా
యనతంత్రంబున భూఖగోళముల, నై
ద్యంబందు, నిట్లన్నిటన్
గనె లోకోన్నతి భారతంబు మును; లో
కాలోకముల్ దాటిపో
యెను దక్కర్తి; యదృష్టరేఖ యిపు డి
స్సీ ! మాసిపోయెం గదా !

3౯౫

గీ. తమకు సేవకు వలసినంతగనె యలఁతి
యలఁతివీద్యల నేర్పింతు రాంగ్లవిభులు;
“మాటలకుఁగన్నతల్లియు మాఱుదల్లి
పెట్టిన” కటన్నగతిఁ గానిపింతు వారు.

3౯౬

శా. చాలున్ మూలయు లేని
సాంఘికదురాచారంబులే యయ్యెఁబో
నేలుంబంతులు జాతిక భగతభూ
మిం ; దత్పురోవృద్ధికిన్

ఆహోచింపఁగ వేరుపుస్వులు మఠా
 ధ్యక్షుల్ ; పురోధోగణం
 బేలా ! పెక్కులు ? దయ్యముల్ కరణి నెం
 తేఁ బట్టి పల్లార్చెడిన్.

342

గీ. నఖశిఖాంతంబు మార్చె హైందవు నెల్లఁ
 గ్రాఁకి పాశ్చాత్యసభ్యత వ్యాధివోలె ;
 బిరమార్థికదృష్టి కొల్ప డెను; దానఁ
 స్వార్థచింత విశేషించె నవధిఁగడచి

343

గీ. స్వస్వనూపంబు మఱచిరి భారతీయు
 లకట ! యాత్మస్వనూప మన్న ర్థమంచుఁ
 దృష్టులయిరి పాశ్చాత్య లీయురువురికిని
 గనులు దెలిపింపవలెఁ గలికమునువేసి

344

కం. అన్నట్లు స్మృతికివచ్చెను ;
 మొన్న “అమెరికా”ఖ్యదేశమునను “షికాగో”
 యన్నగరిఁ బ్రపంచమతస
 భన్నడిసింతురని వింటిఁ బ్రతికవల్లన్.

౪౦౦

మ. అదిగో ! సాగరుఁ డూర్మహస్తముల
 నాహ్వనించుచుండెం బ్రతీ
 చ్యదిశాయాత్రకు నన్ను ; విశ్వమతస
 భ్యశ్రేణిలో రామకృ

ష్టుదయఁ భారతధర్మదుందుభి నభి
 ష్టుత్యంబు మ్రోగించి త్రి
 ప్పదు నానాటికి నా రసంస్కృతికిఁ ను
 దోబ్బింపి పాపంఁగులఁ. రంగ

గీ. చిల్లిగవ్వేనియును నాదుచెంతలేద ;
 అమెరికాదేశమున కెట్టు లరుగఁగలను ?
 బిలిచె రత్నాకరుఁడు నన్ను వెఱపదేల ?
 కలదునా తల్లియగు రత్నగర్భ మరియు. ” రంగ

గీ. అనుకొని ముగించుకొని తీర్థయాత్ర నంతఁ
 జెన్న పత్తనమునకుఁ విచ్చేసె నతఁడు ;
 తరణి దర్శనమునకయి తమ్ములట్లు
 తనుఁ బ్రతీక్షించు ప్రజల సంతసము పఱుప. రంగ

గీ. అపరశంకరుఁడని పండితాళి పలికెఁ ;
 బామరగణంబు “పైల్వానుస్వామి” యనియె ;
 యశావతము “మన్మథస్వామి” యనుచుఁ బొగడె;
 పాని విద్యాబలాంగసంపదలు గాంచి. రంగ

కం. అమృతంపుజల్లు పగిదిని,
 హిమాంబుపూరంబు కరణి, నేతదుపన్యా
 సము కంఠమాధురియు, వా
 క్చమత్కృతియుఁ గలిగి తద్ద శ్లోఘ్యంబయ్యెఁ. రంగ

కం. “తెలిసియుఁదెలియ కహర్నిశ
ముల సలుపు సమస్తపాపములఁ దొలఁగింపన్
దలపుము! రేపును మాపును
నలసతఁగ్రమముం ద్యజింప కాపరమేశున్. ౪౦౬

కం. కొనిపోవుఁ బ్రాచ్యసభ్యత;
జనుధర్మాశ్రయత నీశసన్నిధి; కనుపున్
వెనుకకుఁ బ్రతీచ్యసభ్యత
ఘనార్థకామైకబద్ధ గావుట సతమున్. ౪౦౭

గీ. శ్రీపరాత్పరుసాక్షాత్కరించుకొసఁగఁ
దివిరి దగ్గఱిదారినిఁ దెలుపునట్టి
మతమె యత్యుత్తమంబైనమతము సుమ్ము!
అనుసరింపుము! తద్ధర్మమును గ్రహించి. ౪౦౮

గీ. కడుపుఁ జంకకుఁ దగిలించి పుడమినాల్లు
చెఱఁగులందు యధేచ్ఛఁగుమ్మలుము; కాని
వేషభాషాప్రపర్తనల్ వీడకొయి!
వీడెదే మానవత్వంబె వీడు నిన్ను. ౪౦౯

గీ. జ్ఞానముంబట్టి యుచ్చనీచతలు గలుగుఁ
గాని కేవలజాతిచేగాదు! కాదు!
కాన గర్వోన్నతంబు నీదైన చూపుఁ
గ్రిందికిం దింపి సామాన్యవృత్తి మనుము! ౪౧౦

కం. “చిలుకుఁడు సంస్కృతవిద్యా
జలధి; ననర్ఘ్యమగురత్నజాలము దానం
గలదుచుఁడి! దేవభాషను
వెలివెట్ట దరిద్రుఁడగును విజ్ఞానమునన్. ర'౧౧

ఆ.వె. ప్రకృతిశాస్త్రములను బరియించి నాస్తిక
వాదులై మెలంగవలదు! వలదు!
ప్రకృతిశాస్త్రములను భారతీయులతత్వ
శాస్త్రములను జతగఁజదువ మేలు! ర'౧౨

కం. నిరతంబు సాముసేయుడు !
శరీర మాద్యమగుధర్మసాధనముగదా!
మెఱుఁగిడుకొను నన్యోన్యము
శరీరబలమును ధరిత్రి జ్ఞానబలంబున్. ర'౧౩

కం. పరదేశ్యులువ్రాసిన మన
చరితలు కల్లలకరుల్లు; స్వమహిషత, స్వే
తరుల లఘిష్ఠత వారికి
గుఱి; భారతబుధులె వ్రాసికొనవలె నింకన్. ర'౧౪

కం. తొలి గూడుగుడ్డలిడి బీ
దల సాదుల మనుషవలయు; దదుపరిఁ గఱపన్
వలె విద్యయు; మానవసే
వలె మాధవసేవలంచు భావింపుఁ డెదన్. ర'౧౫

గీ. “భూతదయ” “భూతదయ” చుంచుఁ బ్రేమతోబలుకఁ
బోనకుఁడు! భూతదయగాదు భూతసేన
సకలభూతంబు లీశ్వరాంశములుగాన;
భూతదయ నా నహంయుతాస్ఫూర్తిగోచు. ” ర. ౬

గీ. అనుచుఁబ్రత్యుత్తరించె నాయూయి ప్రాజ్ఞ
సంచయప్రశ్నములకెల్ల స్వామి సభల
విచ్చె సంశయములు మంచువిచ్చినట్లు;
తేజరిల్లెను జితముల్ దెసలునోలె. ర. ౧౭

గీ. స్వామిసంకల్పముగ్రహించి సభ్యులెల్ల
నాయనప్రపంచమతసభాయాత్రకై న
వ్యయమునకు నై దునూర్ల గూప్యంబులొసఁగఁ
గైకొసండయ్యె గుర్వాజ్ఞగామి నపుడు ర. ౧౮

గీ. పశ్చిమాద్రికిఁజను నాత్మబాంధవుఁగని
ముడుఁగుతమ్ములచూదాన మోడ్పుఁగేలు
పరగఁ బౌరులు హైదరాబాదుకరుగు
స్వామివరు సాగనంపిరి భక్తిమెరయ. ర. ౧౯

గీ. హైదరాబాద్ నవాబు నాహ్వనమంది
పోయి దర్శించి యూతని ముగ్ధుఁజేసె;
జదువులసరస్వతీయకదా! సందియరబె?
అతనిప్రాగల్భమురగాంచి యబ్రపడఁగ. ర. ౨౦

గీ. వ్యాసుఁడో? వసిష్ఠుఁడో? యీమహామహుండు
ఆంగ్లవిద్యాచణుండయి యనతిరించె
'శకపురుషుఁ'డన్నఁజెల్లు నీస్వామియంచుఁ
దదుపదేశంబువిని ప్రజల్ తలఁచుకొనిరి. ర. ౨౧

ఉ. కానుకలిచ్చి ధన్యతను
గాంచ నవాబుదలంచి పంపనా
హ్వనము నిస్పృహుండగుట
నాయన వానిఁదిరస్కరించె; నా
పైని 'నిజా'మిఁకెట్లులని
“పశ్చిమఖండపుయాత్రకై వ్యయం
బేసిభరింతు” నన్న నద
నియ్యదిగాదని యిచ్చె దీననల్.ర. ౨౨

కం. 'ఇసలాము' మతముఁగూటిఁచి
ససిగ ముసల్మానుబుధుల సంప్రశ్నింపన్
అసమ్మతులయిరి వారలు
సుసంగతంబగుజవాబుఁ జూచి వచింపన్. ర. ౨౩

గీ. తనదు పశ్చిమఖండయాత్రనుగుఱింపి
యెదను దలపోసికొంచు వహింప నిద్ర
స్వామి గలఁగాంచెనొకనాఁడు రామకృష్ణుఁ
డుదధిఁజొచ్చుచుఁ దనుఁబిల్చుచున్నయట్లు ర. ౨౪

గీ. అంత మేల్కాంచి స్వామి సాస్థాంగనతులు
సేసి యనే“దేవ! యిగో! ప్రతీక్షించుచుంటిఁ
దావకాజ్ఞకు; నేటికి సేవకుడగు
నాపయి న్నీకు దయగల్గెనా? ” యటంచు ర-౨౫

గీ. హైదరాబాదునుండి ప్రయాణమయ్యె
స్వామి యాచార్యదేవుని రామకృష్ణు
పత్నియగు శారదాదేవి పాదపద్మ
దర్శనమొనర్చి దీవనల్ తగగ్రహింప. ర-౨౬

కం. గురుపత్నినాగ రెండవ
గురుదేవతయంచు నెంచుకొందురు శిష్యుల్;
గురువుకడకటచువిద్యకు
గురుపత్నిశుభాశిషమలగున్ దోహదముల్. ర-౨౭

గీ. శారదామాత దివ్యాశిషంబులంది
స్వామి చిరితించుచుండంగ వ్యయముఁగూర్చి
సిద్ధసంకల్పుడగుట విచ్చేసె నొక్క
కమ్మఁగొని లెంకయొకఁ; డిల్లుగలదు దాన. ర-౨౮

గీ. “పూజ్యులగు వివేకానంద బుధతలకుల
పాదపంకజసంచరద్బంభరంబు;
క్షేత్రిపురరాజు, పెద్దలసేవకుండు
వినతిపూర్వకముగ వ్రాయువిన్నపంబు. ర-౨౯

మీ. భవదాశీర్వాచనప్రభావమున నా

భాగ్యంబుపైకుబ్బె; మ
ద్భవనరంబం దుదయించెఁ జంద్రుఁడు; మదు

ద్యానంబుపుష్పించె; నా
భువియందుఁ లభియించె రత్నఖని; యీ
పుత్రోదయానంద మే
భవదీయంబగు దివ్యదర్శనముచే

వాంఛింతుఁ బూరింపఁగన్. ౪౩౦

గీ. తమరు పశ్చిమఖండయాత్రను గుఱించి

ముచ్చటించుచునుంటిరి యచ్చటచట

నా వ్యయంబును భరియించునట్టిభాగ్య

మొదవునే? నాకటంచుఁబొందుదును జింత ౪౩౧

కం. అని యున్న జాబుఁగని గూ

క్షణమున “సంపన్నమయ్యె సర్వంబును నా
కనఘుఁడు గురు దేవునిదయ”

ననుచున్ క్షేత్రీపురప్రయాణ మొనర్చెన్. ౪౩౨

ఉ. పొచ్చెములేనిభక్తిమేయి

భూపవరేణ్యుఁడుఁ దల్లతాంగియున్

వచ్చినస్వామిదివ్యపద

పద్మయుగంబును సమ్మదాశ్రులం

గ్రచ్చఱఁగడ్డి స్వీయకర

కంజములన్ వరివస్యసేసి తా

రిచ్చిరి వానిచేతి కతఁ

డిచ్చిన యా పసిముద్దుపాపనిన్ ౪౩౩

గీ. శిరసునంజేయినిడి 'చిరంజీవ' యంచు

నతఁడు "స్వస్త్వస్త"టంచు 'శ్రీర' స్టటంచు

బిడ్డనాశీర్వాదించి, దీవించి వారిఁ

బ్రణతశిరసుల సంహోషపఱచెఁ గరము.

౪౩౪

౧౨ మొదటి అమెరికా ప్రయాణము.

గీ. సర్వసన్నాహములొసర్చి స్వామిమాత్ర

కార్యుడగు క్షేత్రిపతి యాత్మకార్యదర్శిఁ

బంప వెంబడి, జేరి ముంబౌపురంబు

నెక్కెనోడను వీడ్కోలునీయఁ బ్రజలు.

౪౩౫

శా. చీనాలోదిగి బౌద్ధమందిరము లీ

క్షిించెన్; జపాన్ దేశ్యముల్

నానాయంత్రపరిశ్రమాలయములం

దర్శించెఁ; దద్వర్ణవి

జ్ఞానాభ్యున్నతి, దేశభక్తియును, ద

జ్ఞానోర్వనిద్రాణ ని

ర్మాణప్రౌఢినిమెచ్చుకొం చమెరికా

రాష్ట్రంబుఁ జేరెం దుదిన్.

౪౩౬

కం. అతఁడు “షికాగో”నడుగిడ
 “మతసభజరుగు నిక రెండుమాసములకు; ద
 త్ప్రతినిధులును నిర్ణీతుల”;
 యితి విని తనరాకయయ్యెవృథయని వగచెన్. ౪౩౭

గీ. స్వామి క్షణమూరకుండి “శ్రీరామకృష్ణు
 నాజ్ఞ, శారదాదేవిదివ్యాశిష్యములు
 గావు నిష్ఫలములుగ; మార్గంబు నాకు
 దొరకకుండద”యని ధైర్యమటకయుండె. ౪౩౮

కం. ప్రతిభాసమన్వితుండగు
 నతండు పెదవింగదల్ప నచ్చటి ప్రజ య
 ద్భుతపడె; గర్జాకర్ణిగ
 శ్రుతమయ్యెను వానిలోఁతు సూరివరులకున్. ౪౩౯

కం. మతపరిషత్ప్రేషిత పం
 డితులనె ప్రతినిధుల గాఁగ నియమించెడి ప
 ధ్ధతి నుల్లంఘించి సభా
 పతి స్వామిని నర్హతమునిఁ బ్రతినిధిగఁ గొనెన్. ౪౪౦

మ. నియతంబైన దినంబునందు సభ సం
 ధింపంబడెన్; దిగ్విశా
 లయశోధుర్యులు వేలమంది విబుధుల్
 పాండిత్యనిష్ఠాతు ల

య్యయి దేశార్హములైన వేషములతో
నాసెనులై రందు ది
వ్వియ లాస్యంబులయొద్ద నిష్ప్రభములై
పెంపేది కానంబడన్.

రర౧

౧౩ విశ్వమత సభారంగము.

ఆ.నె. కావిశాటితోడఁ, గావిలుంగీతోడఁ
బసిఁడివ న్నెలీను పాగతోడ
బ్రహ్మతేజముట్టిపడు నాననముతోడ
నచట దర్శనీయుడయ్యె స్వామి.

రర౨

కం. “ఎవరీతం ? డెవరీతం ?
డెవరీతం ?” డంచు మోములె త్తికసిరి స
భ్యవరులు; వైలక్షణ్యము
ప్రవచింపఁగరాని డెదియొ? వారి కగపడన్.

రర౩

చ. ప్రతినిధు లొక్కొక్కరై స
భాపతివేదిక నెక్కి తీసి కా
గితములు ముక్కుటద్దము లొ
గిన్ సవరించుచు మధ్యమధ్య దృ
క్షతి సభపై నిగుడ్చుచును,
దాండవమాడుచు, బల్లగుడ్చుచున్
క్షితి స్వమతంబె మోక్షమును జేర్చునటంచు
నహంకరించుచున్.

రర౪

కం. పులుముడు పులిమిరి యా యా
పలుకుల, నాపాతమధురభావంబుల, వా
రలు; 'బయటబటారము లో
పలను లొటార' మనుగతి నుపన్యాసములన్ రరగి

కం. ప్రతిప్రతిసేధియును దనకా
గితమె మహా త్తమమటంచుఁ గీర్తించుకొనెన్
బ్రతివాఁ డద్దమున ముఖ
ప్రతిబింబముఁగాంచి సుందర మ్మనుకొనఁడే! రరగ

కం. తరువాతి వంతువచ్చెను
నరేంద్రునికి; మొదటఁ గంపనమునొంది యతం
డఱముడిఁగి రామకృష్ణుని
స్మరించి యుత్సాహమొంది చనివేదికకున్. రరగ

గీ. మొగిచికేలు "సభాయై నమో" యటంచు
హైందవాచారముంబట్టి "అమెరికా స
హోదరీ సహోదరులార !"నాఁ దదీయ
నన్యసంబుద్ధిఁ గరతాళనాద ముబ్బె. రరగ

కం. అడఁగఁగ సముద్రఘోషము
వడువునఁ గొండొక్కవడి కుపన్యసియింపన్
గడఁగె నతఁ డాశుఘక్కినిఁ
జడిముడిగొనకుండఁ బలుకు చేడియపగిదిన్. రరగ

గీ. “తలఁడు భగవంతుఁడొకఁడని యిలఁ గలట్టి
యెల్లరు మతస్థులొప్పిరిం; కేమి భేద ?
మనఁగ నదసయమందిరంబునకుఁబోవు
మార్గములె భిన్న భిన్నముల్; మతము లివియె ! ర౪౧

గీ. నంక లెల్లయుఁ గడలి కేపాఱునట్లు
వివిధమతసంప్రదాయముల్ వేయునేల ?
ఋజువులైనను, గుటిలంబులేని సిజము
సాఁగు నాపరమేశ్వరు సన్నిధికి నె. ర౪౨

కం. “ఎవరేగతి భావించిన
నవుడును బ్రాప్యముగ పారి కాగూపముతో
భువి”నంచును భగవంతుం
డు వచించెను గీత సర్జనునకుం బ్రీతికై. ర౪౩

గీ. శ్రీపరాత్పరు సాక్షాత్కరించుకొనఁగఁ
దివిరి సామీప్యమార్గంబుఁ దెలుపునట్టి
మతమె యత్యుత్తమంబైన మతము సుండు !
కాదు నిర్ణాయకంబు సంఖ్యాబలంబు. ర౪౪

గీ. మానసం బద్ధమట్లు నిర్మలినమైనఁ
బ్రతిఫలించును దానఁ బరాత్పరుండు ;
జీవి యంతర్ముఖమున నీక్తించెనేని
నతఁడు సాక్షాత్కరించు; దివ్యత్వమొదవు. ర౪౫

కం. భగవత్సాక్షాత్కార ము
న గ నపరోక్షానుభూతినా, మోక్షమునా
భగత్సాయుజ్యమునా,
భగవత్ప్రప్తియన నొక్కభావమే చుండీ! ర'గిగి

గీ. పుణ్యఫలముగ స్వర్గంబుఁబొంది జీవి
యది సమాప్తంబుగా భూమియందుఁబుట్టుఁ;
గర్మనాశంబునలన మోక్షము లభింప
మరలఁబుట్టక కలియు బ్రహ్మంబునందు. ర'గిఁ

గీ. జనుఁడు సేవింపవలయు నౌషధము విడక
దీర్ఘరోగంబు నశియింప దీర్ఘ కాల;
మట్ల మనపూర్వపూర్వజన్మాఘ మడఁగఁ
బెద్దవడి దైవతంబు సేవింపవలయు. ర'గిఁ

గీ. విరియఁగ మొగిల్ల పిండు వేవెలుఁగులడర
నంబుజాప్తుండు ప్రత్యక్షుఁ డగునుగాదె ?
సంచితంబగుకర్మ నాశమునుబొంద
సరగఁ బరమేశ్వరుండు సాక్షాత్కరించు. ర'గిఁ

మ. చెఱసాలం ద్రుబుధుల్ ప్రపంచము నిసీ !
జీవుల్ పురాజన్మలం
బొరిఁగావించిన పాపకర్మలఫలం
బుం బొంద నే తొంచుచుం

దురు; త త్తద్దురితంబుఁబట్టి కలుగున్
 న్యూనాధికంబైన శి
 క్ష రుజాదుఃఖముఁ దొట్టి; శాశ్వతక సౌ
 ఖ్యంబబ్బు మోక్షంబునన్.

౪౫౯

ఆ. వె. మరలమరల జననమరణముల్ లేకుండ

భగవదైక్యమగుట ప్రాణికిగుటి;
 కర్మజితశుద్ధి; జ్ఞానమద్దానఁ, ద
 ద్భగవదైక్యమొదవు దానఁదుదికి.

౪౬౦

౪. అన్యులెల్లరు దలఁచి సుధాబ్ధియంచుఁ
 జిత్రగింపంగ సంసారజీవనంబు
 భారతీయులు ముఱికికూపంబటంచు
 నూబినేలంచుఁ గడు నేవగించినారు.

౪౬౧

నీ. పసిఁడిదువ్వలువలు విసిరిపాఱఁగవైచి
 కావిపుట్టంబులఁ గట్టినారు
 రమణీయరత్న సౌధము లలక్ష్మమొనర్చి
 చీకటిగుహల వసించినారు
 రసరసాన్నములు నీరసమంచుఁ బోఁద్రోసి
 వ్రేళ్లు వెల్లఁకుల సేవించినారు
 పువ్వులసెజ్జలు దవ్వుదవ్వుల రోసి
 పఱపురానేలలఁ బండినారు.

స్తునికాయగబును సృష్టిసేసికొని హ
ద్దుల్మీఱి నందుండి మో
క్షణముంబొందఁగ దారిఁగల్గొనరు పా
శ్చాత్యుల్ శతాబ్దాలకుఁ

౪౬౬

గీ. ఇదె సనాతనమతతత్త్వ; మీమతంబె
హైందవీయంబు, వైదికం, జౌపనిషద,
మార్షము, నటంచు భిన్నభిన్నాహ్వయముల
వ్యవహరింతురు; వీని సిద్ధాంత మొకటె !

౪౬౭

గీ. విశ్వభాషలఁగల గ్రంథబృందమందు
నాద్యములు వేదముల; వాసిమూది డెలియ;
దట్లగుట వేదమతమును వ్యవహరింతు
విబుధులు సనాతనంబని పేదుపెట్టి

౪౬౮

గీ. ఆవనిఁ గ్రీస్తుమహమ్మదీయాదిమతము
లయ్యయిప్రవక్తలంబట్టి యాధునికము ;
సనాతనమతము గాకివ్వధంబు
ఉన్న దజ్ఞేయకాలంబునుండి కనుఁడు.

౪౬౯

గీ. కావున సనాతనమతంబె కన్నతల్లి
యఖిలమతముల; కిందు లేనట్టి వితర
మతిములం గానరావు ధర్మములు; దీన
నున్న వేకొన్నియో యొప్పుచుండు నందు.”

౪౭౦

ఆ.వె. ఇట్లు సజలజలదమల్లు గంభీరరా
 వంబుతోడ సభ నుపన్యసించు
 చాఁగి నిముస, మడిగె సైందవమతతత్త్వ
 మెఱిఁగియున్నవార లెంద? ఁంచు ౪౨౧

చ. అసవుడుఁ జేతులెత్తి గట
 నైదుగు రాద్గురె వేలమందిలో
 ననె నపు డావివేకుఁ డిటు;
 “లక్కట! మామతబాలశిక్షలుం
 గనుఁగొననట్టి పండిత శి
 ఖామణు లెందఱో! వెట్టిగా విమ
 ర్శనమొనరింతు; లాఁతు లిటు
 సల్పిన మీరలు సైఁచియుందురే? ౪౨౨

గీ. స్వమతపరమతధర్మతత్త్వము లెఱింగి
 పరమతవిమర్శనముసేఁత పాఁడియగును;
 జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులఁ గాంచి వీరి
 బాలకు లటంచు క్షమియింతు ప్రాజ్ఞవరులు.” ౪౨౩

ఆ.వె. అని యుపన్యసించి హస్తాబ్జములుమోడ్చి
 వినయమునఁ గృతజ్ఞతను వచించి
 యాసనంబుడిగ్గ నత్యద్భుతముగఁ జ
 ష్పట్లవాన గురిసి పెద్దవజ్రదవాటె. ౪౨౪

కం. ప్రతివిషయము క్రొంగొత్తై
 ప్రతిశబ్దము నూతనార్థబంధురమగుచున్
 అతితమముగ నాశ్చర్యచ
 కితులం గావించె నతనికృతభాషణలోన్. ౪౨౫

కం. దివిటీకడ దివ్వెలవలె
 'వివేకు'కడఁ గానఁబడిరి పెఱప్రతినిధు; ల
 స్థవలోకించిరి సభ్యులు
 భువికి దిగిన దేవదూతపోలికి నతనిన్. ౪౨౬

కం. కరచాలనంబొనర్చిరి
 తఱిసి మహామహులు పండితశిరోమణు ల
 త్తఱి; స్వామిఁబ్రశంసించిరి
 పరస్పరముఁ ద్రోసికొంచువచ్చి సభికులున్. ౪౨౭

చ. మతసభయందుఁ బాల్గొనిన
 మాన్యులలో శశిరోలఁ దారకా
 వితతినిఁ దేజరిల్లెను వి
 వేకుఁడె సర్వకళాప్రపూర్ణుఁడై
 కుతుకమెలర్ప సభ్యులు చ
 కొరములట్టులు ప్రీతిఁ దద్వ-చోఁ
 మృతమునుగ్రోలి; రివ్విధము
 నెవ్వరుఁగాంచరు పూర్వ మెన్నఁడున్.

నీ. పులకండముల మొత్తమును బైకిదొరలించు
 మాద్రది నింపారెను మధురకంత;
 మతిలోకమైన పూజ్యతకు సాక్ష్యంబిచ్చు
 తెగనుండె వి నయవిధేయవృత్తు;
 లమరగంగాప్రవాహమునకు సైదోడు
 రహి నోప్ప నాశుధారాక్రమంబు;
 విజ్ఞానరాశిని వెసఁ జేటలంజెర్వు
 నట్టులం దగె నుపన్యాససరణి;

గీ. మేరమీఱినప్రతిభ, మైసా, రివెల్ల
 మించి యొకదానినొకటి యూహించరాని
 పగిది లోకోత్తరత్వంబుఁ బగటు; నిట్టి
 విబుధమణి “నభూతో నభవిష్యతి”క్షితి ౪౭౯

కం. అతని ముఖసిస్సృతంబగు
 ప్రతిశబ్దము వదల కక్షరము నాత్రముతోఁ
 బ్రతివారు వినిరి; నిశ్చే
 ష్టితులయి వీక్షించి; రుగ్గడించిరి వానిన్. ౪౮౦

శా. వార్తాపత్రికలెల్ల స్వామిమహో
 పన్యాసముం, బొండితీ
 స్ఫూర్తిం, గీర్తనఁ, బూర్తినిం బొగడుచున్
 ముద్రించె వ్యాసంబులన్;

నోర్తింబట్టై 'పి. కాగొ' పత్తనజనర
 బాపూజ్యూ మా రోగు-చో;
 నర్తించెం బురకుడ్యపంక్తిని నగ
 న్యాంబైన తచ్చిత్రముల్. ర.౧౧

కం. అహమహమిక నప్పారులు
 మహామహునికి నతనికి నమర్పించిరి తా
 రహరహ మాతీధ్యంబులు;
 విహాయసంబంటి యతఁడు వెలిగె రవినలెన్. ర.౧౨

కం. అలక్తైస్తవపాపండుల
 కులపక్తికవ్రాసె; "నిట్టికోవిదులకుఁ డా
 వలము భరతదేశము; వా
 రలకే మనబోధకులు గజపువార లిసీ? ర.౧౩

కం. రతనంబు శ్రీవివేకుం;
 డితరబుధులు గులకరా లిసీ! మతనభలో;
 రతనము లితరులునగు-చో
 నతఁడు * "కులీనన్" రతనమయగు నిక్కముగన్. ర.౧౪

* ప్రపంచమందలి రత్నములన్నిటిలోఁజెద్దది 'కులీనన్' రత్నము. ఇది 30౧౫
 కేరట్లతూకము గలది.

గీ. వేయునేటికిఁ ? బాశ్చాత్యవిజ్ఞకోటి
వారి శుశ్రూషఁగావించి వ్రాల్చి శిరసు
వారివిద్యలుగఱచుటే వాంఛనీయ;
మందుకై బోధకులఁబంపు టర్హ్వా” మనుచు. ర౦౫

చ. “ నలునదియేండ్లనాఁడు మత
నాయకులైన భవాదృశార్యు లీ
స్థలమున నిట్లు క్రైస్తవ ను
తంబు విమర్శమొనర్చియున్నచో
శిలలను రువ్వియో ? శిరసు
ఛిన్నమొనర్చియో ? కాల్చివేసియో !
నిలువునఁ జంపియుం”ద్రని య
నెఁ బుధుఁడొక్కఁడు డాసి స్వామిశోక

కం. “స్వమతాహంకారోన్మా
దము నరనరముల జితించి తప్పితిరుగు ప
శ్చిమసీమఁ జికిత్సింపఁగ
నమోఘనైద్యుండవీనె !” యని యొక్కఁడనెఁ. ర౦౭

గీ. సభ్యరంజన మొనరింపఁజాలనట్టి
వక్త్రప్రసాదమును వీడి బయలికేగు
పారిషద్యులఁగని సభాపతి వచించు
“వేఁచుఁడి ! యుపన్యసించు వివేకుఁ”డంచు. ర౦౮

గీ. “అయిదునిమిషాల తడవె మాటాడు”ననిన
గొణుగుకొంచేదో? వ క్తపై సణుగుకొంచు
నయిదుగంటలు వేచియుం ద్రతనికొఱకు
విసరుకొంచును నా మండువేసఁగితటి.

ర'౮౯

౧౪ అమెరికాదేశ పర్యటనము

కం. మతసభలోఁ బ్రాపించిన
ప్రతీతినింగాంచి స్వామ్యుపన్యాసములకు
ఇతరత్ర యోఱుపరచిరి
మతిమంతులు గొంద ట్లోక సమాజముపేరకు.

ర'౯౦

చ. అనుకొనె స్వామి” యయ్యెమెరి
కాదిక పశ్చిమసీమలకు సనా
తనమతధర్మత త్వమును
దానఁ బ్రచారముసేయనచ్చు” నం;
చనుకొని రాసమాజగతు
లా మిషచే ధనముంగడింప వ
చ్చుననుచు ; స్వార్థబుద్ధు లవి
శుద్ధులు పశ్చిమఖండమానవుల్.

ర'౯౧

గీ. అమెరికాదేశమందు ముఖ్యతిముఖ్య
పట్టణంబుల నన్నింటి స్వామి దిరిగి
వరసనాతనధర్మ ముపన్యసించి
మోహముండ్రుంచి వారి యపోహ లడఁచె.

ర'౯౨

కం. పలువురు క్రైస్తవ గురువులు
 గల యొక సభయందు నమెరికాఖండమున
 బిలువబడి స్వామి చని యటు
 దులిపివయిచె హైందవమతదూషకుల నిటుల్. ౪౬౩

శా. “ మీరల్ క్రీస్తుమహాత్ము శిష్యులరు మే
 లేల్ ; మీ మతాచారముల్
 చారిత్ర్యంబులు రొచ్చుగుంటల పరీ
 క్షంజేయ ; మా భారత
 క్షారంగంబు మరమ్మతుం జలుపు సా
 క్షా ద్వేవదూతల్వలె
 నోరువాయియు లేని జానపదుల
 మోసించి లోఁగొం ద్రినీ ! ౪౬౪

చ. గుడికడనిల్చి మీదుమత
 కోవిదు లచ్చటి కేగుదెంచుచుం
 జేడి జనసంఘమాఁపి “ గమ
 నింపుఁడు ! విగ్రహపూజనేసీ మీ
 ర్చెడుదురు ; నారకంబునకుఁ
 జేరుదురందురు ; మాదు వేల్పుల
 గుడులను , వేదశాస్త్రముల
 గ్రుక్కను ద్రిప్పక తిట్టుచుం దొగిన్.

కం. పరనిందయు, నాత్మస్తుతి,
యరయఁగఁ గులవిద్యమీకు ; నా శాస్త్రమునన్
బిరుదులుగాంచినవా ర్మత
గురువులు ; లోకోద్ధరణమె గుఱికాఁబోలున్. ర'౧-౬

గీ. ఏల? ప్రేలెత్తిచూపుఁడా! యెవ్వఁడేని
హైందవుండొక్కఁ డీగడ్డ కరుగుదెంచి
మిమ్ము విమృశించినాఁడె? నమ్మెదము మేము
క్షుణ్ణి “శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణ” యటంచు ర'౧-౭

ఆ.వె. కత్తిదూసి నెత్తుకాల్వలు గట్టించి
కాదె? మీరు ఖండఖండములను
శ్రోకఁజేసితిరి; భవన్మతంబునఁ బ్రేమ
సహనములకుఁ గలదె స్థలము నిలువ ? ర'౧-౮

మ. పత్తికోద్ధారముపేరుపెట్టుకొని సం
పాదించి యీసేమ ద్ర
వ్యతతిం గ్రీస్తుమతప్రచారమునకై
యద్దాని వెచ్చించి భా
రతదేశంబున “జల్చియేలు”డను మీ
రా డ్ధర్మముం గార్యరూ
పత నొందించుచునుంటి; రా జనులు చూ
పమాపయిన్ ద్వేషమున్. ర'౧-౯

ఆ.వె. ఓనమాలురాని, మోబయ్యలకు నెర
గొలిపికాదె ? మీరు గలుపుకొందు;
పాలకులును మీదు వంశస్థులగుటచే
సాగివచ్చు మీదు నాగడంబు.

౫౦౦

కం. శ్రుతియు క్త్యనుభవములచే
మతపీఠులతోడఁబోరి మా రెచ్చెను దొలిఁ ద
స్మృతమును శంకరుఁ; డీరలు
వెతకి నిరక్షరుల మార్చి వేతురు సరియే !

౫౦౧

కం. హిందూమహాసముద్రము
నందుంగల యడుసుఁదీసి యా మీపై మే
మందఱమువేసినను మా
యందలి మీచేయుద్రోహ మడఁగదు చుండి !

౫౦౨

గీ. ఎంతవిద్వాంసులైన మీ రిక్కతమునఁ
గారు నిజమైనక్రైస్తవుల్ కారు! కారు!
పరమతద్వేషమును గ్రీస్తు గఱపినాఁడె ?
అతఁడు జీవించియున్న నేమనితలంచు ?

౫౦౩

కం. నిజముగ మీయాచార్యత
“సజీవమయి యుండవలయు” సవిదలఁచితి రే
ఋజుగతి మతప్రచారముఁ
బ్రజలకుఁజేయుండు! సవ్యసథమున మనుఁడా!”

౫౦౪

మ. అనుచుం డైస్తవదేశమధ్యమునఁ దైస్త
 స్తాచార్యసంసత్తస్థలిం
 బెనుభూతం” బిదినాఁగ నిర్భయముగా
 నిశ్చంకగాఁబల్కి యి
 ట్ల నె; “నే నిచ్చకమాడ; నున్నయది యు
 న్నట్లందు మోమోటలే
 కను; దప్పించినవానినిన్ సఖునిఁగాఁ
 డైకొంద్రు మాహైందవుల్” ౫౧౫

కం. సుడిగాలి ధూళిఁజేపిస
 వడువునను వివేకుఁడిడు నుపన్యాసమునన్
 గడుఁగడు నుక్కిరిబిక్కిరి
 పడితి మతాచార్యు లా సభారంగమునన్ ౫౧౬

కం. విసి దీనిఁ గొంద టుత్తమ
 జనులెద సిగ్గిలిరి; పరు లశక్తతయును దు
 దుర్జనతయుఁగలవారగుటను
 ఘను నాతని బ్రువ్వఁ దిట్ట గాఁ గడఁగి రిసీ! ౫౧౭

కం. అతనిపయి వేయఁబూనిరి
 మతకరిపూఁబోండ్ల వాని మనికి కనిపి కు
 త్పితమతులగు నామతగురు
 హతకులు నీలాపనింద లనవధికముగాన్. ౫౧౮

కం. కుక్కలు మొఱిగిన నేనుఁగు
 లెక్కింపనిచంద మెద నిలిపి దూషణముల్,
 ధిక్కారములు, గణింపక
 ముక్కుకుసూటిగ నతండు పోవుచునుండెన్ గీ०౯

గీ. ఆ యుపన్యాససంస్థకు నధికధనము
 స్వామ్యుపన్యాసములచేత వచ్చుచున్న
 దొంగ లెక్కలు సూపి యాదొర లొసంగి
 రందు నాలననంఁజె యాయతివరునకు. గీ०౧౦

కం. శెలిసికొని వారియన్మజుతఁ
 దొలంగి యాసంస్థనుండి దూరంబుగ, న
 ర్జిలి నుచితమొనఁగుచుండెను
 వలసినవారలకుఁ దా నుపన్యాసములన్. గీ०౧౧

కం. ఎచ్చటవిన్న వివేకుని
 ముచ్చటె ! యెచ్చటఁగన్న బూజ్యతముని భా
 స్వచ్చితములే గోడల ;
 మెచ్చెడిపత్రికలె నాఁ 'డమెరికా' యందున్. గీ०౧౨

చ. పలువురు శిష్యులై యతని
 వద్దను గొసకపట్టువెచి భూ
 తలమునఁగూరుచుండి యని
 తంబగుభక్తియు శ్రద్ధయుం దగన్

గొలుచుచుఁ గౌరముల్ చదువు

కొంగుదొడంగిరి యాత్మవిద్యలో;

సలఁతెఱతీక సుశిక్షితుల

నాతఁడొసర్పఁగ నైతి పండితుల్. శింకె

గీ. ఆబుధుఁడు గుడజహ్వాకాన్యాయముసను
దెలుపు దుర్గ్రహవిషయముల్ తేట జెల్లి
హాస్యమధుగీ క్తులనుముంచి హర్షి పోచు;
చతనిబోధన మద్వితీయం బటండ్రు.

శింకె

గీ. అమెరికాలోని స్వామి జయారవంబు
పిక్కటిలె మాఱుమోఁగుచు దిక్కులెల్ల
స్వసుతు వైభవముంగాంచి భరతమాత
విడిచె నానందబాష్పంబు లెడఁదగరఁగ.

శింకె

కం. మదరాసుపత్తసంబురఁ
బెదపెద్దలు గూర్చిసభ వివేకానందుం
బదిఁబదిగఁ బ్రశంసించిరి
తదీయమతసేనకొసఁగి తగ జోహారుల్.

శింకె

కం. కలకత్తానగరంబునఁ
బలువురుపండితులు బ్రాహ్మివాకులు, నున్మో
గులు, బత్తికాధిపతులును
సలంకరించి రొకసభఁ దదర్శార్థముగాక.

శింకె

కం. “భూనుతయశస్వికి, వివే
కానందస్వామికి, మహాపూజ్యసికి
మానితసనాతనమతా
ఖ్యానకదుందుభికి నివియె ! సాష్టాంగంబుల్. ౫౧౮

శా. స్వామీ ! కైస్తవలోకమధ్యమున నా
స్మాకీనహిందూమత
ప్రాముఖ్యంబు సహస్రకంఠములతో
వ్యాఖ్యానముంజేసి త
ద్దీమత్సంఘము బుద్ధిమార్చిన భవ
త్కిర్తుల్ శ్రవణపేయముల్;
సామోదం బభిసందనంబులను మీ
కర్పించుచున్నా మిగో ! ౫౧౯

మ. మనకుఁసభ్యతలే; దధఃపతిత మా
స్మాకంబు సంఘంబటం
చు సవాచ్యంబులు పెద్దవాగెడు ప్రతీ
చ్యుల్ పాసి దృగ్దోషమా
సనముల్ వ్రాల్చిరి నీప్రబోధమున; ధ
న్యత్వంబుఁగాంచెన్ నినుం
గని శ్రీభారతమాత; నీయనుజులై
గర్వించు మేమున్ సుధీ ! ౫౨౦

కం. తనుఁగనఁజాలక విశ్వం
 బునుగనఁగయతించు నెడైమూఁకకు దయఁహో
 ననఘమగుదృష్టి నొసఁగిన
 మనీషిచంద్రా ! యివే ! నమస్కారంబుల్. ౫౨౧

గీ. ఆర్ష మతధర్మసంప్రదాయములఁ బెరిగి
 తదవలంబంబు విడిచి హైందవుల కీవు
 నాయకతఁబూని యార్ష ఋణంబుఁదీర్చి
 జాగరూకులఁజేసితి స్వామి ! జేజే. ౫౨౨

గీ. అర్థకామైకతత్పరం, బాత్మమాని
 యయిన పాశ్చాత్యఖండమిం కనవరతముఁ
 బ్రాచ్యఖండంబునొద్ద, ఛాత్రక మొనర్ప
 సాగు; నీయధమర్ణు లీజాతివారు. ౫౨౩

గీ. మీసదుద్యమ మెల్లభూమితలంబుఁ
 బ్రాకి శాఖోపశాఖలై నగ్ధిలంగ
 స్వామి ! దీర్ఘాయురారోగ్యభాగ్యము లిడి
 చెలఁగి విశ్వేశ్వరుండు రక్షించు మిమ్ము. ” ౫౨౪

కం. అనుచు న్నభినందనలే
 ఖ నైకకంఠ్యముగ వ్రాసి కడుబత్తిని వా
 రనిపి రమెరికాఖండ
 స్థ నభోమణియైవెలుంగు స్వామివరునకు. ౫౨౫

కరి. పలువురు హిందూదేశపు

నలుమూలలనుండి సదభినందనశత మి

ట్టులెపంపిరి ; పత్రికలుం

దొలిపుట నింపెను జొహ్నార్నోడనే ప్రీతిఁ.

౫-౨౬

మ. పోరి నాపశ్చిమఖండదేశ విబుధుల్

పుంఖానుపుంఖంబు పం

పిరి యాహ్వనము లామహామహుని వా

క్ష్మీయూషముంగ్రోల నా

తురులై ; స్వామియు నుద్దిధీర్షవయి యు

ద్యోగించి తద్యాత్రకై

చరియించె న్నగరంబులుం, బురము, ల

శ్రాంతంబుగాఁ బల్లెలున్.

౫-౨౭

గీ. ఇసుకవేసిన రాలక యెల్లవేళఁ

జుట్టుకొనుచుండ్రు చుబ్బనచూఱఁగ్రోల

స్వామియుపదేశదివ్యవాచామృతంబు

వీర వారన; కాతండు విసువుగొనఁడ.

౫-౨౮

మ. ఒకరా ? యిద్దఱ ? ముగ్గురా ? నలువురా ?

యూరూర వేవేలు స్వా

మిక్తపం కైస్తవధర్మమువదలి సా

మీచీన్యసంపాదిపై

దికధర్మంబును బూని తత్పదయుగాం
తేవాసు లైరన్న, బం
ధకమశా లాఁఱిమతంబు; పిందుమత మే
తన్నోక్షకంబై తగున్.

౫౨౯

గీ. మతము నేకాదు; వారు నామములు, వేష
ములును మాఱిచికొనిరి సమూలముగ నె;
మాఱి హృదయంబె యెయ్యది మాఱిపోదు?
అదియ మాఱుట కష్టసాధ్యంబుగాని.

౫౩౦

గీ. నా స్తికులుఁ, కైస్తవులును, మాససికశాస్త్ర
వేత్త, లజ్జీయవాదులు, భిన్నభిన్న
ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞు లాతనివాదమునకు
నంజలిఘటించి యయిపోయి రా స్తికులుగ.

౫౩౧

కం. వాదింపవచ్చి యయి త
త్పాదాక్రాంతండు కైస్తవమతాచార్యుం
డాదినమునుండి శుశ్రా
షాదులఁగావించె శిష్యుడై స్వామి కొగిన్.

౫౩౨

ఆ.వె. స్వామిగో నొకండు చర్చింపఁగావచ్చి
చదురులేమిఁ ద్రాటినిఁ జదికిలఁబడి
గుండెజాఱి, నాల్గుకెండ, మంచముఁబట్టి
బ్రదికెఁ జావుదప్పి తుదికి నెట్లా !

౫౩౩

గీ. స్వామిసందేశమాలించి వానిఁగొలిచి
యాత్మవిద్యోపదేశంబునంది తుదికి
సస్మ్యసించిరి స్త్రీపుంసజనులుగొండ;
జమృతములభించెనేని స్పృహ్యంబుగలదె ? ౫౩౪

కం. తదుపన్యాసశ్రవణముఁ,
దదీయసాన్నిధ్యవృత్తి , దచ్చిష్యత్వం
బౌదవుటయుఁ బ్రజలు దలఁచిరి
యదృష్టఫలమేయటంచు నా ఖండమునకా. ౫౩౫

గీ. అతని సన్నిధియందున్న నతని దివ్య
బోధ లాలించుచున్న, స్త్రీపుంసగణము
దివ్యలోకంబునందువర్తిలుచు గొందు
రద్భుతంబు నతీంద్రియంబగు సుఖంబు. ౫౩౬

కం. ఎక్కడిపశ్చిమఖండం ?
బెక్కడిప్రాక్కాలికంబు హిందూమత ? మె
ల్లెక్కెనొ ? గిరిశృంగముపై
కెక్కినచదంమునఁ గ్రిందియేఱబ్రముగకా. ౫౩౭

మ. తమ ప్రాబల్యము నాఁడునాఁటికిని
విద్యన్మండలంబందు శ్రీ
ణముకాఁజొచ్చె; మహోద్యమార్థము వదా
న్యత్వంబు లోపించె లో

కమునన్; రాబడిదగ్గఁ; క్రైస్తవగురుల్
గగ్గోలుపాటొంది స్వా
మి మహత్వంబున మచ్చఁదేఁ దెగి రిసీ!
మిథ్యాప్రవాదంబులన్.

౫౩౮

ఆ. వె. లోకభాంధవుని విలోకింపఁజాలక
గుహల నణఁగియుండు గూబలనఁగఁ
గట్ట! యెదురుపడక క్రైస్తవాచార్యులు
చాటుమాటులందు సణుఁగుచుండు.

౫౩౯

ఆ. వె. మాటలాడకుం టె మందని స్వామి ప్ర
త్యుత్తరింపఁబోఁడు దూషకులకు
సంతరరుల గెలిచినట్టివాఁ జెన్వండు
సరకుసేయు భాహ్యశత్రువులను?

౫౪౦

౧౫. లండన్ సమాగమము

గీ. అమెరికాలోని స్వామి డిండిమముమ్రోత
వినికి “లండన్” మహాపురీ విజ్ఞగణము
అతని దరిసింపఁ, దదోబ్ధ లాలకింప,
నట్టులను సాచియుండి రాహ్వసమంపి.

౫౪౧

సీ. “ ఈ దివ్యపూరుషుండే? షికాగోపురీ
మతసభానాయకమణి యనఁబడె; ”
“ ఈ జగాజెట్టియే? యీ మనక్రైస్తవా
చార్యులపాలి చిచ్చఱిపిడుగఁట ”

“ ఈ మహాభాగుడే ? యెలప్రాయమందు న
 స్థలితవృత్తబ్రహ్మచారి యనిరి ”
 “ ఈ పుణ్యమూర్తియో ? యిల నరాకృతిఁగొన్న
 చదువులవేలుపుఁజూస యంట ”

౩.వె. “ ఈ మహాత్ముకుండె హిందూమతాచార్యుఁ ? ”

“ డీ ఘనుఁడొకో ? యమోఘనక్త ”

యనుచు నోడదిగిన యా వివేకానందుఁ

గనులపండువుగను గనిరి ప్రజలు.

గీర ౨

కం. అతనికిఁ దత్పరులు స్వా

గతంబు నర్పించి పూజఁగావించి సుసే

వితునింజేసిరి ; “ అభ్యా

గత స్వయంవిష్ణు ” వన్న కథ సరిదాఁకన్.

గీర ౩

శా. మాయావాదముఁగూర్చి, ముత్తైఱఁగు క

ర్మంగూర్చి, యోగంబునుం

ప్రేయశ్శ్రేయములం గుఱించియు సగం

భీరంబు పాశ్చాత్యదే

శీయుల్ మున్ విననట్టి యంశములు భా

షించె న్నుపన్యాసమం

దాయా కైస్తవ హైందవీయమత

సిద్ధాంతంబులన్ విప్పుచున్.

గీర ౪

వి వే కా న ం డ ము

కం. అడిగినప్రశ్నలకిడు నా

తఁడు ప్రత్యుత్పన్నబుద్ధిఁ దగిన సమాధిఁ;

బిడివాదమునకు దిగెనా ?

పడుపాటులు బ్రహ్మకైఱుక ; పలుకం దరమే ? శిరశ్చ

కం. ద్యుతి నలుగడఁజిమ్మెడు నె

ద్యుతదీపసహస్రకంబు ప్రోవ వెలుంగుఁ

యతిచంద్రుండు సభాంతః

స్థితుఁడయి సభ్యుల కుపన్యసించుచునుండుఁ.

శిరః

కం. తదుపన్యాసపరంపర

పదింబదిగ సాగఁదొడఁగెఁ ; గోమకులును న

మ్ముదితాంతఃకరణుల ; త

ద్వదానదుని కౌశలం బవన్యంబుగదా !

శిరః

కం. దొలుతటి గురుకులమందుం

బలె నాండ్రురు, మగలు, నేలఁ బఞ్చాసనుత్త

కొలువందొడఁగిరి ; పాశ్చ

త్యలోకమును స్వామి సలిపె నధనోత్తనముకా.

శిరః

కం. జనసంఖ్యపెరగఁదొడఁగెను

దినదినమును స్వామిసభలఁ దెప్పలఁదేలకా ;

వినఁబడియె నతనినామమె

వనముల, వీధులను, విడిదిపట్టుల, నిండ్లకా.

శిరః

కం. ప్రకటించెను వార్తాప
త్రిక లాతసయద్భుతోపదేశములను, ద
త్సకలోదంతములను, విడు
వక యొకటియుఁ బూసగుచ్చుపదిగిఁ బొగడుచున్. ౫౫౦

మ. చుతిసందేశముఁ బ్రత్యహంబు విను చా
స్లాదించి “ మిన్మార్గెరెట్ ”
సతి విద్యాధనశీలసంపదల కా
స్థానం; బుపాధ్యాయి; య
ర్పితముంజేసి సనాతనార్ష మత సం
వృద్ధ్యర్థమై స్వామికిన్
సతృణంబాత్మధనంబు, శిష్యయయి దీ
క్షంబొందె మోక్షేచ్ఛతోన్. ౫౫౧

కం. నామకరణంబొనర్చెను
స్వామి ‘నివేదిత’యటంచుఁ బ్రస్తుతయగు సా
ధ్వీమణికి; నామె భగవ
త్కామినియై తను నివేదితంజేసి కొనెన్. ౫౫౨

ఆ.వె. విడువ లేక తన్ను విడువ లంఛనపౌరు
లమెరికాకుఁ దిరిగి యరిగె స్వామి
ఆత్మదర్శనంబు నర్థించు ‘ హరిదాసి ’
ముఖ్యశిష్యతతి సముద్ధరింప ౫౫౩

గీ. అమెరికాదేశ విశ్వవిద్యాలయముల
స్వామి యాహూతుడయ్యె నుపన్యసింప;
విని యుపన్యాస మాతనివేడికొనిరి
ప్రాచ్యతత్వోపదేశకపదవిఁగొనఁగ

గీగీర

కం. పిలువఁబడి మరల మరల
న్నొలికించెను రాజ,భక్తియోగంబుల సే
ట్టలముగ బోధాసవమును
బలుసంస్థల; స్వామిఁ దేనెపట్టనిరి జనుల్.

గీగీగీ

కం. మొదలిడి కఱపందొడఁగెను
వదలినపుటనుండి క్రొత్తపాఠంబుల నొ
ప్పిదముగ శిష్యావళికిం;
దదభ్యుదయకాంక్షఁ బ్రార్థనముసేయు గురుకొ.

గీగీఁ

కం. కనుచుం గ్రమ్మఱఁగ్రమ్మఱఁ,
ఋణపునము వినుచు నతనిబోధలు, ఛాత్రుల్
తనిసియుఁ దనియరు మది ధా
త్రిని శ్రేయసికేనతృప్యతే?'' యండ్రు గదా!

గీగీఁ

కం. గేహేశూరులు బళిరా!
గేహేశర్దులును నయిరి కీస్తుమతగురుల్
బాహుబాహి నెదుర్కొన
సాహసమెదజాఱ స్వామిసాన్నిధ్యమునన్.

గీగీఁ

కం. “ అనుఘాత్యాచరణంబులు
వినా కటపుచున్న క్రైస్తవీయగుగుల క
న్నను లెస్స యవ్విగల యీ
ఘనుండు శ్రేష్ఠుడని పత్రికలు స్తుతియించెన్. ౫౫౯

౧.౯. కేంద్రబిజ్జ (అమెరికా) మహిళాసంఘాభినందనము.

గీ. అమెరికాఖండ “ కేంద్రబిజ్జ ”యందు స్వామి
చని యుపన్యాసమొసఁగె స్త్రీసమితియందుఁ
దమిని హిందూపురంధ్ర యాదర్శములను
వారలాలించి యద్భుతంపడి స్తవింప ౫౬౦

కం. మఱునాఁడు సభ్యురాండ్రం
దఱు స్వామిని గౌరవించి తనయక దానన్
బరిపూర్ణభక్తి ‘భువనే
శ్వరీ’మహామాత కిల్లువాసిరి లేఖన్. ౫౬౧

శా. “ మేరీమాత కుమారత్నమును స్వా
మిన్ లోకకల్యాణకా
ర్యారంభార్థము క్రీస్తునింగనినయ
ట్లత్యంతపుణ్యాన దే
వేరీ! కాంచితి దివ్యమూర్తియయి పృ
థ్వీరత్నమై, సర్వలో
కారాధ్యుండయి శ్లోఘ్యుడైతగు వివే
కానందునిం బుత్రునిన్ ౫౬౨

కం. దరిసించి, యూ మహామహు
కజపులు విని, దేవదూతగా ననుకొని, శి
ష్యుఁటికంబు సేయుచుంటిమి
తరింప ; నీకతన మేము ధన్యుల మంబా !

౫౬౩

కం. తావకసుతుమూలంబునఁ
గావించెడు లోకసేవఁగని భగవతి ! నీ
పానపదపద్మములకు
మావిధి యుందుము నమస్సమర్పణ మిదిగో !

౫౬౪

గీ. తల్లి ! “హిందూపురంధ్ర యాదగ్నిము”లను
స్వామ్యుపన్యాస మాఁలించి సత్యముగను
నీచరిత్రంబె యంచుఁ జింతించినాము
స్వామి రోమాంచహర్షభాష్పములఁబట్టి.

౫౬౫

ఆ.వె. పుత్రవతివి నీన భువి వివేకానందు
కతన ; మాతృమంతు డతఁడ జనని !
వేల్పుటావునోలె విబుధార్చ్యులైన నీ
కతన ; మిమ్ముఁబట్టి క్షితియు ధన్య.

౫౬౬

కం. నీపెంపకము మహాత్మ్యమొ ?
నీ పుణ్యాశీఃఫలంబొ ? నీ దివ్యతయొ ?
నీ పుత్రుఁడు నీరాజన
దీపంబై వెలిఁగె భూమిదేవి కరమునన్.

౫౬౭

ఆ.వె. అందుకొనుము ! మాత ! అస్మదర్పితము కృ

తజ్ఞతాపురస్కృతంబునైన

వందనాళి ; మాకు నందింపుమీ ! దివ్య

జీవనంబు గలుగ దీవనంబు. ”

౪౬౮

గీ. అమెరికాయందు స్వామియుద్యమము సాగె

మూఁడుపూలాలుకాయల పొలుపుతోడ;

సరవీఁ జదలంటె నా రవిజ్ఞానమందు,

పైందవులయందు బూజ్యత్వ మద్భుతముగ.

౪౬౯

గీ. స్థాపనముసేసి “ న్యాయార్కు ” పట్టణమున

స్వామివర్యుండు వేదాంతసంఘ మొండు

అచట వేదాంతపాఠ, ప్రసచన, మోక్ష

పథగ వేషణ, మతసహత్వము లమర్చె.

౪౭౦

కం. దరిసింప మరల “ లండన్ ”

పురజను లాహ్వానమంపఁ బోయెను ; శిష్యో

ద్ధరణంబు, జగత్తేమం

కరకార్యాగంభ మివియె కద ! లక్ష్యంబుల్.

౪౭౧

శా. ఆరంభించెను స్వామి పాఠములు వే

దాంతంబునన్ ; మెల్లఁగా

వారిం గన్గొని వీరు, వీరిఁగని వా

ర్వార్వచ్చి భూమిష్టులె

తా రబ్రంబుగఁదాల్చి టైక్కల నమాం
తం బ్రభమార్గంబునన్
సారావాసము కేగుచున్నటులె చిం
శంజేయుచుం ద్రత్తఱిన్.

౫౭౨

గీ. కర్మయోగంబు, జ్ఞానయోగంబు, రాజ
యోగహఠయోగములు, భక్తియోగకథలు,
బొటఁబొడిన యట్లె యుపన్యసించె
విజ్ఞుఁ డాతండు ; కొట్టినపిండిదెల్ల.

౫౭౩

గీ. తివిరి పాశ్చాత్యతత్త్వశాస్త్రీయ, పిఁందు
తత్త్వశాస్త్రీయనిషయ సిద్ధాంతములను
ద్రాసునం దూఁచి తత్తొరతమ్యములను
స్వామి సభ్యుల నిర్ణయింపంగ నడుగు.

౫౭౪

గీ. స్వామ్యుపన్యాసములు పెద్దవరదల నలె
ముంచివేసెను లండనుపురజనంబు;
నలజడి జనించె వారి హృదంతరముల ;
విపరిణామంబు గలిగె జీవితమునందు.

౫౭౫

కం. ఆతని సందర్శనమును,
నాతనితో ముచ్చటించు, టాతనితో సం
గాత మొనర్చుటయు, బ్రజా
వ్రాతంబు విశిష్టపుణ్యఫలమని తలఁచెన్.

౫౭౬

చ. వదలిరి బేరసారములు

వర్తకు ; లిండ్లకుఁ బెట్టి తాళముల్
కదలిరి పిల్లజెల్లగొని

కాంతలు ; బాలురు వీడి రాటలన్
ఉదయముసందు సాయమున

యోగివివేకుని బోధలన్ వినన్;
దదన్పుతపాసలాలనమ

నస్కుల కన్య మిలన్ రుచించునే ? ౫౨౨

కం. శతవృద్ధులు 'మాకున్నెల్లరు'

యతి నామంత్రింపఁబోయి యాంగ్లంబునకున్

శ్రుతు లనువదించిన మహా

మతి యాతనిచేతఁ బెద్దమన్నన లందెన్.

౫౨౩

కం. ఇరువురును జ్ఞానవృద్ధులె;

యిరువురుఁ దా త్వికులె; వారి యాకూటమి నుం

దరమయ్యెను రత్నముతో

ధర రత్నముగూడుకొను విధంబున బళిరా !

౫౨౪

కం. చనె సంత స్వామి * 'ప్యారి'కి

'జిసివా'కు న్నచటగదలి "స్విజ్జర్లాండుం"

గని పిమ్మటఁజేరెను "జ

ర్మని"కి "జో"యినను" బుధుని మన్నన లందెన్. ౫౨౫

* "ప్యారిస్" లోని 'స' కారము మూకాక్షరము (Silent letter)

మ. తను స్తోత్రించు యతీంద్రుడో బలికే సర
తన్ “ఊ”యినన్ పండితుల

“డనఘా ! హైందవు తారసుల్ నిగమవి
ద్యారాళి; కస్మాదృశుల్
వీనుమీ ! దత్తులు; పంచమాంశకమే ప్రా
ప్తిచుంగదా! మాకు; నొ
య్యన వేయేండ్లు తపంబొనర్చినఁ జతు
ర్థాంశంబునున్ రాదుగా !” శ్లో-౧

ఆ.వె. బ్రహ్మరథముఁ దనకుఁబట్టినయట్టి “ఊ”
యినను”పండితునకు నొసఁగి ముదము
విడువలే కతండు వెంబడింపఁగ స్వామి
మరల లండనునకు నరుగుదెంచె. శ్లో-౨

ఆ.వె. అతఁడువచ్చినట్టి యానాఁడు ‘లండను’
పౌరజనము దలఁచెఁ బండువుగను
దప్పిగొన్నయట్లు దదోబ్ధనములకుఁ
బరుగువాఁడఁ గొంటికరణి బత్తి. శ్లో-౩

కం. మరల నుపన్యాసంబులు,
మరలం బోధనలు, మరల మరలం బ్రశ్నో
త్తరములుఁ స్వామిప్రయత్నం
బరయఁగఁ బ్రతివాని మోక్షమందించుటయే. శ్లో-౪

కం. కని తనయువ్యమ మెంతే
గొనసాగుచు వేరుదన్నుకొనఁ బశ్చిమ భూ
మిని, స్వామి పయనమయ్యెను
దన మాతను మాతృభూమి దరిసింపంగఁ. ౫౮౫

మ. తనవేదాంతమోపదేశములచే
తఁ లోకముఱ్ఱుఁత లూఁ
పి నినర్తించి తదీయదృక్పథముఁ దె
ల్పిం దత్వజిజ్ఞాస నా
త్మను బుట్టించె; విచిత్రనృత్తమిది; ప్ర
త్యగ్నిక్ప్రవాహంబుఁ దూ
ర్పునకుంఁదిప్పిన ప్రాజ్ఞచంద్రుఁడు నరేం
ద్రుం డర్చనీయుం డిలఁ. ౫౮౬

గీ. తెలిపి తనయాశయంబు శిష్యుల కతండు
పయనమునకు ముహూర్తనిర్ణయ మొనర్ప
నదలి ప్రేపల్లె మధురకుఁ బయనమైన
శౌరినింబోలెఁ గాంచిరి పౌరులెల్ల. ౫౮౭

౧౭. లండనువీడ్కోలు

ఆ.వె. ఛాత్రపుంగవుండు 'స్తర్లి'మహాశయు
యాజమాన్యమునను యతివరునకు
వీడుకొలొసంగ విపులసన్నాహంబు
నాగరాళి యొక్కనాఁడొనర్చె. ౫౮౮

వి వే కా న ం ద ము

మ. కమనీయంబు వితానమంటప మలర

కారంబుఁ గావించి, ఘో
పములకొ, దీపములకొ, మనోహరముగా
భాసించి, పూఁదోరణిలో
ప్రముఖద్వారములందుఁగట్టి గెఱుక సా
వర్ణాసనంబందు స్వా
మి మహాత్మాహతఁ గూడుచుండ నిడి రు
న్మీలింప హస్తధ్వనుల్. ౫౦౪

కం. విభవోపేతము, దివ్యం

బభూతపూర్వమగు నా సభాంతరమందుకొ
అభినందనపత్త్రంబును
సభాపతి పఠించె నిలిచి 'స్తరి' బుధుఁ డిట్లుల్. ౫౦౫

కం. “ శ్రీమహనీయగుణా! ఉ

ర్వీమండలమండనా ! వివేకానంద

స్వామీ! సర్వప్రేమీ !

గోమీ! గ్రహియింపుమీ! యిగో! మాప్రణతుల్. ౫౦౬

చ. దినదినవర్ధమానమయి

దిక్కుల శౌఖలు విస్తరిల్లుగా
ఘనముగ నేలవేరులు ది

గొట్టబలంబగు మాదుసభ్యులం

గొని తగ నాత్మవిద్యయను

గొడ్డలిపెట్టులువేసి చేసిచే

దనమును, దివ్యజీవనర

థంబున కడ్డెడలించి శోయతీ! ౫౯౨

గీ. యుగయుగంబులనాటి; దనూహ్యమైన

యాదిగల దార్శ సంస్కృతి యార్యమిశ్ర!

‘ప్రాతది పసిండి’యను మేలిపలుకు మాకు

ననుభవమునకునచ్చె నీడైన దయను.

౫౯౩

గీ. బుద్ధభగవాను నెల్లరు పూజసేతు

“రాసియా జ్యోతి” యంచు; మహాత్మ! నీవు

శోభమానుండ వల‘జగజ్యోతి’నాగ

నగు స్వభావోక్తియిది; కాద యతిశయోక్తి

౫౯౪

ఆ.వె. నేలవిడిచి సాము నెఱపుచు గడపైని

నెక్కి తాండవించు నీప్రజలకు

నీవు “బ్రహ్మవిద్య యిదిగాద” “యిది”యంచుఁ

దెలిపి గర్వముడిపితివి మహర్షి !

౫౯౫

కం. వడఁగొన్నయట్టి పారల

కెడసీరన జీవయాత్ర నెంతయుఁదాపం

పడు మాదృశులకు దేవా!

ఇడఁ గడునూఱటఁ ద్వదీయహితబోధనముల్

౫౯౬

కం. నీమేలు మఱువఁజాలము

స్వామీ! కైకొంటి మమ్ము ఛాత్రులఁగా; మీ
భూమికి మాభూమికిన్

క్షేమంకర! కట్టినావు సేతువు నడుమన్

౫౯౭

గీ. లోకశాంధవు భాతి సుశ్లోక ! నీవు

పూర్వపశ్చార్ధగోళముల్ పొందఁబెంపు

సలిచి పర్యాయమున వాని వెలుఁగఁజేసి

తమముఁబోవుము దివ్యబోధమున సతము.”

౫౯౮

మ. పెరలుం బల్వు రొకళ్లొకళ్లుగ సభా

వేదీతటి న్నిల్చి “ స్వా

మిరుణం బెట్టెలుఁదీర్పఁజాల”మనుచున్

“ మేమింక నేరీతిఁ దం

డిరినిం బొసినయట్టి యర్భకుల మా

డ్కిన్నుందు?” మం “చెల్లరుం

బరి దేవించుచు స్వామి నాఁపుఁ”డనుచున్

భాషించి కుదాబ్బప్పులై

౫౯౯

చ. పలుకుచు బల్కు చొక్కఁడు స

భాస్థలి నిల్చి యెలుంగు రాల్పడన్

బలుకఁగ రాక పైపలుకు

మానె సగంబున; నాఁచి యాఁచి యె

ట్టులో! యొక్కరుండు, వాక్కుల గ

డుం దడఁబొటువహించు చొండు, మా
టలఁడునియించుకొం చొకఁడ

టన్ స్వకృతజ్ఞతఁ దెల్పిన త్తటిన్ ౬౦౦

కం. ఒక కన్నానందాశ్రువు,

లొకకను దుఃఖాశ్రుకణము, లొలికింపంగా

సకలజనంబులు స్వామికే

బ్రకటించిరి తమజోహ ర్లపారపుభక్తిన్

౬౦౧

గీ. తదభినందనపత్త్ర మాతఁడు గ్రహించి

సభ్యకరతాశనాదముల్ చదలుముట్ట

శాంతరసమొల్కుచున్న యాస్యమున నిలిచి

శిష్యవత్సలుఁడై వచించెను సమాధి.

౬౦౨

కం. అనుకొన్న ముహూర్తంబున

జనవంద్యుం డాంగ్లశిష్య సహితుండు త

న్ననుపగ వేవేల్పెద్దలు

వసధితటిన్నిలిచి నావపయిఁ బయనించెన్.

౬౦౩

గీ. పత్తికావార్తలం బట్టి స్వామిరాక

నెఱిఁగి యాసేతుహిమ్మశైల భరతదేశ

మార్గధర్మసముద్ధరయైన యతని

కర్పణమొనర్పనుండె సుస్వాగతంబు.

౬౦౪

౧౫. సింహళ స్వాగతము

ఆ. వె. విజయభేరితోడ వేంచేయు యతి కర్ణ్య
పాద్యముల నొసంగఁ బరమభక్తి
నోడరేవునొద్దఁ గూడిరి సింహళ
ద్వీపగతులు పెక్కువేలమంది.

౬౦౫

మ. మినుముట్టంగను హర్షనాదములు స్వా
మిం దింపి; కైసేసి యా
యన కంఠంబును బూలమాలికలతో,
నర్పించి నీరాజనల్,
పెనువాద్యంబులు మ్రోగ బుష్పరథసం
విష్టుక్ యతిం బుష్పతో
రణమార్గంబున వారు సేర్పిరి సభా
రంగోల్ల సద్వేదికన్.

౬౦౬

కం. అనఘుం డలంకరింపఁగ
గనకమయాసనముఁ గురిసెఁ గల్పితసుమవృ
ష్టి నభంబునుండి వింతగ ;
జనకౌతూహలము పెరిగెఁ జాలకయెల్లల్.

౬౦౭

గీ. దివ్యలోకంబునుండి ధాత్రికిని దిగిన
దేవఋషి కట్లు ప్రజలు జేజే వరింప
శాంతరసమును, బ్రహ్మతేజంబు మెరయ
వేయిసూర్యులపెట్టయి వెలిగె గడ్డె.

౬౦౮

కం. హిందూప్రతినిధి యగు “ ఆ
నందకుమారుండు ” ముందునన్ నిలఁబడి యా
నందాశ్రువుల వివేకా
నందస్వామ్యంఘ్రిలకుఁ బ్రణామమొనర్చెన్. ౬౦౯

ఆ. వె. “ స్వాగతంబు ! స్వామినర ! వివేకానంద !
స్వాగతంబు ! నీకు జ్ఞానరాశి !
స్వాగతంబు ! నీకు సర్వలోకారాధ్య !
స్వాగతంబు ! నీకుఁ బారికాంక్షి ! ౬౧౦

కం. స్వామీ ! విశ్వమతసభా
ధామము శృంగమున నార్నధర్మపతాకన్
స్థేమమున నిలిపి పశ్చిమ
సీమ తలను వ్రాల్చు నీకు జేజేలయ్యా ! ౬౧౧

గీ. ఓ మహామతి ! యయ్యగస్త్యోదయమున
బురదవీరిగినయట్లు నీపోకకతన
వీరిగి పాశ్చాత్యపాషండ వివిధమతము
లాసభం దేతె జలమట్టు లార్నమతము. ౬౧౨

కం. మనలను బానిసలనుకొను
జనులను మనబానిసలుగఁ జలిపితి స్వామీ !
నిను గౌరవించుటనఁ జం
ద్రునకున్ నూల్పోగొనంగు శ్రోవ యగుఁగదా ! ౬౧౩

ఉ. ముప్పదిమూడుకోట్ల జన

ముల్ తలయెత్తి మనంగజేసి నా ;

వెప్పుడు నీదుపేరు స్మరి

యించుకొనంగను జేసినావు ; క

న్విష్పానరించి మోక్షపద

విక నడిపించితి నస్వధర్ములన్;

ఇప్పుడమిక్ భవాదృశుల

నెయ్యెడలం గనమైతి మోఘుషీ! ౬౦౪

గీ. మన సనాతన మత ధర్మమునకు స్వామి !

నీనొనర్చిన మహానీయసేవఁ దలఁపఁ

బదములు సమర్థములుగావు పలుకుటకును

వ్రాయుటకు ; మహానమే సమర్థకము నిజము. ౬౦౫

కం. ఏతఁడు జననంబందుట

జాతీసమున్నతి వహింపఁజాలును భువి యరి

దాతని జన్మమే సఫలము;

లాఁతులుగారే? యజాగళ స్తనసదృశుల్. ” ౬౦౬

చ. అనిపరియింపఁగాఁబడిన

స్వాగతపత్రిక స్వీకరించి యా

యన కరతాళనాదనిన

హంబులు నింగినిముట్ట నిల్చి వర

దనములచేత వారికిఁ గృ
తజ్ఞతఁదెల్పి వచించెఁ దా "సనా
తనమత ధర్మదేవతదే
త్వత్ప్రతసత్కృతి"యంచు నమ్రముడై.

మ. మరియుం బలెను స్వామి "ఆర్షమతధ
ర్మంబుం గ్రియాశూరులై
చరియింపుండు ! గ్రహించి సాంఘికదురా
చారంబులం ద్రోలుఁడి !
పరిరక్షింపుఁ డనాథలోకముఁ గృపా
నచ్చిత్తులై నిచ్చ; లి
ద్ధరణిన్ మాధవసేవగాఁదలఁపుఁడి !
తత్సేవ మోక్షార్థులై."

౬౧౮

కం. అతఁ డంతటఁ "బావసభా
రతవర్షము"గుఱిఁచి కనులు రహివిప్పి కనన్
శ్రుతపూర్వముగాని కథా
తతితోడ నుపన్యసించెఁ దత్రత్యులకున్.

౬౧౯

గీ. ఆ 'కొలంబో' పురమునుండి యతఁడు గదలి
"కాండి" 'జాఫ్నా'దులందు స్వాగతముఁగొంచు
దిన్యసందేశ మిడుచుంజెఁ దీర్థసేవ
కట్లు తనుఁజూడవచ్చినయట్టి ప్రజకు.

౬౨౦

౧౯ భాస్కర సేతుపతి స్వాగతము

కం. అటనుండి స్వామి 'పాంబక్'
పుటభేదనమునకుఁ జనియె; భూనాథుం డా
దట "భాస్కర సేతుపతి" య
చటఁ బ్రతిపాలించుచుం డె సందర్శింపన్.

౬౨౧

మ. అతఁ డాస్వామిపదాంబుజంబులకు సా
ప్తాంగప్రణామంబు లా
యతభక్తి నవరించి యిచ్చియును భా
ద్యార్థ్యంబు, లర్పించి హా
రతి, నాసీనునొసర్చి యాత్మశకటీ
రాజంబుపై, లాఁగె నూ
డ్చి తురంగంబుల రాజవీధిఁబడి "జే
జే స్వామి"కం చాడుచున్.

౬౨౨

గీ. రామలింగేశ్వరస్వామి స్వామివరుఁడు
దర్శనమొనర్చి యాత్మసందర్శనమున
కరుగుదెంచిన భక్తసంప్రార్థితుఁడయి
భక్తియోగంబుగుఱిఁచి యుపన్యసించె.

౬౨౩

గీ. "తీర్థమందురు తత్త్వోపదేశనమును,
దదుపదేష్టను; నిలను ద్రత్పాప్తి పొంటె
దేశదేశంబులందు యాత్రింపవలయు;
నతఁడు హేమమును రవినోలె నఘము లడఁచు.

౬౨౪

ఆ.వె. భక్తిలేనిపూజ పత్రిచేటందురు;
పత్రిపూజ సలుపవలయు భక్తి;
హృదయసరసిజమున నీశ్వరార్చనసేత
యుత్తమోత్తమంపు బత్తి నుండు. ౬-౨౫

కం. గుడిలోపలివిగ్రహమే
యెడఁదను భ్రమియింపవలన దీశ్వరుఁడని; యీ
తఁడు పడుగుపేకలై యొ
ప్పెడుఁ దరతమభావముడిగి విశ్వమునందున్. ౬-౨౬

కం. విరిదండ బొందువలె నీ
శ్వరుండు భాసిల్లు జీవజాలమునఁ, దదీ
శ్వరు సేవింపుఁడు దీనో
ద్ధరణద్వారమునఁ జూపి త్యాగము సతమున్. ౬-౨౭

గీ. సకలకాలంబెనో ! దురాచారములనె
సలుపుచు జనుండు దీర్ఘయాత్రలకు వెడలుఁ;
గడుగఁజాలవు జలములక్క-ల్మషములఁ
గాలు నను తాపతప్తుండు గా నతండు.” ౬-౨౮

ఆ.వె. ఇట్లు బోధసేసి యెలమిఁగొల్పిన స్వామి
బ్రీతిగొలుప నాఁడు సేతుపతియు
నన్నవస్త్రదాన మాచరించెను; బీద
సాదు లెదిగినట్లు మోదపడిరి. ౬-౨౯

గీ. సేతుపతిరాజు శ్రీస్వామి మాతృభూమి
సడుగువెట్టిననాటి చిహ్నముగఁ బెద్ద
ప్రస్తరస్తంభ మొండు నిర్మాణపటిచి
యందుఁ జెక్కించె నీ క్రింది యక్షరములు.

౬౩౦

మ. “ అనవద్యుండు ప్రతీచ్యఖండము వివే
కానందుఁ డుద్యోధఁబా
ననముంజేసి సనాతనాన్వ మతమున్
స్థాపించి సౌభాగ్యత్రయం
జెనుపొందించి, సశిష్యుడై భరత భూ
మిండిగ్గి మున్నుండుగాఁ
దనపాదార్పణముంబొనర్చిన పవి
త్రక్షేత్ర మీసీమయే. ”

౬౩౧

ఆ.వె. రామనాథనగరరాజు భాస్కరసేతు
పతిని ననుగమించి స్వామి సభను
స్వాగతము గ్రహించి స్తవియించె ‘రాజన్య’
యంచు ధర్మరతుని నతనిఁబెద్ద.

౬౩౨

ఆ.వె. మహితుఁ డతఁడువెడలి మధురను, తిర్చునా
పల్లి, కుంభఘోణప త్తనములఁ
గనుచు, స్వాగతములు గొనుచుఁ జెన్నపురంబుఁ
జనుచునుండె ధూమశకటిపైని.

౬౩౩

ఉ. స్వామిదిదృక్షమాణజన సంఘ

మొకానొకస్తేషనొద్దఁ ద

త్వాస్వామిని రైలునాఁపుమని

ప్రార్థనఁజేసి, వృథాశులై ఊణం

బేమియుఁదోఁచకుండి దుది

నెల్లరు నిస్పృహటాలబద్దెలం

‘దేమయినన్ సరే’ యని శ

యించిరి పెద్దశఠించి యత్తటిన్. ౬౩౪

ఆ.వె. దూరదర్శియైన ధూమశకటయంత

బండినాఁపఁ, గనులపండువుగను

దర్శనంబొనర్చి తండ్రోపతండముల్

ప్రజలు గొనిరి స్వామిపాదధూళి

౬౩౫

కం. ఆశీర్వాదించి, ధర్మ

ప్రాశస్త్యము, దుర్గోద్ధరణమును దగ ను

ద్దేశించి కఱచె స్వామి ; హృ

దాశ ఫలించుటను వారలరిగిరి ప్రీతిన్.

౬౩౬

మ. భగవానుండగుస్వామిరైలు సట “నాఁ

పంజాల”నం చెంతయుం

బొగరుంబోతయిపల్కు ‘మాస్తరు’ మహా

మూఁగుండు దర్శించి కే

ల్మోగిచేకాస్వామికి ; నాప్రజంబలికే
 “మీ పుణ్యాన నేగంటి శ్రీ
 భగవత్పాదుని ; దోషి నైతిమొదటం ;
 బ్రాహ్మింతు”నంచుకా దగకా. ౬౩౭

౨౦ చెన్నపుర స్వాగతము.

గీ. స్వర్గపురలక్షి ధర్మదేవతకుఁబోలె
 జెన్నపురలక్షి యాగాగ్నిసన్నిభుఁడగు
 స్వామి కాతిధ్యమర్పింప సజ్జితయయి
 చెలువుమెయినిల్చి “ఎగ్మూరుప్తేష”నందు ౬౩౮

కం. పురజనులెల్లరుఁ దమ హృ
 త్తురంగమంబులనుగట్టి కోడ్కొని వెసఁదె
 చ్చిరి తద్విశంబమోర్వక ;
 యరుఁడంచెను రైలు జయజయధ్వని చెలఁగక ౬౩౯

ఆ.వె. త్రొక్కుకొంచు నొండొరులఁ ద్రోసికొంచును
 స్వామిగూరుచున్న బండి డాసి
 ప్రజలు గర్భగుడినిఁ బరిఢవిల్లెడువేల్పు
 భాతి మెరయుచున్నవానిఁ గనిరి. ౬౪౦

కం. కోమాఁలెఁబోని చక్కని
 పూమాలను జారుకంతమునఁ దోడుగంగా
 దామోదరుఁడై మెరసిన
 స్వామికిఁబాద్యార్ఘ్యములను సలిపిరి పూజల్ ౬౪౧

నీ. 'జయ ! వివేకానంద ! జయ ! రామకృష్ణ శి
 ష్యాగ్రగణ్యా ! స్వామి ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! సనాతన ధర్మ సంస్థాపనాచార్య !
 జయ ! విద్వదగ్రణీ ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! విశ్వమతసభాజయపట్టభూషణ !
 జయ ! పుణ్యపూరుషా ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! భారతీయ యశశ్చంద్రికా చంద్ర !
 జయ ! దీనసేవకా ! స్వాగతంబు"

గీ. స్వస్తి! భువనేశ్వరీ పుణ్యభాగ్యమూర్తి !
 "స్వస్తి ! శ్రీ విశ్వనాథార్య వంశరత్న !"
 అని పతాకితమగు తోరణాధ్వమందుఁ
 బ్రజలు మెరవల్లు నడిపింప స్వామివెడలె. ౬౪౨

కం. పునరుక్తవదాభాసము
 లనఁదగె జయజయరవంబు, లాయతివర ద
 ర్శనములును, వానిమృదుభా
 షణసంశ్రవణములు, నాప్రజాస్తోమములొక్క. ౬౪౪

కం. స్వకళాశాలసమీపము
 నకురాగ మహోత్సవము ప్రణతులిడి వీడి త
 చ్చకటాశ్వంబుల లాగిరి
 స్వకరంబుల 'జే'యటంచు బాలురు స్వామి. ౬౪౪

ఆ. వె. అడుగులంటి, కావీమడుగు గండ్లకునద్ది;
తోడనడచి, పాదధూళిదాల్చి,
గాలిదాక్షుగోరి, కడిది సేవించిరి
చిన్న పెద్దలెల్ల జెన్నపురిని.

౬౪౫

మ. నవరాత్రంబులు చెన్నపత్తనమునన్
వాసించి కావించె శి
ష్యవరప్రార్థితుడై యహర్దివ ముప
న్యాసంబులన్ స్వామి ” హైం
దవవేదాంతులు”; “భారతర్షితతి”; బ్ర
త్యక్షీమ నాయుద్యమ
పువిధానంబు”ల “భావిభారతపథం
బుం”గూర్చి రుచ్యంబుగన్

౬౪౬

గీ. చెన్నపురమందు స్వామి యున్నన్నినాళ్ళు
ప్రజకుఁ దిరునాళ్ళయయ్యెను; స్వామికథయు
రామకథయయ్యె నదసీయరమ్యమూర్తి
శ్రీసదాశివమూర్తియై చిత్తమెక్కె.

౬౪౭

గీ. ధర్మశాస్త్రోక్తసన్న్యాసిధర్మముల న
తండు పాటింపఁడట; నిషిద్ధము సముద్ర
యాన మొనరించెనంట; యయ్యఘము మోసి
తెగడికొనుచుండి రచటి శ్రోత్రయులు పాని.

౬౪౮

మ. తిలకోపాహ్వయఁడు, లోకమాన్యుఁడు, మహా
 ధీ బాలగంగాధరుం
 డలస్వామిం దనపుణ్యపత్తనమునం
 దర్శించి సందేశవా
 క్కుల నాలింపఁగఁజేయ రాష్ట్రీయులకు
 త్కుండయ్యె; నాకోర్కి ని
 ష్ఫలమయ్యెన్ ససి లేమి స్వామికిఁ దదా
 హ్వనంబు సెల్లింపఁగన్.

౬౪౯

ఆ.వె. లోకమాన్యుఁడతఁడు; లోకమాన్యుఁడతఁడు;
 నొండొరువుల కెడఁదనుండెఁ బ్రీతి;
 కర్మయోగి యతఁడు; జ్ఞానయోగి యితఁడు;
 డ్డేమకకులె జగతికిని నిరువురు.

౬౫౦

ఆ.వె. పలవరించుచుండె స్వసుతరత్నము, లోక
 రత్నమైన స్వామి రాకకొఱకు
 నంగదేశమాత పవలును రేయియుఁ
 గనుచునుండె దారి దినదినంబు.

౬౫౧

ఆ.వె. చెన్నపురికి స్వామి చేరిన ట్లాలింప
 నారటంబు హెచ్చె నతనిఁ గాంచఁ;
 బ్రయజనంబు దగ్గఱించినకొలఁది సం
 బంధిహృదయ మక్షమత్వ మొందు.

౬౫౨

౨౧. కలకత్తా స్వాగతము

కం. కలకత్తానగరమునకు

వెలల బయలుదేరు (శ్రీ) వివేకానందున్

జలనిధి తలపైఁదాలించి

కొలునరిచందమున మోసికొనిపోయెఁ దగన్

౬౫౩

మ. అలదర్బాంగ మహామహీధవుని యా

ధ్యక్ష్యంబునం బెద్ద పె

ద్దలతో స్వాగతసంఘమేర్పడియె ; బ్ర

హ్మనించి మున్ముందు స

భ్యులు ప్రద్యుద్గమియించి పానసపదం

బుల్ మ్రొక్కి యయ్యోడ దిం

పి లలిందెచ్చిరి వేఱురైలుపయి స్వా

మిన్ వంగభూభాగ్యమున్.

౬౫౪

ఆ. వె. వేచియున్న వేలవేలజనం బైక

కంఠ్యమను జయప్రకారరవము

ప్రీతి వంగ జనని వేనోళ్ళు దదభినం

దన మొనర్చునట్లు దనరె నపుడు.

౬౫౫

మ. తను, శుభ్రాంశుని నాచకోరముల చం

దానం బ్రతీక్షించు వా

రి నమోవాకములం గడుందనిపి త

త్రేష్ఠుండు వార్వారు వే

సినపూదండలరాసి మున్ని విజయం

చేసెం బ్రహ్మోళీముఖం

బుర సౌధస్థపురంధ్రు లాదట

మెయిం బుష్పంబులం జల్లంగ. ౬౫౬

గీ. ఆంగ్లశిష్యసమేతుడై యరదమందు
వచ్చుస్వామిని దరిసించి పౌరజనులు
సపరిజనముగ నూరేగు శంకరునకుఁ

బగిది గొబ్బిండ్లు, బూలు, నివ్వాళులిడిరి. ౬౫౬

ఆ. వె. ఆపి స్వామిరథము నచట మధ్యేధ్వము
తురగములను విప్పి తోలి దప్పు
జనులు లాగినారు 'జై స్వామి' కనుపల్కు
భూనభోంతరముల బోరుకలంగ. ౬౫౮

ఆ. వె. స్వామి యుత్సవంబు సాగిన రథ్యలో
నేల రాలినట్టి పూల నేటి
నేత్రములకు నద్ది నిర్మాల్యముగ నెంచి
పౌరజనము శిరసుపైనిఁ దాల్చె. ౬౫౭

మ. చనుచుం దోరణలం, బతాకలను, భా
స్వంతంబుగా నున్న ర
ధ్యను వాద్యధ్వని పిక్కటిల్లంగ వివే
కానందుఁడానాటి య

ద్రునికాయంబు గరుత్పరంపర సము

త్కృత్తంబుఁ గావించి న

చ్చిన వాస్తోష్పతినిం దలంపునకుఁ దె

చ్చెం దద్వ్రజాశ్రేణికేఁ.

౬౬౦

కం. జనులెవ్వరుఁ గనివిని యెఱుఁ

గని స్వాగత సభను స్వామిఁ గాంచనపీఠం

బున నునిచి పుష్పవృష్టి స

తనిపైఁ గురియించి స్వాగతముఁ జదివిరిటుల్.

౬౬౧

గీ. “స్వాగతము ! రామకృష శిష్యాగ్రగణ్య !

వంగ జననీ శిరోరత్న ! స్వాగతంబు !

భారతజ్యోతి ! కైకొమ్మ స్వాగతంబు !

వైదికమహోద్ధరణ ! యిగో ! స్వాగతంబు !

౬౬౨

గీ. “ఇది ఘోషోదయంబ” “యిద్ది బ్రహ్మోత్సవం”

“ బిదియె విజయదశమి యిలకు” సనిరి;

సర్వపర్వములును స్వామి మొత్తంబయిఁ

కూడినట్లు మాకు నేడు దోఁచె.

౬౬౩

కం. ధరియించినావు స్వామీ !

సర్వేంద్రనామంబు చిన్ననాఁ; డది యయ్యెం

బిరు దపుడు నిపుడు; పొగడం

దరంబె ? త్వత్ప్రీత్యనుదీర్ఘదర్శిత్వ మిలక.

౬౬౪

ఆ.వె. ఆఱిపోవనున్న యార్షధర్మజ్యోతిఁ
జమురు నింపి లెస్స శతసహస్ర
భానుదీప్తి వెలుఁగు దానిచే నెల్ల ఖం
డముల యిరులఁ దొలఁచినావు స్వామి !

౬౬౫

గీ. రత్నగర్భాహ్వయంబు సార్థత వహించె
స్వామి ! సుతరత్న మైన నీ జన్మమునను;
'మాతృదేవో భవ' యటన్నమాట నిలిపి
తివి భరతమాత ఋణమును దీర్చినైచి.

౬౬౬

గీ. రాష్ట్రముల నీకతన వంగరాష్ట్ర ములరె;
దేశములయందు భారతదేశ మొప్పె;
ఖండములయందు 'ఆసియాఖండమమరె';
“అత్యతిష్ఠద్దేశాంగుళ మ్మ”నఁగ స్వామి !

౬౬౭

ఆ.వె. మా సహోదరుఁడవు; మా సహాధ్యాయువి;
మా సఖుండ; వింక మా గురుండ;
వొక్కఁలేమి ? స్వామి ! నిక్కంబు మాకేమి
కావు ? నీకు నేమి కాము నేము ?”

౬౬౮

గీ. సభ్యపక్షంబునఁ బరించి స్వాగతంబు
రజతపేటిక నిడి సమర్పణ మొనర్ప
స్వామి తదనుగ్రహార్థంబ సంస్మృశించె;
ధన్యవాదంబులు వియత్పథంబు నంటె.

౬౬౯

ఆ.వె. అంత స్వామి లేచి హర్షధ్వనులతోడఁ
దన కృతజ్ఞభావమును వచించె
మొగిచి కేలుదోయి దృగమృతపూరంబు
సభ్యజనము మీఁద జాలువాఱు.

౬౨౦

మ. 'ఎవరెట్ట' శృంగముకన్నఁ దుంగముసుఁడీ !

హిందూమతం బొందె; యి
య్యవనిం; గన్నడరాత్మదర్శనముకై
యంతంత యత్నించిన
ట్టి వివేకుల్ మననేలఁ దక్క, 'నహి' చుం
డీ ! యార్షధర్మంబుక
న్న విశాలంబు సహిష్ణువైన దొకఁడ
న్యం బీ ప్రపంచంబునన్.

౬౨౧

కం. శ్రుతియు క్త్యనుభవముల నీ
మతంబె స్థాప్యంబు; లాఁతిమతములు గానీ
క్షితి; మన కుపదేశింపఁగ
సితర మతాచార్యనర్గ మేమి యెఱుంగున్?

౬౨౨

కం. మన కెద్ది హేయమో ! దా
ని నుపాదేయముగ మది గణించు ప్రతీచ్యుల్
మనకుం గఱపెడివారట!

జనుషాంధులు చూపఁగలరె సరియగు బాటన్? ౬౨౩

ఆ.వె. ఒక్కయూరి కొప్పుచుండు వేళ్ళోనలు;
దనరు నందు సత్పథంబొకంజై;
ముక్తికున్న మార్గముల నార్హమార్గంబె
యిర్పించుండు నుత్తమోత్తమంబు. ౬౨౪

కం. మసల సనాతన సంస్కృతి
యనుదార, మనుత్తమంబు, నని పొగడికొనం
బని తీటునె? యశాషధగుణ
మును వర్ణించిన నె రోగము ప్రశాంతిలునే? ౬౨౫

కం. “సకలంబు బ్రహ్మమయ” మని
శుకానువాదంబొనర్తు సూరులు గడు జా
తి, కుల, తరతమత్వంబులు
ప్రకటించుచు; సందోసంగై స్తవల కిదే! ౬౨౬

కం. కులతారతమ్యరాహువు
గళంబు వెల్వడిన గాని కనబడదు సుడి !
ఇలవేరికిని బ్రహ్మము;
కలుగదుగద ! మోక్షమపుడుగానియరయగ. ౬౨౭

ఆ.వె. నట్టిసాంఘికములు వర్ణధర్మంబులు;
కావు పారమార్థికములు దలఁప;
ఆకు నాకుచుండి రవివేకులై బెల్లు
మవలఁ బొటవైచి యవనిజనులు. ౬౨౮

శీ. తల్లి రోసిన పిల్లను దాదిరోయు ;
 బ్రాహ్మణుఁడుదాఁకకున్న నెవ్వండు దాఁకు ?
 మాలనింగాంచి త్రోసి దాదాలకేఁగ
 నీశ్వరుఁడు వాని దాదాలకేఁగఁజేమి ?

౬౭౯

ఆ.వె. వాదులాట వలదు పరమతస్థులతోడ ;
 నెవరిత్రోవ వారినేఁగ నిండు ;
 ఆత్మరక్షణార్థ మాయత్తులరగుండు ;
 రమ్మనుండు వారు రాదలంప.”

౬౮౦

కం. అనిమరియు ‘షికాగో’ పుర
 మునుపన్యాసముల సారమును, దద్దేశం
 బునఁ దనపూనిన యుద్యమ
 మును బూసంగ్రుచ్చినట్లు బోధలొనర్చెన్.

౬౮౧

౨౨. ‘రామకృష్ణ నేపా’ సంఘస్థాపనము

కం. తరువాతఁ గొలఁదినాళ్ళకు
 జరిపించెను రామకృష్ణ జన్మోత్సవ మే
 గురుపున కేశిష్యుండును
 జరిగింపనిపగిది లోకసంస్తుత్యముగన్

౬౮౩

కం. మతసామరస్య పూర్వము
 క్షితివేదాంత ప్రచారకృత్యము, దీనో
 ద్ధృతి, దేశీయపరిశ్రమ
 తతివృద్ధియు, సంస్థ ముఖ్య ధర్మములయ్యెన్.

౬౮౪

ఆ.వె. సూత్రములకు వ్యాఖ్యచొప్పున నిమ్మాడు
ధర్మములకు వివృతి దద్దఁబెరిగె ;
త్యాగసేనలే ప్రధానంబు ; శుద్ధస
న్న్యసివరులె దానినడపువారు.

౬౮౫

మ. నిగమాంతంబుల నాత్మమోక్షణమె వ
ర్ణింపంబడెన్ లక్ష్యమై ;
తగ నీసంస్థకు దీనమానవసము
ద్ధారంబు వేఱొండు రెం
డగులక్ష్యం ; బదె యార్థధర్మమగు ; గ
ణ్వాదుల్ స్వమోక్షార్థు లి
వ్వగ దుఃఖార్తశకుంతలాదులకు సే
వల్ సేసి రక్షింపరే ?

౬౮౬

౨౩. స్వామి దివ్యానుభవములు

ఆ.వె. దాని దీనిఁగూర్చి తన్నుఁబ్రశ్నించెడు
వారలకు వచించు స్వామివరుఁడు
స్వానుభూతు లప్పుడప్పుడు ; శంకింప
వలనుగాదు ; నమ్మనలయు వాని

౬౮౭

గీ. “ అమెరికాఖండమున నొక్కయంబుజాక్షి
నిండుఁబ్రాయంపుఁజిన్నది ; నే వచింపఁ
గృష్ణకథ విని యెడఁద రేకెత్త బత్తి
విడిచి సర్వస్వ మొక్కదీవినిఁ దపించె. ”

౬౮౮

మ. “ఎలప్రాయంబునఁగామ పీడ పడ లే

కిద్దానినిన్ మించు బా

ధ లభింపం బ్రశమిల్లు నిద్రియని ని

ర్దగజ్వలత్స్వేదినీ

స్థలిఁ గూర్చుంటిని ; మాయమయ్యె స్మరసం

తాపంబు; నేఁ బొందితిన్

బలనద్బాధను బుండువాటుట నితం

బద్వంద్వ మార్గాసముల్.”

౬౮౬

ఆ. వె. “పెక్కుచోట్ల నాకుఁ బెనుపిశాచంబులు

కానిపించి నన్ను దీనముగను

గాంచుచుండ వానికథ నెఱింగి విముక్తి

కొఱకుఁ బ్రార్థనములు జరిపియుంటి.”

౬౯౦

ఆ. వె. ‘అమరనాథ’ శివుని నర్చించు నాకు సా

క్షాత్కరించి కని ప్రసన్నదృష్టి

సంస్పృశించి శిరసు “స్వచ్ఛందమరణంబు

గలుగు నీ” కటంచుఁ బలికి పోయె.

౬౯౧

మ. “గుడినింగూల్చిరి క్రూరకర్ములు దురు

ష్కూల్; దేవి మైలయ్యె” నం

చెడ క్షోభిల్లుచునుండ నొక్కయెడ నే

నెందుండియో వింటి ని

నుడువుల్; “ నీదగు కొంపగూలినటులన్

దుఃఖింతు; వేమయ్యో? నా

కెడరే? మెవ్వఁడు బొంపు నాఁడు? నను ని

స్సీ! నీవు రక్షింతువే ?” ౬౯౨

గీ. తుద్రదేవతావిష్ణుఁడొక్కొగువుఁ డొకటఁ

గడిఁది జ్వరతాపమునఁ గేకలిడుచుఁ, బఱచు,

చెగురుచును, సొమ్మసిలుచుండ, నే స్పృశింప

వానియాదల, ద్రుట్టిఁగోస స్వస్థుఁడయ్యె. ౬౯౩

కం. మఱునా డెటనేని సభాం

తరమందు నుపన్యసింపఁ దలఁచిన విషయం

బఱిఁదిగ నారాతిరి యె

వ్వరో? నాకుంగఱిపుచుండ్రు స్వప్నంబులందున్. ౬౯౪

చ. అలసటఁజెంది కూలఁబడి

నప్పుడు బొటను, జింకిపాతయుం

గలుగని వేళఁ గప్పుకొన,

నాకట నేలనువ్రాలి నత్తఱిం

బలము నొసంగి గాత్రమున,

బట్టను బైబడవైచి, కూర్చి ని

చ్చలమగు చద్ది చేతికిడి

సాకె ఘనోత్తుఁడెవఁడొ యాత్రలన్

కం. జ్వరేతుఁడగు శిష్యుఁడొక్కఁడు
 ముగఁగి న్ముఖుఁడై సతతీ నమఃపూర్వముగా
 గురు దేవు సస్థితీర్థము
 శిరసునఁ బ్రోక్షించి త్రాగఁ జేసితి; బ్రతికెన్. ౬౯౬

కం. ఒకని మొగంబును గనఁగ నె
 సకలంబుగు ప్రకృతియగును సాక్షాత్పూతం
 బు కరామలకంబన రా
 మకృష్ణుని యనుగ్రహము సమగ్రము నాపై. ౬౯౭

౨౪. శిష్య సన్న్యాసదీక్ష

గీ. తన మరంబునఁ దనబోధ లనుసరించు
 చు తమబ్రహ్మచర్య సముజ్జ్వలులగు
 నాత్మశిష్యుల కతఁడు సన్న్యాసదీక్ష
 శాస్త్రవిధి సిచ్చి యిట్లు శిక్షణ మొనర్చె. ౬౯౮

ఆ. వె. “మీర లింతదనుక దూరస్థులయి లోక
 మునకు జపతపముల మునిఁగి సతత
 మాత్మమోక్షమునకె యావాటపడుచుంటి;
 రింకనలయు లోకహత మొనర్ప. ౬౯౯

కం. గురుదేవుఁడు పాత్రున్వఁడె ?
 దరిద్రనారాయణులను దమి సేవింపం
 భిటువీఁకను బుట్టఁగ వే
 మఱులేనియు శ్వానమయ్యు మహియం దనుచున్.

గీ. జాతిమతభేదములు ద్రుంచి సతము మీరు
గ్రుడ్డివాండ్రకుఁ గన్నులై, కుంటివాండ్రకు
కడుగులై, క్షుధార్తుల, కామయావితతికి,
నోరైమై, యశాపథంబయ్యు నోనునలయు. 200

శం. నెలకొలుపుఁ డెన్నసత్రం
బులు, విద్యావైద్యశాలములు భైక్షముచేఁ;
గొలువవలె సర్వథా పతి
తులఁ; డమ్ములనలె సముద్భ్రతులఁ జేయవలెన్. 201

గీ. మాతృగమనాదులగు మహాపాతకముల
కర్తలైనను మన కనుకంపనీయు ;
లవని ననుతాపవహ్ని దాహం బొనర్చి
స్వర్ణమునుబోలె నానిఁ బావను నొనర్చు. 202

శం. ప్రతిహానియందుఁగల ని
ద్రితశక్తిని మేలుకొలిపితిరయోని క్షితిన్
అతఁడు హనూమంతుండయి
ప్రతిరోధములేని వీరవరుడై పాలుచున్. 203

ఆ.వె. కడుపు గాలుచుండఁ గావలె నెవనికి
ధర్మబోధ ? తాపధమునఁ గాక
శాంతపడు నె ? తీవ్రసన్నిపాతవ్యాధి
పూయఁ జందనంపుఁబూత పైని. 204

ఆ.వె. “కర్మబంధకంబుగాదె ? మోక్షార్థికి”

నంచు మీరు సంశయించుచుండ్రు ;

ముక్కుమూసికొనెయె మునులు గూర్చుండిరే ?

చేయనైరే లోకసేవ వారు ?

202

ఆ.వె. స్వసుఖసిరభిలాష భాస్కరుండటు లోక

బాంధవులుగ మెలగవలయు మీరు;

గాలకూటమట్లు కామిసీకాంచనం

బులను దొలగ్రోయవలయుఁ జాండు !

203

ఆ.వె. కొసివేసి మమతఁ, ద్రోసివేసి యహంత

మాననాళియెల్ల మాధవులని

నీచమనక దేసినేనిఁ గార్యంబును

సలుప నుత్సహింపవలయు ! వినుఁడు !

204

గీ. కాదు ! మన లక్ష్మ్య మాత్మమోక్షం బొకండె

లోకమోక్షంబుగూడ నాస్మాకలక్ష్మ్య;

మిద్ది వెలియైన యాత్మమోక్షేచ్ఛ దగదు;

పదులు పస్తుండఁదాఁదింట భావ్య మగునె ;

205

మ. తమప్రార్థఫలం బవశ్యమనుభో

క్తవ్యమ్మటం చార్తబృం

దము సీక్ష్మింపసేవా రపండితులు స

న్వ్యసిబ్రువుల్చుండి ! యా

రమతాదర్శము రామకృష్ణగురు భా
ష్యం బిద్దిగా ; నాత్మమో
క్షముతోపాటు యతింపఁగావలె జగ
త్కల్యాణ కార్యార్థమే.

200

కం. యములగు నస్మాదృశులే
యమోఘముగ నిర్వహింప నర్హులు పైకా
ర్యములను ; గృహి సంస్కృతి పం
కము నుండి పదంబుఁ గదపఁగాఁజాలఁ డయో!”

201

గీ. ఛాత్రు లుపదేశములు శిరసావహించి
వ్రాల నడుగుల దీవించి స్వామిపలికె
“ జేరితిరి మీరు జీవితశిఖరమునకు ;
ధన్య మీమాత ; మీజన్మధన్య” మంచు.

202

కం. పదంబుడి సుగ్రీవాజ్ఞగ
నెద గురునానతిఁ దలంచి యేగిరి శిష్యుల్ ;
మొదలిడిరి నాఁటినుండియె
నదలక తూచా లొనర్ప స్వామినచనముల్.

203

గీ. అలనివేదితతో ‘జ్ఞోసఘ్నేను’కాంత
‘ఓలిబుల్’ సతి, ‘మెక్లొడు’ యువతి, ‘ముల్ల’
రంగనయు బ్రహ్మచారిణులయి సురాప
గాతటిఁదపింపఁజనిరి చీక్షనువహించి.

204

గీ. తీక్షణతఃసములనేని సాధింపరాని
యాత్మసాక్షాత్కృతి లభించె నానతులకుఁ
దనదు గురుదేవుఁడిదిన చందమున స్వామి
తనదు కరపంకజమున నెడలను దాఁక.

207

ఆ.వె. వచ్చికర్మతుండు స్వామిఁబ్రచ్చించె “న
స్పృశ్యులగు ప్రతీచ్యశిష్యుల కెటు
నీవు బ్రహ్మ విద్యనేర్పితి? పారినోఁ
గలిసి కుడుతువిద్దికాడె దొనఁగు?

208

కం. ఇతరులనుకొందురసెయును
మదిఁదలఁపక యొగ్గయువతిమండలిలోఁ
సతతంబుఁ జరింతువు ‘మిం
డతపసి’ నను బిరుదు నీకు న్యాయము దాల్పు”.

209

ఆ.వె. అనుడు స్వామియనియె “నార్య! యియ్యనని నె
వ్వనితాతముల్లె బ్రహ్మవిద్య?
చేరి కొరినట్టి జిజ్ఞాసువులకెల్లఁ
గాదు నాక కఱపఁ గడఁగవలయు.

210

కం. మడుఁగేమిటి? మైలేమిటి?
పుడమిని సన్న్యాసులకు; నపుణ్యులనే నీ
తఁడు తాఁకులఁ బుణ్యులఁజే
యఁడె? చేయఁడేని నెల్లు యతియనఁబరగున్?

211

కం. లోకము మూయఁగ గలదే?

మూకుడు; త్సుద్రులగు కోతిమూఁకల యజ్ఞపుల్
గైకొనము; ధర్మమార్గము
నేకరణిని విడువఁజాల మేలా పెక్కుల్ ?”

౭౨౦

కం. ఒకనాఁడు స్వామి శ్రీ రా

మకృష్ణమఠస్పృష్టిసేయ మదిఁదలఁపఁగఁ గొం
చ కహంప్రథమిక నిజ శి
ష్యకోటి గావించె సిద్ధ సంకల్పునిఁగాన్.

౭౨౧

ఆ. వె. నామ శేషుడయ్య రామకృష్ణుఁడు మఠా

కృతినహించి మానవృత్తిఁ బూనె
శిష్య శిక్షణంబు; సిద్ధులు మరణింఁ తె?
అపరమూర్తిదాల్చి యనరింతు.

౭౨౨

కం. గురుకులవిధానమున నే

ర్పఱచి కళాశాల శిష్యనర్గంబుసకుం
గజపుచు, గళ, లాగమములు

జరిపెను గాలంబుఁ గొంత స్వామి మఠమునన్.

౭౨౩

గీ. అమరనాథాదులయిన క్షేత్రములఁ గొంచు

తమినిఁబయనించి దేశదేశములయందు
స్వాగతంబులు గొంచు స్వభక్తతతికి
ధర్మశిక్ష నొనర్చు చాతండు దిరిగె.

౭౨౪

౨౫. ద్వితీయ 'అమెరికా' ప్రయాణము

ఆ. వె. తన్ను సమెరికాకు దండనేయుండన్ రాగ
విన్నపంబుపైని విన్నపంబు
శిష్యవత్సలుండు, శ్రేయోభిలాషి; జి
జ్ఞాసుదీప మతండు చనియె మరల.

౨౨౫

కం. తనతన సమీపమందే
జనకుండు వసింపనలయు సవిద్యుత్తుండు గో
రిన, నాతడెల్ల పుత్త్రకు
లను బర్యాయమునఁ గాంచి లాలించుఁగదా !

౨౨౬

గీ. స్వాగతముబంది స్వామి 'న్యూ మార్కు' పురినిఁ
బోగూ యూనూతొండెయి కాలిఫోర్నియాకు
'లాసు ఏంజెల్సు' నకు 'రీకులాండు' నకును
సట నెత్తొధికమిడి నుపన్యాసములను.

౨౨౭

కం. స్థాపించి రత్నని పేదాం
శోపన్యాసముల విసి చుహా ! 'సమితుల' నా
నా పత్తనములఁ జొరులు
దీపి జనింపంగఁ నదుపదేశములందున్.

౨౨౮

కం. దినదినము నుపన్యాసము,
దినదిన మభిలాషిశిష్యదీక్షదానం
బనుదినము సంఘసంస్థా
పనయాత్రలు; లేదు తీరుబడి స్వామికటన్.

౨౨౯

- కం. చెఱకును బిండిన కరణి న
మెరికాదేశజులు స్వామి మిక్కిలియును బిం
డిరి; యఱిది రసముమాత్రము
తఱుగక చిప్పిల్లె భారభారలుగాఁగన్. 230
- ఆ. వె. స్వామి విడువరైరి పౌరులు; వారిని
స్వామి విడువఁడయ్యెఁ బగలు లేదు;
రాత్రిలేదు; సిద్ధురయులేదు; శృంఖలా
బద్ధు లట్టులుండ్రు వారు నతఁడు. 231
- ఆ. వె. బ్రహ్మచర్య పట్టభద్రుఁ; ఉస్థలితతే
జస్కుఁ, డవని భీష్మసదృశుఁడైన
స్వామి యొక్కనాఁడు బ్రహ్మచర్యముఁగూర్చి
వైద్యరాజసభ నుపన్యసించె. 232
- ఆ. వె. “బ్రహ్మచర్య మిలను బ్రకృతివిరుద్ధమం”
చన్న మీదునచన మర్థశూన్య;
మున్నవారు వేగు మార్ధ్వరేతస్కులు
భరతదేశశైల ననము లందు. 233
- కం. వీసియే యుండరు మీరలు
మునీంద్రుఁడగు శుకుసేఁగూర్చి; పూవుంబోండ్ల
తనిఁగసి బిత్తల లయ్యును
నెనుకొడరు; లోకదృష్టి విరహితుఁడనుచున్. 234

చ. జనకునికై వివాహమెల

జవ్వనమందె పరిత్యజించి వా
జ్ఞానసములం, గ్రియన్, మగున
మాట స్పృశింపక పీఠచూలి శాం
తనవుడు బ్రహ్మచర్యమును
నైషిక్కుడై నడపెన్ శతాబ్దముల్
జనములు చేతులెత్తి సుతి
సల్పిరి ధార్మిక చక్రవర్తిగాన్. ౨౩౫

కం. గురుదేవుడు దన తల్లిగ

స్మరించి బ్రాహ్మణినిఁ బూజ సలిపెను; గలది
ద్ధర ససిధారావ్రతములు
చరించెయున్నట్టి బ్రహ్మచారు లనేకుల్. ౨౩౬

కం. ప్రకృతి విరుద్ధంబనికద

ప్రకటింతురు మీకు సాధ్యపడనట్టిక్రియన్;
ప్రకృతిసహజంబునుడి ! యా
గికసిద్ధులఁ బుడికొన్న కృతులకు పరామర్శ. ౨౩౭

గీ. బ్రహ్మచర్యవ్రతం బధర్మముగ మదినిఁ

గొనఁ దలంఁతేనిగో ! వట్టి గొడ్డు మీరు !
ధర్మజనుషాంధులరు; 'పవిత్రత'యటన్న
నర్థమెఱుంగని మూర్ఖుల రవనిమీరె." ౨౩౮

కం. అసి కొదమసింగమన న

య్యనఘుడు గర్జింప గుండెలదరంగ, నొకడుం

గనరాడయ్యెను శ్రీ స్వా

మి నెదుర్కొనువాడు; నిర్గమించిరి మెల్లన్. 23౯

కం. నెఱజసి 'శాన్త్రాన్త్రాసిన్త్రాన్త్రాన్'

పుర 'కనకద్వారభవనమున' నాతండు

త్తటి "విశ్వమతాదర్శము"

గుఱించి భాషించి మేలుకొలిపెను జనులన్. 2౪౦

చ. తనియకవారు స్వామి పద

తామరసంబులఁ గొల్చి పాఠముల్

దినదిన మభ్యసించుచుఁ బ

దింబది సూక్తులు వించు, యోగ సా

ధనము లొనర్చుకొంచుఁ దము

ధన్యులుగా నెద నెంచుకొంచు, జీ

వస మొసరించుచుండె, భవ

బంధము లొండుతలంపు పెంపునన్.

కం. ఒకతూరి 'జ్ఞానయోగం';

బొకపర్యాయంబు "రాజయోగంబును"; వే

టొకతడవఁ "గర్మయోగం"

బొకపరి యతి కఱచె భక్తియోగంబు నిటుల్. 2౪౧

౨౬. రఘునాథదాసచరిత్ర

చ. మును 'రఘునాథదా'సను ప్ర
 భుత్వమునారి సిపాయి చెయిక్క తా
 వున 'పహారాజవా' నయి ప్ర
 బుద్ధత నుండఁగ నాటిరేయి నా
 తసికడనుండి భక్తజన
 తండము పెద్దగ రామనామ కీ
 ర్తన మొనరించుకొంచుచుగఁ
 నతఁ యమందు నొడల్ గగుర్పఁగాఁ.

ఆ. నె. తీసిపాల్పవైచి వేసంగుల, గ్రొసంగు,
 నరగ దూకి భజనసంఘమందుఁ
 గలిసిపోయెఁ గానఁగారాక; మినుముల
 రాసియందు నల్లపూసనోటె. ౨౪౪

శం. అతఁడొసరిచిన నియోగ
 వ్యతిక్రమంబునకుఁగినిసి వాసిని సేనా
 సతి "ఓయి! యెఱుంగవే? త్వ
 త్కృతాపరాధార్హ దండ మీటు గాల్చుటయే." ౨౪౫

శం. అని గుఱివెట్టి తుసాకిని
 క్షణమూరకయుండి మనసు గరఁగఁగ" ఓయీ !
 నిను సైచితి నీతడవకు;
 జను; మికముందెన్నఁడిట్లు చరియింప"క నె. ౨౪౬

కం. మఱునాఁటి రేయి నాతఁడు
మఱచి గతకథానకం బహంతముగ నొడల్
పెరుగంగ భజనసంఘపు
వఱదంబడిపోయె నా సభాతం బెటకో! 282

ఆ. వె. దండనాయకుండు దయచేసి “రఘునాథ
దాసు” బ్రహ్మరితిరుగు తావునందె
కాంచి తాఁ బరామృశించె ముమ్మాఱులు;
బదులువల్కె “దాసు” ప్రశ్నములకు. 283

శీ. దాసు మర్నాఁటి ప్రొద్దుట దండనాథుఁ
దఱిసి నచియించి తన నాఁటితప్పిదమును
దన్నదండింపుమనుచుఁ బ్రార్థనమొనర్చె;
నక్కజంపడె దళవాఱు యతని కథకు. 284

ఆ. వె. నమ్మడయ్యె దండనాథుండు దదపరా
ధంబు; నోపినంచు దాసు నలికె;
బ్రహ్మరిఁ జుట్టినట్టివాఁడు ‘రాముఁడె’ యంచు
నిరువురెడఁద నిశ్చయించుకొనిరి. 285

ఆ. వె. దండనాయకుండు దాసుని ధన్యుగాఁ
దలఁచి కొఁగిలించె; దాసు మ్రొక్కి
రామదర్శనమున రాజరాజమానుఁడై
యున్నవానిఁ బెద్ద సన్నుతించె. 286

ఆ. వె. ప్రభువు కొలువు కోసి భక్తవరేణ్యుండు
దాసు గోరియపుడు దండనాథు,
దాస్యబంధము క్కై దత్తణంబందె సం
సారబంధము క్కై సాధనముగ.

౨౫౨

శం. ఈదృశభగవద్భక్తులు
మా దేశమునందుఁ గోట్లమంది గలరు ; ప్ర
హ్లాదుండు గృహ స్తంభము
లో దేవునిఁజూపెఁజూడి ! ఖలుండగు పితకుఁ.

౨౫౩

శం. పరికించితి యతి, యాతఁడు
“ గురస్వతీ ” తీరమున వసతిగొని యన్నా
తురులకు స్థాపించిన స
త్తువును ; స్మరియించి యతని ధన్యుఁడనైతిఁ.”

౨౫౪

గీ. దినదినమొసర్చుచు మహోపదేశసిక్ష్తు
లమెరికాదేశ సంచార మాచరించి
“ మతచరిత్రసభా ” హ్వాస మతఁడు పొంది
‘ ప్యారి ’ పత్తనమునకుఁ బ్రయాణమయ్యె.

౨౫౫

గీ. భరతభూమినిఁ బ్రభవించి ప్రబలియున్న
“ సర్వమతదర్శనచరిత్ర ” స్వామి యచటి
బుధుల ఖండసమండన పూర్వకముగ
నచ్చెరువుగొల్పు చిదే నుపన్యాసములను.

౨౫౬

ఆ.వె. “ ప్యారి ” నుండిచని ” “ వియన్నాకు, “ కాన్స్టాంటి
నోపిలు ” నకు “ ఏధేనుసున ” కీజి
పుటున ” కందు ధర్మబోధామృతమును వ
ర్పించి చవుడుబండఁజేసె లెస్స.

౭౫౭

౨౭. భరతదేశాగమనము — మఠాగమనము

అ.వె. అచటినుండి స్వామి యాత్మదర్శనలాల
సముల దేశములను సరవిగనుచు
స్వాగతార్చనంబు లందుచుఁ బయనంచె
దివ్యభూమి భరతదేశమునకు.

౭౫౮

శం. మఠమునకు స్వామి యేగెను
హఠాత్తుగా నొక్కరేయి; నపు డానందో
ల్లరితాత్మలగుచు శిష్యుల
ముఠా తదభ్యర్చసేసి ముదముం బొందెన్.

౭౫౯

ఆ.వె. స్వామి నాటగోల వహించి మఠభార
మును యధాపురంబు మూసికొనును
దినకతిపయమున నె తనజీవితాబ్జమ”ం
చెద నెఱింగె దివ్యదృష్టి కతన.

౭౬౦

శం. అవశిష్టంబు, విశిష్టము,
సప్తకర్తవ్యంబుఁ దీర్ప యతివర్యుఁ డహ
ర్దివ మంతేవాసులకుం
బ్రవచించుచు నుండె ధర్మపాఠావళినిన్.

౭౬౧

సీ. బ్రహ్మభూయావలంబనమైన పావన
 బ్రహ్మచర్యం బొక్కపరి వచించుఁ ;
 బ్రౌచ్యప్రతీచ్య తత్త్వజ్ఞానముల భేద
 సామరస్యము లొక్కసారిఁ బలుకు ;
 నస్పృశ్యతాది దురాచార సిగ్గుల
 నప్రమాణము లొక్కనాఁడు గజపుఁ
 ధర్మసాధనము గాత్రముగాఁగఁ బుష్టికై
 వ్యాయామకృతి నొక్కపారిఁ దెలుపుఁ

గీ. దివ్యజీవనమును, మాతృదేశసేవ,
 నమరవాఙ్మయ, మార్గవిద్యారహస్య
 ముల గుఱించి పెక్కుమారులు బోధసేయు
 స్వామి క్రొంగొత్తయైన శిష్యక్రమమును. 262

కం. పునరుక్తులు, జర్వితచ
 ర్వణంబులును స్వామిభాషకుఁ జెనుభూ
 షణములు; పరభాషకు దూ
 షణములు; విచ్ఛిత్తికతన నవినండుబుధుల్. 263.

గీ. చండశాసనుఁడాతఁడు ఛాత్రగణము
 తనదు గీచిన గీతను దాటిరేని
 మఠమునం దిండిపెట్టక “మాధుకరము
 నెత్తికొండని.” పంపు రేకేత్తఁగింక. 264

గీ. కఠినములయందు నాస్వామి కఠినతరుండు
మృదువులందు విచారింప మృదుతరుండు
చండభానుండ యయ్య సూర్యుండు లోక
బాంధవుండన్న బిరుదును బడయలేదె ? ౭౬౫

౨౨. స్వామియనారోగ్యము

కం. మొదలిడెను గుంటినడకలు
తదీయ మారోగ్య; మెడద దానిఁ గొనక తా
నెదురీదఁ దొడఁగినట్టులు
స్వదైనికక్రియలు విడకసాఁగించు కొనెన్. ౭౬౬

గీ. మల్లమూర్తాండుఁడైన యామస్కరిగని
వ్యాధి భయమొంది దౌలకుఁ బొలుచుండు;
మరల నెదిరించు; వెనుకకుఁ బఱచు మరల;
వార లొండొరులకుఁ దీసిపోరు బలిమి. ౭౬౭

కం. భుననేశ్వరమ్మ యొకనాఁ
డు వివేకానందునకు నిటుల్ కబురుంబం
పె; “విచారించుచునుంటిని
భవదస్వాస్థ్యంబుఁగూర్చి పవలునురేయున్. ౭౬౮

ఆ.వె. నీదుచిన్ననాట నే నమ్మవారికిఁ
బొగలు దండములను మ్రొక్కుకొంటి
సేమమయ్యెనీకుఁ; జెల్లింపుమీ ! మ్రొక్కు
నేడు నీవు; మరల నెగడుమేలు. ౭౬౯

మ. తనమాత్రాజ్ఞను స్నానమాడి దివిష

ద్లంగా ప్రవాహంబునన్

జని చెల్లించెను బొమ్మదండములు; పూ

జల్ సేసె; గాఢ్యాలయం

బును జుట్టెం దగ సప్తవారములు; గై

మోడ్పుల్ ఘటించెం; బొన

రెచ్చను హోమంబు; లశక్తుడయ్య నెఱవే

రెచ్చన్ స్వామి సర్వక్రియల్.

22౦

కం. తనమాతృ ననారోగ్యముఁ

గని యాతఁడు దివ్యదృష్టి గడుగడు బత్తిం

జని దర్శనమొసరించె; స్వ

జననియుఁ గాళజననియు సమలాతనికిన్.

22౧

గీ. అయ్యెఁబై చెయ్యి వ్యాధిది యంతకంత;

కతఁడు నానాఁడు దీసికట్టగుచునుండె;

దనదు కర్తవ్యములఁ దీర్పవెనుదివియక

కొలఁదులందాఁటి నిచ్చ వర్తిలుచునుండె.

22౨

కం. ఒకనాఁడు స్వామి దలఁచెను

“స్వకియ కర్తవ్యమెల్ల సాధించితి; మా

మక దేశికసందేశముఁ

బ్రకటించితి; నేనదృష్టవంతుఁ”డ నంచున్.

223

ఆ. వె. స్వరము సన్నగిల్లి పలుకఁ జాలకయును

బ్రవచనం బొనర్చుఁ బట్టుదలను;
ఉపవిశింపలేకయును జేయుఁబెద్దయు
సేపు ధ్యాన మతఁడు రేపుమాపు.

22౪ •

గీ. ఆతఁ డొకనాఁడు చూచి పంచాంగకంబు

నొక్కతిథి గుర్తువెట్టె; మరొక్కనాఁడు
దిరుగుచు స్వశిష్యుఁడో గాంగతీరమందుఁ
దన్నుదహియింపు డిట నంచు స్థలముసూపె.

22౫

మ. తరులంబువ్వులువాడె; నాశ్రమశకుం

తస్వాద్యకంఠం బప

స్వరగీతంబుల నాలపించె; మొదవుల్

పాల్చేప కుద్విగ్నతం.

జరియింపంగఁ దొడంగె మేతవిడి; త

చ్చాత్రుల్ ప్రయత్నించియున్

జొరరై రాత్మసమాధి నొక్కదినమం

దు నేమి కానున్నదో ?

22౬

మ. చమురున్ నత్తియులేక యీభరతదే

శం బొక్కటే కాక ఖం

డము లైదింటిని వెల్లజేసిన యఖం

డ జ్యోతి నాఁడాటె; లో

కము లెల్లంబడి చిమ్మచీకటుల బ్రుం
గంజొచ్చె; నీమర్త్య లో
కము పాతాళములోకిఁ గూలిన యటల్
కంపించి ర హైలరుక్.

222

గీ. అవని నీరేశ్వరాంశమైనట్టి స్వామి
మేనినుండి మహాజ్యోతి మింటికెగసి
రివ్వుమసి ప్రాకి కాశీపురీస్థమైన
లింగమును జొచ్చి యందు విలీనమయ్యె.

223

గీ. తన సహస్రకరంబులఁ బెనఁగుచున్న
స్వామిసూక్ష్మశరీరంబు భానుబింబ
మొచ్చు భేదించికొని బిలం బుచ్చిపోయి
బ్రహ్మలోకంబునను ముహూర్తమున వ్రాలె.

224

ఆ.వె. స్వామిసూపినట్టి స్థలమునఁ దదభస్మ
రాజియందు నొక్క రమ్యమైన
యూలయంబు వెలిసె ; నా వివేకానందుఁ
డటఁ బ్రతిష్ఠఁగాంచె నద్భుతముగ.

225

సా ధు ప త్ర ము

పుట	ఆ సాధువు	సా ధువు
1.	కృష్ణాంభోట్లు	కృష్ణాంభోట్లు
2.	డెరంగు	డెరంగు
3.	మున్నూట	మున్నూట
4.	తృటి	త్రుటి
5.	నరేంద్రు	నరేంద్రు
7.	ధాన్యంబునన్	ధాన్యంబునన్
8.	శ్రీ	శ్రీ శ్రీ
20.	నతడు	నతడు
22.	కుటీచకుం	కుటీచకుం
28.	సమాధినిష్ఠ	సమాధినిష్ఠ
32.	ఇదమిత్థమ్మని	ఇదమిత్థమ్మని
33.	తృటి	త్రుటి
34.	జనతప్రశ్నీల	జనతప్రశ్నీల
36.	జగద్గురుతనౌదునటందురు	జగద్గురుతఁగ్రాలుదునందురు
40	వ్యధన్	వ్యధన్
41.	బలిష్ఠమై	బలిష్ఠమై
53.	అఱ	రఱ
58.	గనుగొని	గొనకొని
„	గురుడభ్యర్పించితే	గురుడభ్యర్థించితే
59.	దవస్థ	దదవస్థ
60.	చయము	చయము
64.	మానసంరక్ష	మానసంరక్ష
69.	రామకృష్ణాండు	రామకృష్ణాండు
78.	చెవులూరు	చెవులూరు
85.	స్వీకరించు	స్వీకరించు
87.	గూర్చిండి	గూర్చుండి
95.	వచించిన	వచించిన
97.	దాటి	దాటి

పుట	అసాధువు	సాధువు
97.	జాతిక	జాతకీ
98.	హైందవునెల్ల	హైందవులనెల్ల
100.	ప్రవర్తన	ప్రవర్తన
100.	తలపుము	తలపుము
101.	స్వమహిమత	స్వమహిష్మత
108.	నాసిను	నాసీను
110.	నదసియ	నదసీయ
111.	భగత్సాయుజ్యము	భగవత్సాయుజ్యము
112.	నేవగించినారు	నేవమొందినారు
113.	తరుచ్చాయ	తరుచ్చాయ
115.	పాడి	పాడి
122.	యీసిమ	యీసీమ
124.	దుద్భవత	దుష్టవత
131.	చదమున	చందమున
143.	సాగుచు	సాగుచు
162.	రామకృష్ణ	రామకృష్ణ
173.	పదపడి	పదపడి
174.	మచి	మతి
175.	యవరింతు	యవతరింతు
186.	కాళజనని	కాళీజనని
„	స్వకయ	స్వకీయ

*Presented In Memory Of
Late Vengalali Venkateswara.*

ఈ గ్రంథకర్త ఇతర గ్రంథములు

౧. తత్సమచంద్రిక	౫ ౦ ౦
౨. కావ్యాలంకారసంగ్రహము (సవివరణము)	౮ ౦ ౦
౩. జాతకకథాగుచ్ఛము (ప్రథమభాగము)	౧ ౮ ౦
(ఆంధ్ర), మద్రాసు, మైసూరు విశ్వవిద్యాలయములచే బాఠ్యముగా నిర్ణీతమైనది)	
౪. జాతకకథాగుచ్ఛము (ద్వితీయభాగము)	౧ ౮ ౦
(మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ విద్వాన్ B కి బాఠ్యము)	
౫. కీరసందేశము—ద్వంద్వయుద్ధము	౧ ౪ ౦
(మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయముచే బాఠ్యముగా నిర్ణీతము)	
౬. గోవర్ధనాచార్య సప్తశతీసారము (శృంగారము)	౧ ౦ ౦
౭. పువ్వులతోట (ఖండకావ్యములు)	౦ ౮ ౦
౮. కావ్యమంజరి	౦ ౮ ౦
౯. నడుమంత్రపు సిరి (అధిక్షేపకావ్యము)	౦ ౮ ౦
౧౦. ఖడ్గతిక్కన	౦ ౧౨ ౦
౧౧. అమృతకణములు (శృంగారము)	౦ ౮ ౦
౧౨. వాసవదత్త	౧ ౦ ౦
౧౩. రేణుక విజయము	౧ ౦ ౦
౧౪. ఆంధ్రప్రబంధకథలు (గద్యము)	౧ ౮ ౦
౧౫. వివేకానందము (పద్యకావ్యము)	౨ ౦ ౦
౧౬. ఆంధ్రకళావిలాసము (గద్యము)	౧ ౦ ౦

అ ము ద్రి త ము లు

౧. డిత్తడబ్బిఱ్ఱోపాఖ్యానము (అధిక్షేపకావ్యము)
౨. వ్యాశకోశము
౩. పండ్లగంప (శృంగారపంచశతి)
౪. జాతకకథాగుచ్ఛము (తృతీయభాగము)

ప్రొత్తి ప్రి స్థానము :—

శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి

రర జీరా,

సికింద్రాబాద్ (ఢక్కను)